

ACONCAGUA

*Planina koja
ne prašta
neznanje*

VISOKOGORSTVO

*Kajmakčalan i Olimp
Bobotov Kuk
Rila*

PLANINARENJE

*Prenj
Zmajeve špilje
4. Pešački dan
u Kotoru*

ALPINIZAM

*Mustag Ata
Alpamayo*

Test opreme

**Veliki
rančevi**

Ferrino OVERLAND 80l + 10l

Novinarnica – sve novine na jednom mestu

ČITAJTE NAŠE NAJNOVIJE IZDANJE NA SAJTU WWW.NOVINARNICA.NET

Nova izdanja časopisa „Moja planeta“ od sada će moći da se čitaju i putem internet portala www.novinarnica.net. Saradnjom sa portalom Novinarnica, na kome se nalazi sva dnevna štampa, kao i razni nedeljnici, časopisi iz Srbije i regiona, želeli smo da unapredimo odnos prema našim čitaocima i da im omogućimo da čitaju naše novine bilo kad i bilo gde, tako što će putem kratke procedure, otvaranja naloga biti u mogućnosti ne samo da čitaju, već i da čuvaju i prave sopstvenu arhivu interesantnih tekstova na internet stranici Novinarnice.

Novinarnica predstavlja prodaju ili besplatno čitanje novina u elektronskom formatu, u zavisnosti od vrste izdanja, ne gubeći na originalnosti, zadržavajući isti izgled, kao i sadržaj. Na ovaj način izašlo se u susret potrebama savremenog načina života koje nameće brz protok informacija, ali u isto vreme zadržao se kvalitet, koji štampani mediji nude čitaocima, u odnosu na kratke vesti i sadržaje koje nude razni internet portali informativnog karaktera.

Novinarnica je prvi i jedini portal ovog tipa u Srbiji koji ima za cilj da na jednom mestu korisnicima

interneta omogući pristup i čitanje svih štampanih medija koji se izdaju u Srbiji iz različitih oblasti, kako nacionalnog, tako i lokalnog karaktera. Ako želite da saznate, kakva je situacija u vašem rodnom gradu, da li je pametno ulagati u nekretnine, gde kupiti venčanicu i kako organizovati venčanje, kakva je aktuelna politička situacija u zemlji, nešto više o muzici, fotografiji, umetnosti, koja je najpopularnija dijeta ove sezone, šta rade poznate ličnosti, kako opremiti stan i tako dalje, sve to može se naći na jednom mestu, u izdanjima dostupnim na portalu www.novinarnica.net. Novinarnica pokriva 90% štampanih medija u Srbiji, najrazličitijih oblasti, dnevne novine, nedeljnice, političke, ekonomske, stručne, lifestyle časopise, itd što čitaocima omogućava brzu pretragu sadržaja i tema koji ih interesuju. Osim ove prednosti, svih novina na jednom mestu, Novinarnica nudi jednostavnu i brzu upotrebu sadržaja sajta, arhivu koja je konstantno na raspolaganju, ali i jeftinija izdanja u odnosu na štampane medije. Ako želite da budete informisani i da budete u toku koristite sajt Novinarnice.

MOJA PLANETA

BESPLATNI OUTDOOR MAGAZIN / Oktobar 2012.

→ EXTREME SUMMIT TEAM

42 Aconcagua

Svake godine negde krajem januara Extreme Summit Team organizuje ekspediciju na najviši vrh Južne Amerike - Aconcagua (6.962 m).

90 Papua Nova Gvineja

Retko koju turističku destinaciju nije gori glas. Jedino ovde možete da se fotografirate na raznju ili u loncu, ali i iskusite značenje reči „brza hrana“...

→ PUTOVANJA

48 TREKOVI Vodič kroz planine Balkana - Zelengora

ALPINIZAM

9 Mustag Ata
Otac ledenih planina diže se nad prašnjavim pustinjским pejzažima Sinkjanga (Kina)...

18 Alpamayo
Peruanska avantura Ivana Kalezića i Andrije Zvicera iz Nikšića...

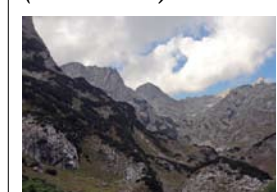

VISOKOGORSTVO

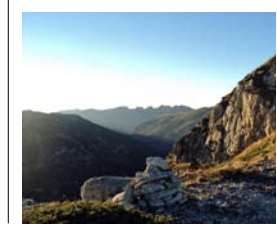
26 Kajmakčalan i Olimp

Osvojeni vrhovi grčkih planina Voras (Nidže) i Olimp....

32 Bobotov Kuk
Planinari iz Sarajeva uživali su u lepotama Durmitora (Crna Gora)...

36 Rila
Planinar iz Srbije osvojio je više planinskih vrhova na Rili (Bugarska), a na jednom od njih proslavio i svoj 100. ispeti vrh viši od 2.000 mnv...

PLANINARENJE

52 Prenj
Planinari iz Srbije od pohodili više vrhova na planini Prenj (Bih)...

62 Vjeveričjim stazama
Blizu 350 učesnika uživalo je u pješačkoj turi Kotor - Lovćen - Kotor na 4. Pješačkom danu u organizaciji PK „Vjeverica“ iz Kotora...

ORJENTIRING

66 Pobjeda za „Pobedu“
„Trofej Beograda u planinarstvu 2012“ i 14. kolo Prvenstva Srbije u kombinaciji u orijentiringu održani na Rajcu (Srbija)...

PENJANJE
70 Paklenica
Šesnaest iz Srbije učestvovalo je na alpinističkom taboru u Paklenici (Hrvatska)...

BICIKLIZAM

74 Krug Bosnom
Nakon ultra-eko maratona Pančevo - Popovica na Fruškoj gori odbiciklirao u Bosnu i vozio u delovima kojima nisam dosad vozio bajk...

PROPELER

86 Speleološka šetnja
Planinari iz Jajca (BiH), okupljeni oko Kluba „Prijatelji prirode“, rade na promociji i unapređenju outdoor sportova...

64 GSS

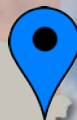
84 ISHRANA IZ PRIRODE

78 OUTDOOR

UKRATKO O...

Planina Ararat je snegom pokrivena vulkanska kupa visoka 5.165 metara, nalazi se na severoistoku Turske, 16 km zapadno od Irana i 32 km južno od Jermenije. Pripada kavkaskom masivu. Biblijska planina je mesto gde se nasukala Nojeva barka nakon potopa. Mali Ararat (3.896 m), uzdiže se jugoistočno od glavnog vrha. Plato od lave proteže se između dva vrha. Ararat je stratovulkan, formiran od bujica lave i užarenih stena. Poslednja aktivnost planine bio je veliki potres u 1840. godine, s centrom oko klanca Ahora, severoistočna provalija koja se obrušava 1.825 metara od vrha planine.

TURSKA
Ararat

Hakan Basboga

>> ARARAT TREK TOUR

Vodiči: Jedan od najiskusnijih vodiča za Ararat je **Hakan Basboga**, planinar, alpinista i dugogodišnji vlasnik i direktor agencije „Ararat Trek Tour LTD.“ ArMount Tours Travel

Smeštaj: Tokom uspona na Ararat, koji traje četiri dana, spava se u šatorima. Ukoliko se opredelite za neku trekking turu i višednevni boravak, u dogovoru sa organizatorom, možete rezervirati hotel u gradu Dogubeyazit.

Uslovi: Agencija preuzima obaveze transporta, usluge vodiča, nosača na konjima, kamping opreme (rentiranje), obroka, taksi i dozvola, te preporuka za smeštaj.

Kontakt informacije:

Mobil: +90-542-493-84-04

Telefon: +90-542-619-08-06

Fax: +90-472-312-66-06

kancelarija: +90-472-312-66-06

Skype: climbing_guide

e-mail: hakanbasboga@hotmail.com

Sve podatke možete pronaći

Web: WWW.ARARATTREKTOUR.COM

WWW.FACEBOOK.COM/ARARATGUIDE

DODATNI PROGRAM

Ista agencija, Ararat Mount Tours Travel, organizuje i trekking na planinama Demavend (Iran), Kackar (Turska), Erciyes (Turska); sedmodnevni skijaški aranžman na Araratu; posete više kulturno-istorijskih spomenika, uključujući Ishak pašinu palatu, meteorski krater, ledenu pećinu, tople izvore, kurdsko selo i neizostavnu potragu za Nojevim kovčegom; rafting.

Sveže lice Planete

Pozdrav redakciji i čitaocima-saradnicima!

Moram priznati da sam prijatno iznenađen novim ruhom „Moje planete“. Pozdravljam sve koji su učestvovali u kreiranju „šminke“, kao i mog omiljenog „pisca“ **Branislava Makljenovića**.

Pozdrav!
Milan

Pozdrav!

Redizajn „Planete“ je za čistu desetku! Pozdrav svima u redakciji i saradnicima koji pišu odlične tekstove. Poseban pozdrav za **Ivanu Budinski**. Njena priča me je oduševila jer spasava i odgaja slepe miševе - moje omiljene „letače“. Svaka čast za entuzijazam!

Zdravi bili!
Srećko Komlenić

Dobar dan i dobar sat!

Jedine novine koje mi zaista donose osmeh na lice i radost u srce ne moram da platim. Samo napred!

Mirko Stojnić

Stara planina iz novog ugla

Pozdrav planinarima iz PD „Jelenak“!

Na Staroj planini sam boravio nekoliko puta, ali mi niko nije rekao kakve čari krije, sve dok „Jelenak“ nije napravio iscrpan izveštaj o našoj lepotici. Hvala vam na ovim podacima. Sledeći put kada je posetim, biće to isključivo zbog vodopada. Hvala još jednom i svako dobro!

S poštovanjem,
Laza, Zemun

MOJA PLANETA 25 • Oktobar 2012.
Besplatni outdoor magazin za aktivan život • PDF izdanje

Osnivač i izdavač:

Studio za dizajn „Smart Art“

Adresa redakcije:

Narodnog fronta 65, 21000 Novi Sad

smartart

Glavni i odgovorni urednik:

Jovan Jarić (jovanjaric@mojaplaneta.net)

Art direktor:

Ivana Ubiparip

Prelom:

Studio za dizajn „Smart Art“

Fotografije:

Dreamstime, SXC, Studio za dizajn „Smart Art“

Advertajzing:

062/22-37-47

Izdanje je besplatno i distribuira se u PDF formatu, putem elektronske pošte. Stari brojevi se mogu downloadovati iz arhive sa Internet adrese:

www.mojaplaneta.net

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

796.5

MOJA planeta [Elektronski izvor] : besplatni outdoor magazin za aktivan život / glavni urednik Jovan Jarić . -

Online izd. - Elektronski časopis . - 2010, br. 1 - . -

Mesečno . - Dostupno na <http://www.mojaplaneta.net>

ISSN 2217-3307

COBISS.SR-ID 255946503

Magazin upisan u Registar javnih glasila Srbije pod registarskim brojem:

DE: 000002

Izdavač zadržava sva prava. Svi autorski tekstovi, fotografije i ostali sadržaji objavljeni su uz odobrenje autora. Svi pisani i foto materijali u vlasništvu su Studija „Smart Art“ i autora. Kopiranje, dalja distribucija teksta (delimično ili u potpunosti) i fotografija u komercijalne svrhe zabranjena je u svim medijima bez pismene dozvole Studija „Smart Art“ i autora. Tekstovi i fotografije se objavljuju isključivo bez novčane naknade. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za sadržaj i istinitost reklamnih poruka. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za štamparske i nenamerne greške. Redakcija nije obavezna da vraća i odgovara na primljene rukopise, fotografije i elektronsku poštu.

DOSTUPNO U DIGITALNOM FORMATU
www.novinarnica.net

FOTOGRAFIJA NASLOVNE STRANE: EMILY POLAR

POTRAŽITE NA:
WWW.MOJAPLANETA.NET

Adresar planinarskih domova iz celog regiona na jednom mestu

Putovanja, planinarenja, najave akcija, kupi-prodaj, izveštaji sa akcija...

Stare brojeve magazina „Moja planeta“ možete skinuti sa Internet adrese:

www.mojaplaneta.net

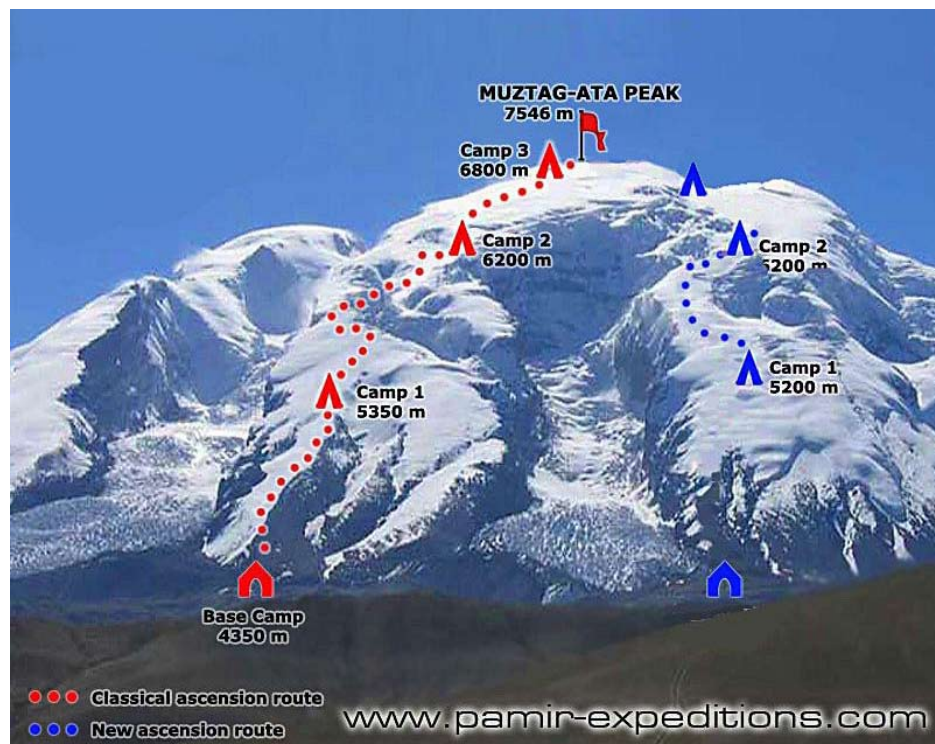
na linku ARHIVA

Mustag Ata

Otac ledenih planina kao sedi beloglavi starac,
kao fatamorgana treperavog vazduha diže se nad
prašnjavim pustinjskim pejzažima **Sinkjanga (Kina)**...

Na istočnom delu planinskog venca Pamira ili na zapadu Kven Luna nalazi se Mustag Ata, u prevedu sa uigurskog jezika „Otac ledenih planina“ visok 7.546 metara. Zbog blagog nagiba njegovih padina tehnički je manje zahtevan od ostalih vrhova jugozapadnog grebena. Takve osobine pogoduju planinarima, skijašima, a avanturiste privlači i njegova udaljenost od civilizacije. Geografska izolovanost uticala je na to da se nauka dugo nije detaljno bavila ovim prostorom, otuda nedoumica kojem planinskom sistemu pripada Mustag Ata. U svakom slučaju nalazi se negde između Pamira i Kven Luna, a mi se priklanjamo onima koji ga smatraju delom Kven Luna.

Retko ko je od naših planinara u ovim predelima boravio, a na Mustag Atu se do sada iz Srbije niko nije penjao. Zato ću pokušati da po nešto napišem o planinama koje smo gledali i penjali kao i prostoru oko njih.

► GDE SMO SE UPUTILI?

KVEN LUN ili Kun Lun Šan je planinski venac sastavljen od niza nezavisnih uzvišenja koja se prostiru na severnom obodu tibetske visoravni. Po svom postanku Kven Lun je sličan mnogo poznatijim Himalajima koji tibetsku visoravan zatvaraju sa juga. Proteže se od planine Pamir - planinskog čvorišta venačnih planina Azije, generalno ka istoku. Sa dužinom od oko 3.000 km Kven Lun je najduža planina Azije. U osnovi je izgrađen od kristalastih škriljaca, hercinskih granita i drugih paleozojskih sedimentnih stena. Iako spada u grupu mlađih venačnih planina, kao na primer naši Dinaridi, stvaranje ovog velikog planinskog sistema započelo je još u doba paleozoika. Za Kven Lun se veruje da je raj Taoizma, a prema legendi ovaj raj je prvi posetio kralj Mu (976-922 g. pne) iz Džou dinastije.

PAMIRSKA VISOKOPLANINSKA OBLAST predstavlja središte prema kome se stižu planine različitih

starosti i građe. Može se reći sa se iz tog središta planinski venci razilaze na severoistok, jugoistok i jugozapad. Od Pamira se u pravcu severoistoka proteže Hindukuš, prema jugoistoku se prostiru Kven Lun, Karakorum i Himalaji, a ka jugozapadu planinski venci sve do Pirineja u Evropi i Atlasa u Africi.

Severno od Tibetske visoravni i planine Kven Lun prostire se ogromna Tarimska kotlina u kojoj se nalazi jedna od najvećih i najsurovijih pustinja unutrašnje Azije. To je pustinja Takla Makan, što se najčešće prevodi kao „Udeš, a ne izađeš“. Mustag Ata se nalazi u području suve kontinentalne klime gde su zime, koje traju od oktobra do marta veoma hladne, suve i vetrovite.

DAVNE 1870. GODINE, putujući Jarkand regijom, koja se nalazi na južnom delu Taklaman pustine, britanski kapetan Troter i njegov partner Gordon zapazili su velike snežne vrhove koji se pružaju pred njima ka zapadu. Ova dva Engleza bili su prvi Evropljani koji su videli jezero Kara Kul, koje se nalazi u podnožju vrha Mustag Ata, čija je visina od 7.340 metara tada prvi put izmerena. Prvi zabeležen pokušaj planinarenja na Mustag

Kina
Pinom je obeležena pozicija vrha Mustag Ata.

Članovi ekspedicije

Prvog jula 2012. godine na jednomesečnu ekspediciju krenuli su: **Miodrag Jovović** (Vrbas), **Milivoje Erdeljan** (Novi Sad), **Predrag Zagorac** (Beograd), **Igor Radosavljević** (Niš), **Željko Dulić** (Bukovac) i vođa ekspedicije **Iso Planić** (Subotica).

Tjan Šan

NAJVIŠI VRH OVE PLANINE JE UJEDNO I NAJVIŠI VRH KIRGISTANA. TO JE VRH POBEDE VISOK 7.439 M.

Atu bio je 1894. godine od strane švedskog istraživača Svena Hedina. Ipak, vrh je prvi put ispenjan 31. 07. 1956. godine kada se na vrh popelo 19 sovjetskih i 12 kineskih planinara. Naredni uspon izvršen je 1959. kada se na vrh popelo 33 planinara različitih narodnosti koje žive u Kini. Nakon što su se odnosi između Kine i Sovjetskog Saveza pooštrili spomenuti sovjetski uspeh iz 1956. godine je jednostavno nestao u zvaničnim kineskim izvorima, a kao datum prvog uspona upisana je 1959. godina. U sledeće 24 godine na Mustag Atu nije zabaležen niti jedan uspon stranaca, sve do 1980. godine kada je vrh ponovo otvoren za inostrane ekspedicije.

TRIDESET I DVE GODINE KASNIJE, šestočlana planinarska ekipa iz Srbije uputila se ka Kini, sa ciljem da se popne na vrh Mustag Ata. Ekspedicija je organizovana u okviru programa kojim se planinari Vojvodine i Beograda na vrhove iznad 8.000 metara, a vrhovi kao što je Mustag Ata, čije su strane relativno blage, idealni su za pripremni deo sticanja iskustva boravka na velikim visinama. Procena organizacionog odbora je da su članovi ekspedicije sposobni da penju zahtevne vertikale, ali da mlađi članovi tima nemaju dovoljno iskustva u boravku na velikim visinama. Iskustvo je potrebno steći, a i penjače isprobati na visinama od oko 7.000 m. Gotovo da ne postoji način da se sposobnost adaptacije penjača na velike visine isproba ovde dole, ekspedicije na vrhove od 8.000 metara su skupe te je cilj ove ekspedicije bio sticanje iskustva, testiranje sposobnosti adaptacije i penjanje na vrh viši od 7.000 m na kojeg se ni jedna ekspedicija iz Srbije do sada nije penjala.

► KAKO SMO STIGLI?

NAKON PROMENE LETA u Moskvi prva destinacija planinarima Srbije bio je glavni grad Kirgistana – Biškek. U vreme kada je Kirgistan bio deo Sovjetskog saveza Biškek se zvao Frunze. Biškek je grad sa širokim bulevarima, okružen planinama, sa jednoličnim fasadama sumornog izgleda koje podsećaju na doba komunizma među kojima niču zdanja novog doba i svuda prisutnim drvoredima koji povezuju staro i novo. Ala-To Skver je glavni trg u Biškeku na kome se odigravaju svi bitniji događaji, od festivala do demonstracija. Put kroz Kirgistan do granice sa Kinom po uglavnom prašnjavim drumovima trajao je dva dana tokom kojih smo se divili veličanstvenim jezerima, planinama, nepreglednom prostoru i smernim i gostoprimljivim kosookim Kirgizima.

ISIK KOL je najpoznatije i najlepše jezero Kirgistana. Leži u kotlini između planinskih venaca Tjan Šana na 1.609 mnv i spada u najveća visokoplaninska jezera na Zemlji. Ima oblik elipse, dugačko je 192 km, otprilike kao od Subotice do Beograda. Ime na turkmenskom jeziku znači „Toplo jezero“. I zaista je takvo, nikada se ne zaledi.

TJAN ŠAN, u prevodu nebeske planine, planinski je venac koji prekriva oko 80 odsto Kirgistana. Prostire se još kroz Kazahstan i kinesku provinciju Sinkjang, severno i zapadno od pustine Takla Makan.

NAKON KRAĆEG OBILASKA BIŠKEKA planinari su nastavili put ka Narinu, sledećem odredištu na svom putu. Iako saobraćaj na ovoj deonici nije velikog inten-

Zemlja Kirgiza

Kirgistan je izolovana, od mora udaljena planinska država koja se od druge polovine 19. veka našla u sastavu ruske imperije. Kirgizi govore jezikom koji je sličan gornjealtajskim jezicima ali pišu ćirilicom koja ima 36 slova. Po veroispovesti su uglavnom muslimani, ali na ulicama nije neuobičajeno videti devojke u mini suknjama. To je zemlja u kojoj se razbijaju stereotipi.

ziteta, morate biti oprezni u vožnji jer stada, ili krda, često zauzimaju čitav drum. Na putu ka Narinu prolazi se preko prevoja Dolon koji je visok 3038 metara. Predeo kroz koji vodi drum leži na oko 3.000 mnv Leti je ukrašen raštrkanim belim jurtama u kojima žive pastiri, a posvuda se oko mogu videti velika stada ovaca, krda krava i konja, kao i poneki Kirgiski kauboj kako izranja iz oblaka prašine na konju bez sedla.

NAKON OSAM SATI VOŽNJE, konačno - Narin! Grad od oko 50.000 stanovnika leži na obalama istoimene i najduže reke Kirgistana. Na putu od Narina prema kineskoj granici ubrzo prestaje asfalt i narednih stotinak kilometara pa sve do granice, koja se nalazi na visokom planinskom prevoju Turugut 3.752 m, putuje se prašnjavim drumom. Kraj puta na visini od preko 3.000 metara nalazi se i jezero Čatir Kol, jedno od najviših planinskih jezera Kirgistana. Okruženo je zelenim prostranstvom nepreglednih pašnjaka na horizontu oivičenih nazubljenim i snegom pokrivenim planinskim vrhovima. Usred toga postoji jezero skoro nestvarno, mirne površine i pastelne boje na čijim pustim obalama nema znakova života. Nakon tri kontrolna punkta sa kirgiske strane i još tri sa kineske ušli smo na teritoriju Narodne republike u kojoj je na vlasti KPK - partija sledbenika ideja Marksa i Engelsa.

AUTONOMNI REGION KINE u koji su planinari ušli iz Kirgistana zove se Sinkjang, Sikjang ili zvanično Autonomni uigurski region Sikjang. Pošto u školskim atlasima piše uglavnom onako kako smo u školi učili, koristiću naziv Sinkjang. Dakle, zajedno sa Mandžurijom,

Unutrašnjom Mongolijom i Tibetom, ovu provinciju svrstavamo u takozvanu Spoljnu Kinu. Za Sinkjang se često, ali nezvanično koristi izraz Kineski Turkestan ili Istočni Turkestan. Dobro, strancima se možda greška i prašta, ali domaći mogu i u zatvoru zaglaviti ako se oko imena "zabune". Sinkjang je prostor veličanstvenih kontrasta između dubokih pustinjskih kotlina i većitim snegom pokrivenih planina visokih do neba. To je prostrana, retko naseljena oblast koja pokriva šestinu površine države. Tri puta je veći od Francuske, bogat je rudama, naftom i prirodnim gasom.

SINKJANG je postojbina mnogih turskih etničkih grupa, od kojih su najbrojniji Ujguri. Ujguri su muslimani suniti i za razliku od Hana koji žive gotovo isključivo u gradovima, Ujguri žive pretežno na selu. Za razliku od zvaničnog kineskog jezika Ujguri govore ujgurski koji spada u tursku grupu altajske porodice jezika. U odnosu na Hane Ujguri žive u usporenom, orijentalnom ritmu, tvrdeći da njihova prava prestonica nije Urumči (koji je sada glavni grad Sinkjanga) već Kašgar gde su nekada vladali njihovi sultani. Iako je pekinško vreme jedinstveno za celu Kinu, što je dva sata unapred u odnosu na Kirgistan, većinsko nekinesko stanovništvo vreme ne meri po Pekingu, već koriste svoje tzv „lokalno vreme“ koje se podudara sa Kirgistskim.

NAJVEĆI GRAD u ovoj regiji je Kašgar. Za ovaj grad kažu da je bio najbolji primer tradicionalne Islamske arhitekture u Centralnoj Aziji, ali je u poslednje vreme mnogo toga porušeno zarad savremenog razvoja. Zgrade kao da niču pred očima posmatrača kada na momenat zastane posmatrajući dinamičan život ovog grada. Imresivno je brz razvoj moderne Kine. Ovde se nalazi najveća džamija u Kini, zatim ogromna statua bivšeg kineskog lidera Mao Cetunga, kao i još mnogo istorijskih znamenitosti koje govore o prošlosti drevnog grada.

Kašgar ili Kaši, kako ga zovu Kinezi, ima i veliku pijacu koja je najposećenija nedeljom. Na hiljade farmera iz

okruženja dolazi toga dana da proda široku lepezu voća i povrća. Stočna pijaca u Kašgaru takođe je veoma posećena. Prodaju se i tepisi i svila na bazarima, gde mogu da se vide i brojni lokalni zanati.

Kraj puta, ulice, tu i tamo se može videti čovek kako sedi kraj okruglog otvora poput šahte iz kojeg se vije slabi dim. To je način na koji se sprema lokalni hleb pod nazivom Nan. Ovaj hleb sličan je našem jer se pravi sa kvascem, jedino je način pečenja specifičan. Unutar rupe, na dnu, loži se vatra, a Nan se lagano peče iznad vatre. Ukoliko volite nešto malo egzotičnije da pojedete, na pijaci možete kupiti i žive škorpije, kao i neke od sušenih gmizavaca. Uostalom to nije neobično za Kinu i dokaz je prožimanja kultura.

Iako moderan i razvijen grad, Kašgar ima kvartove sa ostacima starog grada koji nije porušen... još uvek. Ono što simbolizuje stari grad jesu uske ulice i kuće od blata sa ravnim krovovima.

Ulicama Kašgara nekada su šetali i mnogi trgovci, pustolovi i istraživači, a između ostalih i Marko Polo. Kašgar je za vreme srednjeg veka, uz Samarkand u Buharu, bio jedna od najpoznatijih oaza na putu svile. Obo-dom pustinje Takla Makan trgovci su vekovima prenosili robu iz Azije u Evropu i obrnuto. Putem svile karavani kamila nisu prenosili samo tovar robe. To je bio put razmene tehnologija, ideja, civilizacijskih tekovina. Od tog Kašgara ostalo je malo materijalnih tragova. No ipak, mnogi još uvek ovuda prolaze želeći da osete energiju drevnih vremena, možda čak sa nadom da se na nekoj od bezbrojnih tezgi može pronaći čarobna lampa ili leteći čilim. Treperavi vazduh pustinje nudi vam pogled na prizore koje ste prethodno zamislili u svojoj glavi.

NA DOMAK CILJA

NAKON JEDNOG DANA provedenog u pakovanju opreme, nabavci hrane i razgledanju Kašgara, rano ujutro planinari kreću dalje jedinim putem koji povezuje Kinu i Pakistan. Nakon pet sati vožnje stižu u selo Subaši na visinu od 3.750 metara. To je poslednje mesto gde se može doći putničkim vozilom i nalazi se oko 25 km od granice sa Tadžikistanom. Kuće u selu se bojom ne razlikuju od boje zemljišta oko sela, iz daljine se od okolnog zemljišta razlikuje samo po relativno pravilnim geometrijskim oblicima. Na ravnim krovovima kuća od blata po pravilu se nalaze solarni paneli i satelitske

Fudbal

Ono što definitivno spada u jedno od važnijih iskustava na ovoj ekspediciji jeste igranje fudbala na razređenom vazduhu. U okolici aklimatizacije oprobali smo se u ovoj, po nama nezasluženo popularnoj igri. Pod ovim uslovima gde ima manje kiseonika i gde je stanje svesti kod čoveka suženo, i mnogo jače fudbalske ekipe od naših planinara, ako uopšte postoje, ovde bi izgubile utakmicu. Tako su naši planinari na svojoj koži osetili zašto je brazilska fudbalska selekcija izgubila utakmicu od neke Bolivije u najvišoj prestonici sveta La Pazu koji se nalazi na otprilike istoj nadmorskoj visini kao i Subaši.

antene dok su ispred često parkirani terenski automobili ili motocikli pristojne kubikaže. Za Kirgize koji žive u podnožju Mustag Ate napredak nije ravnomeran na svakom planu.

Sve na dalje planinari će ići peške. U Subašiju se smeštaju u betonske jurte izgrađene za turiste i planinare. To je kompromis između tradicije i komfora, pa kao i mnogi drugi kompromisi iritira one koji su na njih prinuđeni. Prave jurte su od pustine, konstrukcija je od drveta te su lako sklopljive i rasklopljive. To je vrsta šatora koji koriste nomadski narodi u centralnoj Aziji. Nomadi svoju jurtu postavljaju na prostranom pašnjaku visoko u planinama. Kako meseci prolaze, trava raste sporije nego što je stoka gricka, te je posle izvesnog vremena potrebno preseliti se nekoliko kilometara dalje, gde su pašnjaci još uvek netaknuti.

IZ DOLINE u kojoj se smestilo malo i neugledno selo pruža se veličanstveni pogled na uzvišenje Mustag Ata i susedni, oko 50 km udaljeni Kongur (7.719 m). Mustag Ata pokrivena blještavim snegom izgleda visoko, moćno, a kada spustite pogled na retkom travom pokrivenu dolinu, pogled na karavane kamila i krda jakova daju kompletan doživljaj ovom skoro mističnom mestu. Ipak ona svojim izgledom ne plaši planinare već kao da ih svojim blagim i zaobljenim padinama mami da se na nju lako i bez napora popnu. Trebalo nam je

vremena da shvatimo da su te blage padine zamka za lakomislene. Nakon što su se smestili, planinari su krenuli u aklimatizacionu šetnju kako bi postepeno privikavali svoje organizme na uslove koji vladaju na velikim visinama. Na visini od 3.750 metara gde se nalazi selo Subaši, vazduh je već poprilično razređen, te je svaka vrsta kretanja teža nego što to kazuju fotografije.

DRUGOG DANA BORAVKA U SUBAŠJU, kao deo aktivne aklimatizacije, bez priprema i premišljanja popeli smo vrh visok blizu 4.000 metara. Na samom vrhu neki od članova ekspedicije pronašli su i fosilne ostatke, bar su tako pomislili. Na kraju se ipak ispostavilo da je to samo deo vilice nedavno uginulog mrmota.

Posle dva dana boravka u Subašiju ekspedicija je krenula peške do baznog kampa. Treking nas je vodio kraj privremenih naselja stočara koji leto provode u planini i pri tom za svoje stanove koriste šatore kružne

osnove. Jurta se po nekim procenama može napraviti za mesec dana, a rok trajanja joj je nekoliko godina. Priča o jurti je priča o energetske efikasnosti, ekološkim materijalima i žilavoj tradiciji koja se bezizgledno opire onome što je neumitno.

Ono što je planinarima zapalo za oko bili su mrmoti koji doduše nisu zavijali čokoladu u foliju, ali jesu bili zanimljivi za gledanje. Visokoplaninski pašnjaci gusto su naseljeni ovim simpatičnim glodarima koji svojim zviždukom i radoznalo uzdignutom glavom prate prolaznike.

UŠUŠKAN, NA ZARAVNI između visokih morena nalazi se bazni kamp koji je, kao što i sama reč kaže, baza za planinare i u njemu se aklimatizuje, odmara, čeka povoljno vreme. Odatle se na uspon polazi i u njega se vraća. Tu je magacin, tu su kuvar i osoblje iz agencije, tu je zajednički šator koji je istovremeno i trpezarija i sala za sastanke i dnevni boravak. Mi smo bazni kamp napuštali četiri puta penjući se na gore i isto toliko puta se u njega vraćali. Iznad baznog kampa formirali smo još tri visinska kampa.

Bazni kamp nalazi se na visini od 4.350 metara, zatim Kamp 1 na 5.350 metara, Kamp 2 na 6.200 metara, Kamp 3 na 6.800 metara i konačno vrh - 7.546 metara. Osim najvišeg i glavnog vrha visinu od 7.000 metara visinom prelazi još nekoliko vrhova. To su Kalaksong 7.277 m, Kuksaj (Severna Mustag Ata) 7.184 m i Koskulak (Južna Mustag Ata) 7.028 m. Radi aklimatizacije, planinari su svaki put nakon dolaska u neki od kampova imali i dodatnu šetnju na gore, kako bi se navikli na sve ređi vazduh. U baznom kampu i iznad njega boravili smo od 7. 07. do 26. 07. U to vreme zajedno sa nama na planini je bilo još oko deset uglavnom kineskih ekspedicija sa više desetina planinara. Možda grešim ali mi se čini da je naša ekspedicija bila jedina koja nije koristila usluge visinskih nosača.

► USPON

IGOR, ŽELJKO, PEĐA I ISO su nakon dve noći u baznom kampu krenuli na gore, postavili Kamp 1, prenočili u njemu pa se vratili nazad. Nakon još dve noći u bazi, četvoročlana ekipa popela se do Kampa 1, prenočila u njemu i zatim se popela do Kampa 2. Tu smo prespavali,

ostavili opremu za završni uspon i ponovo se spustili u bazu. Na takav način članovi ekspedicije su se pripremili za finalni pokušaj da se dosegne vrh planine.

Kao što je od dole, iz podnožja planine i izgledalo, uspon padinama planine je lak, nagib nigde ne prelazi oko 30 stepeni, to je kontinuirana blaga uzbrdica i samo između C1 i C2 postoje pukotine koje predstavljaju relativnu opasnost od propadanja. Dereze nisu potrebne, a krpље smo, osim tokom pripreme, koristili nakon C2. Iskusniji skijaši na ovim padinama, ako su uslovi povoljni, mogu uživati u turnom skijanju.

Pošto penjači, koji su učestvovali u ekspediciji, imaju iskustvo u penjanju vertikalnih suvih i zaleđenih stena, kao glavni razlog odlaska na Mustag Atu, planinu blagih strana, istakla se potreba za sticanjem iskustva planinarenja na velikim nadmorskim visinama, pogotovo za dva nova člana ekspedicije, Igora i Željka. Za ove mlade alpiniste planinarenje na oko 7.000 metara jeste važan korak u pripremi za penjanje najviših vrhova na svetu. Osnovni smisao ekspedicije je bio sticanje iskustva o ponašanju sopstvenog organizma na velikim visinama. Niko od njih dvojice nije spavao na 6.700 metara, sve do sada. Mustag Ata im je to omogućila.

ČEKAJUĆI USLOVE ZA KONAČNI USPON na vrh iskoristili smo priliku da posetimo jezero Kara Kol koje je dugačko 25 km i leži na nadmorskoj visini od 3.900 metara. Pošto se nalazi desetak kilometara od Subašija, to je za nas bio jednodnevni izlet iz baznog kampa. Poluostrvo na južnom delu jezera i ostrvo na severnom,

Info

*Sledeći cilj ove ekspedicije je osvajanje vrha **Daulagiri** visine **8.167 metara** u **Nepalu** na **Himalajima**. Na taj vrh još nikada nije kročila cipela srpskog planinara.*

dele jezero na dva bazena, manji istočni koji je relativno plitak (13 - 19 m) i veći zapadni sa dubinom od 221 do 230 metara. Kara Kol jezero leži u rupi koja je ustvari krater veličine 45 km nastao udarom meteorita. Pretpostavlja se da je na ovo mesto udario meteorit pre 5 miliona godina.

NAKON AKLIMATIZACIJE, postavljanja visinskih kampova C1 i C2, iznošenja opreme i odmora ostalo je da se sačeka povoljna vremenska prognoza i krene na vrh. Za datum povoljan za finalni uspon određen je 21. 07. Postepeno, spavajući u visinskim kampovima C1, C2, zatim u C3 kojeg smo za tu priliku postavili, unapred određenog datuma po sunčanom i uglavnom vedrom vremenu skoro bez vetra pokušali smo da se domognemo vrha. Sneg u kojeg smo upadali sve dublje nas je zaustavio na 7.000 metara. Nismo mogli očekivati uspeh toga dana. Vratili smo se u bazni kamp, nakon dvodnevnog odmora pokušali smo još jednom, ali smo došli samo do C2. Sneg koji je danima uporno padao bio je jednostavno na toj visini pređubok za kretanje, čak i sa krpļjama. Tih dana koje smo imali za finalni

Prvi uspešan uspon

1956. GODINE AKCIJU JE IZVELA VELIKA GRUPA KINESKIH I RUSKIH ALPINISTA, PREKO ZAPADNOG GREBENA, KOJI JE SADA STANDARDNA RUTA.

uspon ni jedna ekspedicija, pa ni naša, nije uspela da se domogne vrha. Da spomenem samo dve velike, obe kineske. Prva, koja je sa nama pokušala uspon 21.07. imala je, osim (mislim) devet članova još i pet šerpasa koji su iz Nepala došli samo zbog toga da toj ekspediciji obezbede uspeh. Druga, takođe kineska, imala je čak sedam Tibetana koji su prošli obuku za visinske nosače. Njihov zadatak bio je da probiju put do vrha za brojnu penjačku družinu. Ni oni nisu uspeali. Pošto nam je isticala viza, pokupili smo „čauze“, stavili rančeve na leđa i pomešanih osećanja krenuli iz baznog kampa put kuće. Veče pre no što smo se časno povukli (čitaj: zbrisali) u baznom kampu se do duboko u noć orila pesma iz našeg velikog šatora. Italijani i mi smo, za uspeh i sreću pokunjenih planinara koji ostaju da čekaju lepše vreme, uz pomoć kompjutera i blagog kineskog piva pevali i ono što pevati nismo znali.

PRIČA O NAŠEM USPONU NA MUSTAG ATU stara je priča o planinama i onima koji se na njih penju. To je priča o svima nama koji smo poneti sopstvenim uspehom i taštinom spremni da potcenimo izazove i precenimo sami sebe. Da, rekli su nam da loše vreme na Mustag Ati nikada u sezoni penjanja ne traje duže od dva dana, a ovaj put je loše vreme trajalo višestruko duže. Ali smo uvek do sada svaku očekivanu nevolju množili sa tri. Ovaj put smo previše verovali u sebe i sreću. A sreća je varljiva kategorija.

ISO PLANIĆ

Ljepši i od Materhorna

Na izložbi u Minhenu šezdesetih godina prošlog vijeka, ovaj vrh biva izglasan za najljepši svjetski vrh, pored konkurenata kao što su Materhorn, K2, Ama Damlan. Taj trenutak izuzetno je bitan za ovaj region, jer je to bilo prvo upoznavanje većeg broja ljudi iz Evrope sa ljepotama tog podneblja i sa ostalim visočijim i težim vrhovima za popeti (kao što je neopisivo koplje Cayesh-a).

ALPAMAYO

Jedan od najatraktivnijih vrhova **Cordillera Blanca (Peru)**, visok 5.947 m, osvojila su dvojica alpinista **Ivan Kalezić i Andrija Zvicer** iz **Nikšića (Crna Gora)**...

Peru
Pinom je obeležena približna pozicija vrha Alpamayo. To je strma (šezdeset stepeni), skoro savršena piramida od leda.

Na Vidovdan 28. juna, dvočlana naveza alpinista iz Nikšića, koju su sačinjavali Ivan Kalezić i Andrija Zvicer, članovi „Malog alpinističkog kluba“ popela je French direkt smjerom jedan od najljepših vrhova planete 5.947 metara visoki Alpamayo u planinskom masivu Cordillera Blanca.

PRIPREME

Za većinu ljudi i ljubitelja prirode, Južna Amerika je sa planinarske tačke gledanja isključivo sinonim za Akonkagvu, kao najviši vrh kontinenta, a ujedno i drugi po visini vrh u „Seven summits“ grupi. Mnogi pri tom zaboravljaju ili jednostavno ne znaju za Cordillera Blanca planinski region, dug 180 km i širok 21 km, sa 33 vrha visoka preko 5.500 mnv. Ovaj region koji se prostire centralnim dijelom Perua,

u svojoj riznici ima neke od najljepših i najekspoziranijih svjetskih vrhova. U njemu su se već decenijama dokazivali i kalili najbolji alpinisti, jer su najčešće savršeni uslovi leda i snijega, visina i ljepota nepopetih vrhova ili smjerova u njima, bili neodoljivi za njih.

Displeji telefona i desktopi na kompjuterima članova našeg kluba, po nekom nepisanom pravilu i prećutnom dogovoru bili su ukrašeni tim „zaraznim“ motivom, bijelim alpamajovskim postamentom sačinjenim od leda i snijega i plavim nebeskim svodom Južne Amerike.

Cijelu organizaciju i logistiku preuzeli smo na svoju odgovornost, bez uplitanja ikakvih turističkih organizacija ili sponzora, sa neizbježnom i velikom pomoću naših prijatelja i porodica. Kupovina avio karata išla je isključivo preko interneta, dok su hosteli, autobuske karte kupo-

vane na licu mjesta, bez većih problema. Za snalaženje u Peruu neophodno je osnovno znanje španskog jezika, jer Južnoamerikanci i nijesu baš neke poliglote. Ja sam i sam bio iznenađen fondom riječi kojim sam raspolagao, na čemu sam zahvalan seriji „Porodica Serano” i neizbježnim telenovelama, od kojih ni ja nijesam uspijevaao pobjeći tokom posjeta svojim babuškama.

PUT NA JUG

Najjeftiniji put do Perua nas je vodio autom od Nikšića do Tirane, a zatim albanskom loutkast kompanijom do Milana. Milano-Madrid, prekookeanski dvanaestočasovni let do Lime i avantura je mogla da počne istog trena. Nakon izlaska sa aerodroma u Limi, ostajemo prepušteni sami sebi. Plan je bio da se ne zadržavamo tu već da odmah krenemo prema Huarazu - gradu na 3.100 mnnv, centru odakle kreću sve planinske aktivnosti u regionu Cordillera Blanca. Slobodno se može nazvati peruanskim Šamonijem.

Ulazimo u blindirano taksi vozilo sa kožnim sicevima.

Vozač je u odjelu sa kravatom, Krstarimo pretrpanim ulicama, koje neodoljivo podsjećaju na Indiju i dolazimo u susret naseljima sa favelama. Očekivali smo da vidimo i taj velelepni dio Lime, ali ovaj dan nam se nije ukazala prilika jer nas je vozač ostavio na bližoj stanici. Posle mnogih začuđenih pogleda lokalnog stanovništva i polučasovnog čekanja, konačno krećemo za Huaraz. Prvi pogledi kroz prozore autobusa na predrađa Lime, bili su po malo jezivi. U suštini ogromna pustinja sa mnogo prizemnih kuća od gline i ilovače, često bez krovova. Put nas je vodio nekoliko časova duž obale mora. Monoton pustinjski pejzaž koji ponekad zamjeni oaza duž rijetkih rijeka koje se ulivaju, dovodeći hladnu lednjačku vodu sa dalekih planina. Kad smo se odvojili od mora vožnja postaje zanimljivija. Put vodi krivudavim putevima duž riječnih korita gdje je skoro svaki kvadrat iskorišćen za gajenje poljoprivrednih proizvoda. Vrijedni ljudi nema što. Posle osmočasovne vožnje susreće nas pejzaž na koji smo navikli. Travnati pašnjaci sa prvim bijelim vrhovima u daljini. No, samo što je ovdje sve na duplo većoj visini od samih Alpa.

Ubrzo stižemo u Huaraz. Nalazimo hostel i idemo do vodičke kuće da dobijemo po koju informaciju od njih. Nalazimo na ljubaznost koju nijesmo očekivali. Sa jednim od njih (hvala Vilijame) idemo na večeru na „najbolju” picu u Huarazu. Ako nešto ne treba da se jede tamo, onda su to pice. Nimalo ukusne, male i preskupe. Posle dva dana neprestanog putovanja znali smo da će nam kreveti u hostelu noćas biti najbolji prijatelji. Posebno bih napomenuo da su vodiči u ovom planinskom masivu, iako obučavani od strane švajcarskih vodiča, izuzetno prijatni, druželjubivi i ne očekuju nikakvu naplatu za bezbroj korisnih informacija koje vam mogu dati. Nakon neprijatnih susreta sa vodičima na Alpima, bili smo zadivljeni tim potomcima čuvenih Inka, i njihovom gostoprimaljivošću. Ukoliko im pomognete na planini i na najmanji način, zvaće vas da spavate kod njih, sa njihovim porodicama, u znak zahvalnosti.

PRIPREME ZA USPON

Sledeći dan je trebalo kupiti hranu za aklimatizacioni uspon, raspakovati transportne vreće, rasporediti potrebnu opremu, spakovati rančeve i još stotinu nekih sitnica.

Dolina kondora

U želji da se nakon dugog trodnevnog putovanja dobro najedemo i skupimo energiju za aklimatizaciju, saznajemo za lokalne specijalitete i krećemo u akciju!

Prvo smo morali da probamo njihovo nacionalno jelo „ceviche”. Fermentisani fileti ribe i ostalih plodova mora u soku od limete i ljute paprike. Jedva smo nekako to progurali. Od ljutog sosa na trenutno nam se grčilo lice, gubili smo mogućnost govora i pili nekontrolisane gutljaje sjajnog peruanskog piva. Ukoliko vam Južnoamerikanac preporuči „picante” sos kulturno mu se zahvalite i udaljite se par koraka od tog priloga. Kasnije smo shvatili da nam smeta i ukus limete na koji definitivno nijesmo navikli, a koji nam je ostao u ružnom sjećanju i nakon par mjeseci provedenih kući.

Brzo je došao dan za kretanje na aklimatizacioni uspon. Odlučili smo se za vrh Maparaju visok 5.336 mnnv. On nam je bio prvi izbor pošto je relativno lak, ima prelijep bazni kamp ispod samog lednika, pa lavine mogu svakodnevno da se posmatraju iz neposredne i sigurne udaljenosti, ali prvenstveno što pruža nezaboravan pogled na fascinantni Cayesh.

Dogovoreni taksi (vodiči će vam naći najpovoljnije taksiste u gradu) nam se u početku činio skup, ali smo znali da je to minimalna cijena. Međutim posle sat i po ne baš prijatnog makadama shvatite da i nije tako skupo. Tojote Caldene koje čine nekih 80 procenata svih vozila u ovoj

Artensoraju

regiji Perua, proćiče putem kojim bi se i defenderi dobro pomučili. Taksi nas ostavlja na 3.700 mnnv na početku doline koja vodi ka Maparaju (Maparahu - rahu na kečua jeziku znači led).

DOLINA KONDORA

Riječna dolina koju još i nazivaju „dolinom kondora” nas lagano vodi prema sniježnim vrhovima. Iako taj prvi dan nijesmo vidjeli nijednog gospodara neba Anda, bezbrojne

Maparaju

lešine životinja oglođane do kosti, jasno upućuju na prisustvo kondora. Dok nas poludivlje krave i magarci začuđeno gledaju mi već počinjemo da osjećamo uticaj rijetkog vazduha i težine rančeva od nekih tridesetak kilograma.

U Huarazu je moguće unajmiti profesionalne vodiče koji će vas voditi kroz planine. Međutim vodiči zahtijevaju kuvara, koji zahtijeva nosača namirnica, tako da je bolje dobro se fizički pripremiti prije puta i ušparati na hiljade dolara. Rijetki su ljudi koji ovako razmišljaju tako da ćete češće vidjeti četvoro-petoro ljudi koji vuku jednog bogatog „gringa” u polusvjesnom stanju, nego planinare koji nose prepune ranče. Posle petnaestak kilometara na oko 4.000 mnnv pored planinskog potoka pravimo logor za prvu noć.

Sledeći dan nijesmo ranili. Jedno pet kilometara hoda i 300 metara visinske razlike do baznog kampa nije nam teško palo. Dolazimo u pravo vrijeme da uživamo u bezbrojnim lavinama na kraju doline gdje se odlama lednik. Nezaboravan, jeziv zvuk koji uliva strahopoštovanje prema planini i upozorava šta se može desiti ukoliko neko ne ispoštuje osnovna pravila o kretanju u ledu i snijegu. Srećom lavine staju brzo čim malo sunce zađe, inače bi spavanje bilo nezamislivo sa takvim neumornim orkestrom na stotinjak metara od šatora.

Kamp pravimo na uzvišenju, na mjestu gdje se spajaju dva potoka, sa vratima šatora okrenutim put Cayesha. Ljepši pogled pred spavanje se teško može zamisliti. Led-

nici bezbrojne rijeke tek otopljenog leda, veličanstveni vrh u kojem su prvenstvene smjerove peli i Stiv Haus i Marko Prezelj.

Izgleda da smo se ulijenili i opet se teže dižemo. Nema problema sa visinskom bolešću ali uveliko se osjeća neaklimatizovanost. I od malo dužeg razgovora se izgubi dah, svaki grohot nadoknađujemo dubokim udisajima. Kad se desi nešto smiješno, razmišljam da li da se presmijem ili da to zadržim za silazak.

Planirali smo da se popnemo jedno 500 metara visinske razlike, do prevoja za Maparaju gdje je granica vječnog snijega i leda. Trebalo nam je oko dva sata hoda do odredišta. Išlo je lagano jer smo kod sebe imali samo vodu i još par neophodnih sitnica. Ništa od tehničke opreme, jer ovaj dan nijesmo ulazili u led i snijeg. Penjući se nailazimo na ostatke netaknutih „Tambova“ - prenočišta Inka koje su prije 500 godina koristili taj prevoj kako bi došli do obala okeana. Sjedjeti na visini od 5.000 metara, pored kućišta ove drevne civilizacije i gledati na nepregledni led i snijeg bilo je nešto veličanstveno. Kao vrhunac tog sjajnog trenutka na nekih dvadesetak metara iznad proletio je i on. Sa svojih skoro tri metra raširenih krila krstareći ovim vrljetima kondor nas je na trenutak podsjetio na neki mini avion. Nije ni čudo što su ga civilizacije od pamtivjeka doživljavale kao sveto biće.

Sledeći dan ustajemo ranije, oko dva ujutru jer treba preći 1.000 metara visinske razlike. Dosta smo sporiji nego juče. Tu su alatke, dereze, pojasevi, sniježni klinovi, kacige i još ko zna čega sve ne, za svaki slučaj. Dok smo sjedjeli na prevoju sustižu nas dvojica Peruanaca. Otac i sin, vodiči iz Huaraza. Oni su to isto jutro krenuli taksijem

iz Huaraza, prešli čitavu dolinu pječke i evo stigli nas. Tako je to kad svaki vikend momci rekreativno penju i idu u izlete na vrhove preko 5.000. Do vrha je bilo par ledničkih pukotina gdje treba biti pažljiv. Ostalo je lagan teren koji nigdje ne prelazi 45 stepeni. Mi smo se na vrhu zadržali pola sata da malo dođemo sebi i da uživamo u pogledu. Ovaj uspon nam je pomogao da skupimo samopouzdanje jer nas je očekivao Alpamayo, koji je visočiji 500 m, ali do čijeg vrha alpinista mora konstantno biti na oslonjen na planinu samo vrhom svojih dereza i pikova alatki. Prolazimo opet dobro poznatu dolinu i nalazimo se sa sjajnim taksistom koji nas je po dogovoru već čekao. Zubima otvara 625 mililitarsku bocu hladnog piva i odmor od dva dana mogao je da počne.

MALI PREDAH

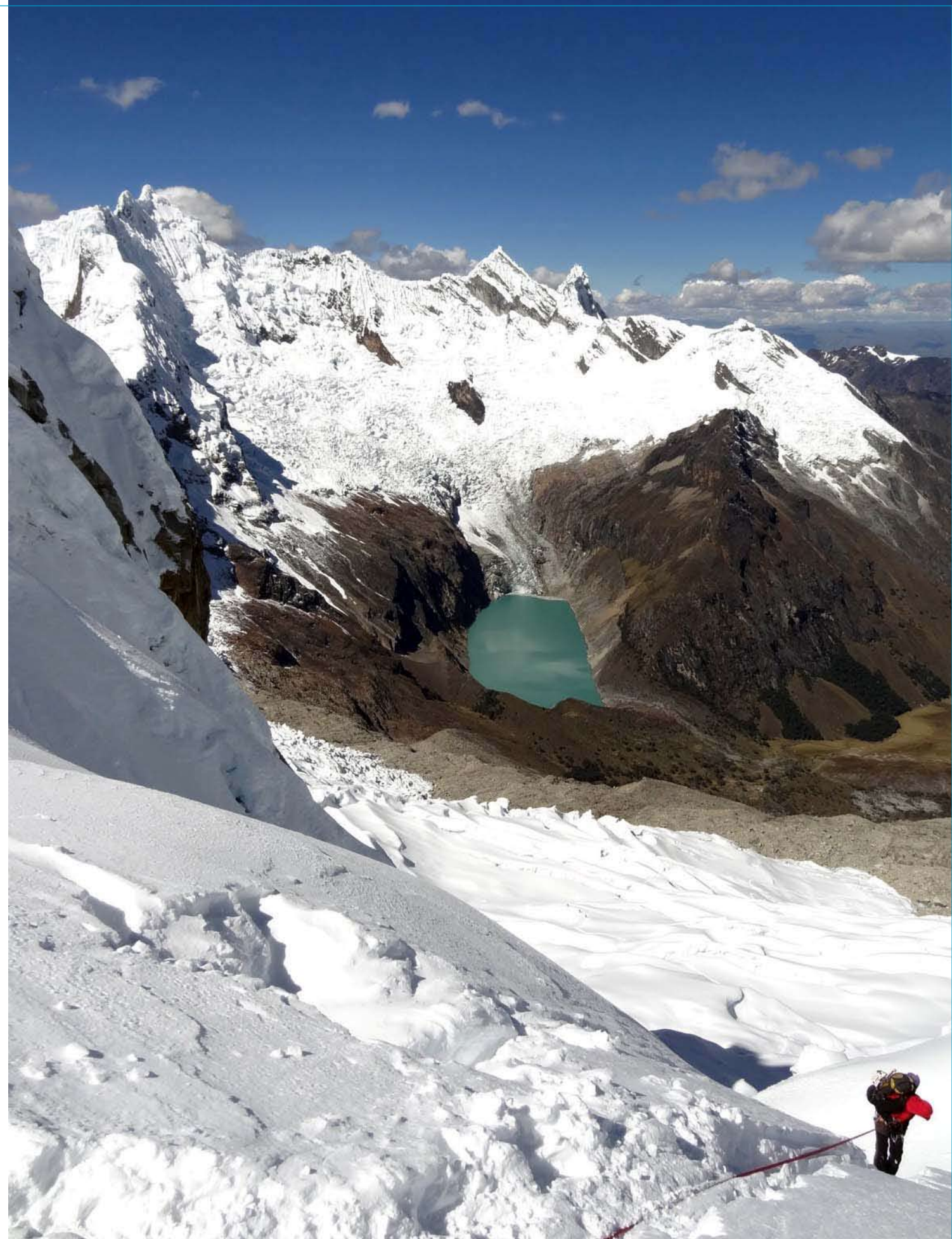
Pri povratku uspjevamo da učinimo i jedno dobro djelo. U beznađu Anda nailazimo na potpuno dezorijentisanu turistkinju iz Singapura. Negdje je promašila skretanje u želji da dođe do jedne od bezbroj prelijepih „laguna“ (ledničkih jezera) i od tada traži pomoć. Kako kaže, nije joj prvi put da se gubi, a ranije je, šetajući sama, upadala i u kratere vulkana. Bezbjedno se vratila sa nama i pao je dogovor za još malo eksperimentisanja sa lokalnom hranom. S obzirom da joj je bilo malo čudno što ne jedemo pse i mačke, nije nas iznenadilo njeno oduševljenje bilo kojom vrstom hrane koja je i nama donekle poznata. U restoranu se odličujemo za lokalni specijalitet „cuy“. To je po našem shvatanju bio pečeni veliki hrčak, morsko prase. Prije dolaska Evropljana za Inke, u pravom nazivu gvinejsko prase, bilo je glavni izvor mesa i proteina.

PRIPREME ZA ALPAMAYO

Ne želeći da gubimo vrijeme i neopisivo nestrpljivi krećemo u organizovanje puta za udaljeni Alpamayo. Uspjevamo iz Huaraza na čisto španskom jeziku da organizujemo par magaraca (burrosa) i vodiča istih (arrieros). Čovjek od kojeg iznajmljujete magarca mora uvijek biti sa svojim životinjama, zato ste dužni i njega da platite i da mu obezbjedite smještaj i hranu. U društvu arijerosa, čovjeka sa holivudskim imenom Ričard Kruz (nije da baš i fizički liči na malo poznatijeg Ričarda Gira ili Toma Kruza), i njegova dva magarca nepoznatih imena krenućemo na 32 kilometra dug put do baznog kampa. Arijeros i burrosi nas čekaju u selu Cashapampa (Kašapampa), do koji je posljednje mjesto sa ljudskim življem na putu do podnožja.

Mnogo je pametnije platiti iznajmljivanje magaraca koji će umjesto vas nositi oko 35 kg opreme taj dugi put, i tako sačuvati energiju za sam uspon, nego da vi to sami radite. U Huarazu, noć pred polazak kupujemo svu neophodnu hranu, pakujemo i redukujemo gvožđuriju, lijekove i svu ostalu opremu koja nam je neophodna za narednih desetak dana. Javljamo se porodicama i društvu u Crnoj Gori, jer se za nas u tom dijelu svijeta neće znati svo vrijeme našeg boravka na planini. Ukoliko se dogodi kakva nezgoda u planini, o helikopterskim spašavanjima, velikim i brzim akcijama sličnim onim u Alpima ili čak i u Himalajima nema ni riječi. Prepušteni ste sami sebi, partneru u navezi ili eventualnim svjedocima koji mogu vidjeti šta se događa.

NAJČEŠĆE PENJANA RUTA, POZNATA KAO FERRARI RUTA, NALAZI SE NA JUGOZAPADNOJ STRANI PLANINE. TRASIRALI SU JE 1975. ITALIJANSKI ALPINISTI NA ČELU SA CASIMIRA FERRARIJEM.

DUGO ČEKANJE NA „D“ DAN

Došao je i dan za polazak zbog smo prešli toliki put. Plan je bio da odemo u visinski kamp Alpamaya, odakle bismo peli dva smjera, jedan u Alpamaju i jedan u susjednom Quitaraju (Kitrarahu 6.040 mnv). Putovanje kreće kolektivom, malim kombijem koji uvijek prima sve zainteresovane putnike, iako već pola ljudi visi van unutrašnjosti auta. Dobrodošli su i sve vrste domaćih životinja, samo ukoliko se plati karta za njih kao i za čovjeka. Nemojte se iznenaditi ako pored vas u redu bude omanje stado ovaca ili ako naplate kartu i za vaš ranac.

Nakon sat i po vremena neudobne vožnje, sjedeći u sicevima namjenjenim za prosječnog Peruanca visokog 1,60 m stižemo do Caraza (Karaz). Tu sjedamo u taksu (naravno toyota caldena), sa još pet odraslih osoba, jednim djetetom, bezbroj stvari, i sa naša dva ranca. Pri ulasku u nacionalni park Huascaran, imamo problem, čuvari od nas traže da angažujemo vodiča. Naravno, zbog stanja u našim novčanicima i našeg shvatanja planinarstva, ako nešto ne možeš sam, nemoj ni počinjati, dobro nam je došla naša balkanska taktika mazanja očiju. Za samo par minuta postali smo evropske alpinističke baje sa svim mogućim obukama i licencama, prosto ako se išta desi u krugu od 100 km, mi to rješavamo za par minuta. Prolazimo bez plaćanja i problema. Ričard Kruz nas čeka sa svojom dvočlanom ekipom i prelazimo dvadesetak kilometara. Drugi dan još 12 do visine od 4.300 mnv.

Pejzaži su fenomenalni. Doline, rijeke, ledeni vrhovi, lagune, pješčana područja, sve se mijenja u samo par metara. Od tog mjesta magarce vrlo dobro zamjenjujemo mi. Što bi moji kući rekli, i nije se desila neka razlika. Isti dan penjemo se do morena kampa na 4.900 metara, do same granice leda. Put sa teškim rančevima nam teško pada. Počinje mećava, hladnoća, jak vjetar... Nekako stižemo i dižemo šator po snijegu koji je već dobro napadao. Na stijeni pedesetak metara od nas Švajcarac gustira toplu supu koju mu je pripremio kuvar, dok mu vodič pokazuje planine u daljini, a nosači sređuju opremu. Ni planina nije što je nekad bila!

Jutro sviće, prvi zraci sunca počinju lagano da tope snijeg koji je napadao sinoć. Ustajemo se znajući da nam se sprema vjerovatno najteži dio posla. Treba preći prevoj od 5.600 sa svom tom opremom. Krećemo lagano, uživajući

u ljepoti Artensorahua (Artesonraju - planina sa logoa Paramount picturesa) i lijepog dana. Put do prevoja se mijenja iz godine u godinu i ukoliko nema tragova morate ga sami pronaći. Mećava počinje u roku od par minuta, dva puta gora od jučerašnje. Izlazak na prevoj je jedan smjer od nekih 70 stepeni i oko pedeset metara dužine. Izuzetno mek novi snijeg je prekrrio led i malo gdje postoji mjesto za postavljanje dobrog međuosiguranja. Stižemo do visinskog kampa apsolutno slomljeni i iscrpljeni zbog težine rančeva. Čekamo da se planina otvori.

Sledeći dan počinje sa mećavom, opet. U čavrljanju sa ljudima po kampu saznajemo da su uslovi za Quitaraju izuzetno loši, da ima dosta dubokog snijega po njemu, da je lavina pala sa njega skorije i da se sledeća očekuje. Ne baš prijatne informacije a i vrijeme nije baš naklonjeno. Mada nema veze, sad barem imamo dosta rezervnih dana za Alpamayo. A možda i ne. Isto sivilo od vremena, jak vjetar, novi snijeg, ista pašta, kornfleks, supa i čaj od koke učinili su da nam se dani pobrkaju i da izgubimo pojam o noćima provedenim gore. Samo su se ljudi mijenjali, odlazili i dolazili, svi redovno odustajući. Nikom se nije čekalo. Vjerovatno su vodiči skupi na duže staze, a oni koji dođu sami, dosta su kalkulirali sa težinom pa im brzo ponestane hrane. Treći dan u visinskom kampu počele su i naše zalihe da se vidljivo smanjuju. Potrošili smo paštu koja je dizala iz mrtvih i bila ukusna. I sad nam je žao što nijesmo ponijeli još pet-šest komada. Tako da smo ostali na suvicama, malo kornfleksa, par čokoladica. Razmišljamo o našima koji već danima nemaju nikakvu informaciju o nama. Postali smo opšte poznati i u baznom kampu jer ne pamte da je neko toliko bio uporan u čekanju dobrog vremena. Sa prevoja dolaze vodiči i nosači i smijući se galame „Montenegro“. Iako nemaju pojma sa kojeg smo kontinenta, imaju informacije da dva momka iz te zemlje sami danima čekaju da se planina otvori.

Peto jutro u visinskom kampu je izgledalo obećavajuće. Nije bilo baš vedro, ali nije bilo previše vjetra, i vidjeli smo jednu navezu kako napreduje kroz smjer. Požurili smo da se što prije obučemo i spremimo za polazak. Do smjera treba jedno sat vremena, iako izgleda da je na domak ruke. Navezujemo se, provjeravamo je li sve kako treba i na svome mjestu i krećemo. Završava se prvi cug i dešava se ono što smo najmanje željeli. Navlači se gusta magla i počinje da duva jak vjetar. Gore je sigurno još gore i

Neponovljiva lepota

ALPAMAYO U STVARI IMA DVA OŠTRA VRHA, SEVERNI I JUŽNI, KOJI SU ODVOJENI USKIM GREBENOM.

odlučujemo da se vratimo. Ispravna odluka. Vrh je čitav dan bio u magli, i ne bi mogli uživati u svoj ljepoti smjera pri tako ograničenom vidiku, smjer je uvijek bio više od samog penjanja. Oni koji su pokušali da se uinate padali su u nesvijest, preživljavali hipotermiju, gubili opremu...

Vraćemo se u kamp i čekamo da se vrati naveza koja je nastavila do vrha i koja nije odustala. Posle par sati i oni dolaze. Oni zadovoljni, a mi ljubomorni. Naravno svi im čestitamo, a ljubomora nije toliko strašna stvar. Liježemo u šator pokušavajući da se sjetimo koliko smo već noći ovdje. Definitivno dosta kad je postalo ovako udobno. Snijeg se polako topio ispod naših podmetača gdje je nastalo savršeno korito oblikovano prema našim telima. Po ko zna koji put kreće priča o hrani. Šta ćemo da jedemo kad se vratimo u Crnu Goru. Pominje se pasulj, kupus, sarma... Šta nam sve nije padalo na pamet. A mi smo već uveliko počeli da živimo na čokoladicama poklonjenih od naveza koje su napuštale kamp. Stizali su „giftovi“ od zemalja sa svih kontinenata, šaka kukuruza, parče sira, čokoladica...

DAN ODLUKE

Više nemamo baš ništa da jedemo, već danima imamo po jedan obrok dnevno koji dijelimo i pada odluka da pokušamo. Navijamo sat u tri ujutru da provjerimo vrijeme. Ovo nam je bio zadnji dan u visinskom kampu. Počeli smo polako da slabimo. Neuhranjenost i psihička iscrpljenost se jako osjećala. Na svu sreću noć je mirna i vedra. Već je jedna naveza u smjeru, druga prilazi, a treća kreće iz kampa. Odlučujemo da mi krenemo oko šest ujutru. Polako se ponavljaju sve ustaljene procedure od prethodnih dana. Sve je na svom mjestu, ali moramo da čekamo treću navezu da malo odmakne. Krećemo lagano. Dan je dug i imamo više od 11 sati svjetla. Smjer je sjeverno orijentisan, zaučen, i maltene ne grije ga sunce, tako da se može peti u bilo kojem dijelu dana.

Mi smo izabrali najbolji dio. Čitavo vrijeme dok penješ i osiguravaš možeš da slobodno posmatraš pejzaž. A jutarnje sunce koje obasjava Quitaraju izgleda živopisno gledano iz French Directa. Smjer je konstantan, blago povećavajući nagib kako se ide prema vrhu. U početku iznosi oko 55 stepeni, da bi se vrlo brzo popelo na između 60 i 70 stepen, sa ponekim skokom od 80. Ove godine se nalazio prirodni most od snijega na bergšundu, tako da nije bilo problema za njegovo prelaženje. Hladnoća je velika, iako smo u relativno dobroj opremi, prsti ne slušaju, nožni otiječu. Ipak, polako napredujemo, naveze iznad nas se trude da nas ne izbace sa smjera odronjavajući ledenice. Ali iako je kuloar dosta širok, našlo se par da nas dobro uzdrma. Ali krvavi nosevi i čela, natekle ruke i modrice po cijelom tijelu su čest prizor kod lednih penjača. Na pola smjera se smjenjujemo u vođstvu. Ja sam vodio prva četiri

cuga, red je na Zvila. Počinje već da bude naporno. Elan sa početka se polako gubio, a zamjenjivao ga je umor i glad. Ipak o odustajanju se nije previše razmišljalo. Dogovorili smo se da malo usporimo, pazimo malo više nego inače, i izguraćemo do kraja.

Cug po cug i stiglo se do kraja oko tri sata posle podne. Bio je to čudan osjećaj. Sreće pomiješane sa stanjem kada duh i tijelo prestaju da funkcionišu kako bi trebalo. „Eh kako bi sad pojeo neki biftek“, misli su koje su obojici bile na umu, par trenutaka nakon što smo kročili na vrh koji sanjamo deceniju i zbog kojeg smo promijenili živote unazad godinu dana. Tek smo sutra ili preksutra bili svjesni da smo ispeli smjer.

Bili smo spremni da se pošteno islikamo, ali je baterija aparata posle toliko dana provedenih na tim temperatura- ma zanemogla. Za nas ostaje jedna fotografija sa vrha.

ABSEILING ZA SAVRŠENI SAN

Spuštanje je teklo lagano, i vodili smo računa znajući da se nesreće najčešće tada i dešavaju. Nakon par sati besprekidnog abseilingovanja stižemo do šatora, razmjenjujemo čestitke i liježemo sa nekim čudnim osjećajem. Sledeći dan je možda bio i teži. Trebalo se popeti 150 metara do prevoja, pa se spustiti 1.300 metara do baznog kampa zajedno sa svom opremom na leđima. Put iako nizbrdo traje neopisivo dugo i dosta kasno u noć stižemo u bazni kamp. Bez emocija, istrošeni, pregladnjeli. Jedan Šveđanin mi nudi malu konzervu sa tunjevinom, oduševljeno prihvatam da nešto pojedem nakon par dana, uzimam viljušku, okrećem se i vidim da mi mali pas jede hranu. Imam snage samo da ga masno opsujem i kažem mu prijatno, što izaziva smijeh kod ljudi oko nas, koji traže prevod rečenice.

Nakon izgubljeni desetak kilograma, prepješačenih stotina kilometara, prevaljenih desetina hiljada raznim prevoznim sredstvima, san se obistinio.

ANDRIJA ZVICER

Kajmakčalan i Olimp

Planinarski klub „Greben” iz **Mladenovca (Srbija)** organizovao je od 27. do 30. septembra uspone na najviše vrhove **grčkih planina Voras (Nidže) i Olimp**. Kako se sedamnaestočlana ekipa provela na ovoj akciji govore sledeći redovi...

Za organizaciju uspona na Olimp i Voras (Nidže) najzaslužnije su Sonja i Irena, planinarke našeg kluba (Planinarski klub „Geben“ iz Mladenovca). Njihovo višemesečno ubeđivanje u vidu: „Vodite nas na Olimp... Kad ćemo na Mitikas... Hoćemo na Olimp...“, nateralo nas je da u plan akcija za ovu godinu uvrstimo uspon na najviše vrhove Olimpa. Kad već idemo put Grčke greh bi bio ne popeti i Kajmakčalan i običi mesto velike pobede srpske vojske u Prvom svetskom ratu o kojem smo slušali i čitali nebrojeno puta. Tako smo napravili četvorodnevnu akciju uspona na najviše vrhove najjužnije balkanske države. Termin polaska planiran je za poslednju nedelju septembra.

U četvrtak uveče, 27. 09. sedamnaest planinara PK „Geben“ krenulo je autoputem Beograd-Niš-Skoplje, pa preko Prilepa i Bitolja ka našem prvom odredištu – planini Nidže (Grci je zovu Voras) koja se prostire duž granice između Makedonije i Grčke. Put kroz Srbiju i Makedoniju protekao je lako, a na jedini problem nailazimo na grčkoj granici. Zbog štrajka grčke policije i carinika carinski prelaz je zatvoren. Činjenica da su svi balkanski narodi po mentalitetu isti potvrđena je kada smo Grcima platili „taksu“ od 30 evra i slobodno nastavili put. U petak ujutru, oko 11 sati, stigli smo u „Ski centar sever-Voras“ (2.047 m) odakle je počeo naš uspon na Kajmakčalan (2.521 m). Od ski centra do vrha ne postoji klasična planinarska staza. Vrh planine je potpuno ogoljen i dovoljno je da se prate stubovi žičare, a od poslednjeg stuba se jasno vidi kapela na vrhu. Staza je jednostavna

za uspon, dužine četiri kilometra, visinskog uspona 470 m i prosečnog nagiba 14%. Posle sat vremena uspona, po prelepom sunčanom danu bez većih napora, Anđa, Branko, Rača, Deki, Dunja, Stefan, Alavanja, Milun, Nenad, Sonja, Komša, Andrijana, Miroslav, Ana, Nikola, Bugi i Irena stigli su do vrha. Na vrhu se nalaze kapela, grobnica srpskih vojnika, ruinirani crkveni dom i granični kamen SFRJ. U kapelu su prvi ušli najmlađi učesnici akcije koji su u ime svih članova kluba položili venac u čast srpskih vojnika koji su poginuli u I Svetskom ratu. Polučasovnu pauzu na vrhu iskoristili smo za slikanje i uživanje u prelepim vidicima. Na severu se pruža pogled na vrhove planina južne Makedonije, a na jugu na jezero Vegoritits i Olimp. Istim putem se vratili do ski centra gde smo se ukrcali u kombi i nastavili putovanje ka Prioniju gde nas čeka ozbiljniji zadatak-uspon na Olimp.

Olimp - planina bogova smeštena je u centralnom delu Grčke. Najviši vrh je Mitikas (2.917 m) i drugi je vrh po visini na Balkanu. Naš cilj su tri najviša i najpoznatija: Mitikas (2.917 m), Skolio (2.912 m) i Stefani (2.909 m). U Prioni, mestašce na 1.050m. nadmorske visine gde je ulaz u nacionalni park i od kojeg polazi staza, stigli smo oko 16 sati. Cilj uspona je Dom „Spilios Agapitos“, poznatiji kao „Refuge A“. Dom se nalazi na 2.100 m i do njega vodi staza dužine 6,5 km. Pošto smo se „oprostili“ sa vozačem i dogovorili kada da dođe po nas u subotu, opremili smo se za uspon i polako krenuli ka domu. Staza je odlično uređena i markirana, na pojedinim mestima ograđena drvenom ogradom, a na nekoliko mesta

Olimp

U GRČKOJ MITOLOGIJ, OLIMP JE SMATRAN DOMOM DVANAEST OLIMPIJSKIH BOGOVA NA ČELU SA VRHOVNIM BOGOM ZEVSOM.

napravljena su odmorišta sa klupama. Lepota netaknute prirode Olimpa nikoga nije ostavljala ravnodušnim. Kamenita staza prolazi kroz listopadnu šumu da bi sa povećanjem visine četinari preuzimali teren. Gusta borova šuma bila je svuda oko nas, osim u delovima gde je na proleće prošla lavina i prokrčila sebi put. Pojednim članovima ekipe ovo je bio prvi visokogorski uspon, pa su se pravile češće pauze za fotografisanje. U dom smo stigli pred mrak, gde smo, između ostalih, zatekli grupu planinara PSD „Železničar“ iz Niša. Ostatak večeri proveli smo u druženju pored vatre u kamin sali.

U subotu ujutru u šest sati krenuli smo na uspon ka vrhovima Olimpa. Plan je bio da cela grupa popne Mitikas, pa da razdvojimo na dve grupe od kojih jedna ide na Skolio, a druga na Stefani. Staza od doma do vrha Mitikas duga je samo 4,5 km ali sa visinskim usponom od 820 m, gde na pojedinim mestima nagib dostiže i 45%, pa je uspon spor i naporan. Do Skale (2.866 m) visinske tačke gde se staza račva za Skolio i Mitikas stigla je cela grupa. Posle kraćeg odmora odlučili smo da jedanaest planinara nastavi ka Mitikasu, a ostali da naprave veću pauzu, odmore, i odu na Skolio. Sve vreme uspona imali smo idealne vremenske uslove. Nebo je bilo vedro, bez oblaka, temperatura je bila oko 10 stepeni. Grupa od pet planinara koja je krenula na Skolio lagano je popela je drugi po visini vrh Olimpa i vratila se do doma. Staza koja vodi od Skale ka Mitikasu tehnički je zahtevnija, na nekoliko mesta i eksponirana pa smo išli polako i pažljivo, tako da nam je trebalo 45 minuta da popnemo do vrha. U 10 sati svih jedanaest planinara PK „Greden“ koji su krenuli na uspon popeli su najviši vrh Olimpa. Za polovinu to je ujedno i najviši vrh koji su popeli u svojoj planinarskoj karijeri. Lepo je bilo videti osmehe na njihovim licima, čestitanja, slikanja sa srpskom i klupskom zastavom pored grčke zastave na vrhu, spremanje nes kafe i javljanje prijateljima da su kod Zeusa na kafi. Zaslužena nagrada posle uloženog napora i truda, uživanje u prirodi, druženje... Poenta planinarenja. Zadržavanje na vrhu je potrajalo pola sata, a onda ponovo razdvajanje na dve grupe. Imalo je još „posla“ da se uradi. Kako je prvobitno bilo i planirano jedna grupa se vratila do Skale i otišla na Skolio, dok se pet planinara spustilo kuloarom između Mitikasa i Stefanija do staze koja vodi ka planinarskom domu „C“ i odatle krenulo na uspon na najteži vrh Olimpa – Stefani.

U većem delu, staza koja vodi na Stefani je slične težine kao staza za Mitikas. Najteži deo uspona je izlazak na sam vrh. Zbog toga smo u tom delu staze postavili gelender da bi se svi osigurali i bezbedno popeli. I taj zadatak je uspešno urađen. Bez problema smo svi izašli na Stefani. Ovde nije bilo puno vremena za uživanje pa smo se na brzinu slikali i krenuli nazad. Trebalo je stići u dom gde su nas čekali ostali, spremati se i spustiti do Prionija pre mraka. Posle teških uspona silazak nam je došao kao odmor. Uspešno smo odradili i taj deo i svi se bezbedno spustili do Prionija. Tu nas je sačekao kombi kojim smo otišli do Paralije na zasluženi odmor.

Poslednji dan akcije, jednako bitan kao i ostali, protekao je u odmoru na plaži, kupanju i sumiranju utisaka. I onda pakovanje i povratak za Mladenovac.

Uspešno izvedena akcija „Kajmakčalan i Olimp 2012“ za planinare PK „Greden“ ima višestruki značaj: izvedeni su usponi na najviše vrhove Vorasa i Olimpa, pređeno je ukupno 32 km planinskih staza i savladan je visinski uspon oko 2.650 m, na akciji su učestvovali samo članovi našeg kluba, svi učesnici na akciji su popeli vrhove koje su želeli, svi su popeli minimum dva vrha preko 2.000 m i mnogima je ovo bila prva visokogorska akcija na kojoj su stekli iskustvo. PK „Greden“ je i nastao iz želje da se u Mladenovcu i okolini planinarenje podigne na viši nivo, da imamo klub koji može kvalitetno da organizuje ozbiljne planinarske akcije. Ova akcija je pokazala da to možemo da ostvarimo. A ovo je samo početak.

MIROSLAV ČOLIĆ
WWW.PKGREBEN.WEBBLY.COM

Bobotov Kuk

Planinari iz **Sarajeva** uživali su u lepotama **Durmitora (Crna Gora)**...

Gdjekoji pripovijedaju za Durmitor da je nebeska soha, da je tako visok da nebo drži." Upravo je ovim riječima Vuk Karadžić opisao svoju iznenađenost visinom Durmitora. Vjerovatno nije ni pretpostavio da se pred njim nalazi više od pedeset vrhova, čija visina premašuje dvije hiljade metara. Ima li većeg izazova za ljubitelje šetnje ka nebu?

Ugrabili smo par dana odmora od gradske vreve, gužve i vreline sarajevskih ulica. Zbog loše vremenske prognoze odustali smo od nauma da posjetimo Triglav. Iznenada nam se rodio plan da umjesto prema sjeveru, krenemo na jug - prema Durmitoru. Kako nam je ljepota Durmitora pomutila

um u prethodnim posjetama, treći put ove godine krenuli smo istražiti zaostale planinarske staze. Cilj je Ledena pećina i Škrčka jezera.

Na rampi ulaza u Nacionalni park ostavljamo automobil, plaćamo ulaznice i krećemo po asfaltnoj cesti do istočnih obala Crnog jezera. Izlaz iz šume donosi nam još jedan od nezaboravnih durmitorskih prizora. Stijena Savinog kuka ogleda

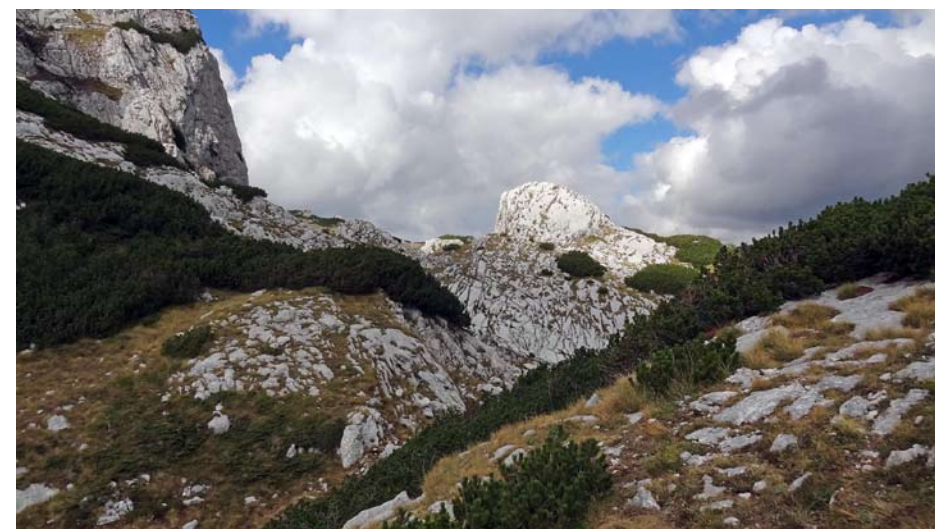
se na površini jezera, zdepasti se Međed kupa u njegovoj dubini, a Crvena je greda obasjana prvim jutarnjim suncem. Modro jezero, bjeličasta maglica nad njim, zelenilo smreka uokolo jezera, oštre strme stijene prošarane klevovima i sve pod krovom plavičasto-modrog neba. Tamo u daljini, negdje iznad Bobotova kuka, gusti oblak kao da prijete kišom. Oko nas

čarolija boja i doživljaja!

Nastavljamo dalje naš put prema Ledenoj pećini, preko drvenog mosta Mlinskog potoka i pored ostataka Jakšića mlinova. Potok je jedina stalna pritoka Crnog jezera, jezera koje je posebno. Jezero pripada i slivu rijeke Tare i Pive. Kada je visokog vodostaja voda iz Velikog jezera otječe Žabljačkom rijekom do grada, gdje nestaje u ponoru, da bi se nekim čudnim putevima ponovno ulila u rijeku Taru. Kad je vodostaj nizak, voda se zbog višeg položaja iz Velikog jezera preljeva u Malo, gdje i ponire i čudesnim durmitorskim podzemnim kanalima izbija u rijeku Pivu. Ostavimo Crno jezero da nas čeka u miru stoljetnih smreka, a mi se markiranom stazom, kroz šarenilo jesenjih boja oko nas u Inđinim dolovima uspinjemo sve više prema Lokvicama, jednoj od najljepših durmitorskih dolina. Poput većine ostalih, i nju je izdubio ledenjak što se niz Minin bogaz i Bobotov kuk spuštao prema Crnom jezeru, noseći za sobom debele morenske naslage. Staza prekrivena otpalim lišćem vijuga kroz šumu, da bi se zatim uspinjala i spuštala iz uvale u uvalu, dok nam poglede privlače stijene Međeda s lijeve i Čvorovog bogaza s naše desne strane. Tmuran oblak se preljeva preko Velikih Šljemena prema Bobotovu kuku, dok iznad Minina bogaza stidljive sunčeve zrake biju bitku za svoje mjesto.

Prolazimo kroz još jedan stjenoviti usjek i stižemo pred katune. Tu mještani iz poddurmitorskih sela izvode svoja brojna stada ovaca na ispašu tokom ljetnih mjeseci. Sad ih povremeno ispunjavaju tek poneki putnici namjernici, planinari u stankama uspona ili na noćenju pred nastavak puta za Bobotov kuk i Bezimeni vrh. Zastajemo da se odmorimo i uživamo u pogledu ispred nas. Šatorsko naselje stoji kao raznobojne pečurke u sivom kamenjaru i jarko zelenoj klevovini. Razradili smo plan sljedećeg odmora, nasuli čiste hladne planinske vode, stavili ruksake na leđa te nastavili sa usponom. Staza nas sad vodi strmim kamenitim pad-

nama poviše Zelene lokve, jednog od brojnih durmitorskih jezera i jezeraca. Iznad nje se uzdižu vertikale Terzinog bogaza, a malo više lijevo je Velika Previja, prijevoj koji povezuje Terzin bogaz i Veliki Međed, ali i Lokvice s Velikom Kalicom. Dolazimo na Biljegov dol,

na raskrižje markiranih puteva. Staza pravo nastavlja prema kralju durmitorskih visina Bobotovu kuku, lijevo vodi uspon na Minin bogaz, a mi skrećemo desno travnatim padinama Čvorovog bogaza. Sad smo već nadomak Ledene pećine. Obla glava proviru-

je iz oblaka, nebo obećava suncu da će nas grijati u nastavku našeg uspona, dajući nam nadu da će nas pogled s vrha ispuniti ushitom. Još par metara i stižemo pred ulaz Ledene pećine. Za silazak u njene dubine je potreban dodatan oprez, jer je zaleđena i zemlja koja vodi

do ledenih ukrasa u njenoj hladnoj unutrašnjosti. Divimo se čudu prirode, toplota požara koji su ljetos harali po durmitorskim klekovim padinama oko ulaza u „ledeni muzej“ nisu istopili predivne bijele stalaktite i stalagmite. Hladan zrak koji dopire iz pećine ne dozvoljava

da se dugo zadržavamo te put nastavljamo prema Čvorovom bogazu.

Smjer kretanja sami određujemo, jer je staza negdje duboko ispod visoke klekovine koja nam se ispriječila na putu do vrha Čvorovog bogaza. Pogledom tražimo kamene kupole, jedinu

markaciju na ovom usponu. Vjetar rastjeruje oblake sa vrha, a s njima i naše zebnje o mogućoj kiši. Uskoro se pruža pogled i na Međede i na Terzin bogaz i na Crvenu gredu i na Crno jezero sa Žabljakom i Durmitorskom visoravni pod nama. Planina nas je obilato nagradila za naš

trud podarivši nam pogled na ljepotu zbog kog ostajemo bez daha i riječi. Nagradila nas je i sigurnošću, skrivajući nas u svoja njedra. Sigurnošću od svakodnevnih briga i sitnih problema koje smo ostavili dole negdje daleko za sobom. Polusatni odmor, pogled na crvene

krovove katuna u Lokvicama i na šarene pečurkice šatora, te na Crno jezero u daljini napunio nam dušu i vratio snagu za povratak. Vratili smo se istom stazom uz misli o izazovu sutrašnjeg dana.

SAMELA ZELIĆ
PHOTO: ADNAN ADILOVIĆ

Rila

Planinar iz **Srbije** osvojio je više planinskih vrhova na **Rili (Bugarska)**, a na jednom od njih proslavio i svoj 100. ispeti vrh viši od 2.000 mnv...

Današnje vreme velikih obaveza i stalne jurnjave za svim i svačim nam daje malo slobode. To malo ponekad može biti mnogo - naravno, samo u slučaju kada se nešto zaista želi, dobro planira, još bolje organizuje i pretoči u delo. Obaveze u školi me konstantno sprečavaju i sputavaju u nečemu što bih nazvao - uživanje u visokim gorama na par dana. No, uz pomoć gore nabrojanih faktora sam koliko - toliko mogao da osetim slast prostranstava Rile.

Mitska planina u Bugarskoj na kojoj se nalazi i najviši

vrh Balkana, zaista o njoj ne treba trošiti puno reči jer mnogima je poznata. Naši planinari generalno prave grešku jer poistovećuju celu planinu samo sa najvišim vrhom. Prošle godine sam otkrio da u celom masivu ima toliko staza, vrhova, vidikovaca, planinarskih domova i jezera, da vam ni cela sezona ne bi mogla biti dovoljna kako bi sve to prešli. Posle Musalenskog i Maljoviškog dela planine, za ovu je planiran centralni, koji obuhvata malo širi radijus oko Ribnih jezera.

Subota, poslednji vikend septembra. Dani koji se najavljuju kao stvoreni za prijatan trekking po visokim planinama. Rekao sam sebi: „Prilike se retko ponavljaju, a naročito ovakvo vreme na visinama, iskoristi ga!“ Ugrabio sam dan i već oko podneva bio na Kirilovoj poljani, izletištu par kilometara udaljenom od Rilskog manastira. Posle kraćeg zagrevanja i pakovanja stvari, krenuo sam na dugo hodanje do planinarskog doma, koji je bio jedan od ciljeva dana.

Prolazak kroz kanjon Rilske reke budi u meni tanana osećanja i sećanja na crnogorske planine, mom srcu najbliže i najlepše. Svuda oko vas borova šuma, uzak kanjon, stene koje paraju nebo, divota! Trekking do doma je prijatan, na jednakim razdaljinama su klupice i info-table o nacionalnom parku Rilski Manastir, endemskim vrstama bilja, životinjama koje tu žive, stazama, jezerima... kao da ste u nekoj alpskoj zemlji, sve je jako fino uređeno.

Kroz dva časa hoda se stiže na Tihu Rilu, sa koje se izlazi iz kruga stena koje pripadaju Maljoviškom delu planine i dolazi na zaravni, bogate pašnjake i rečice

Najviši deo masiva

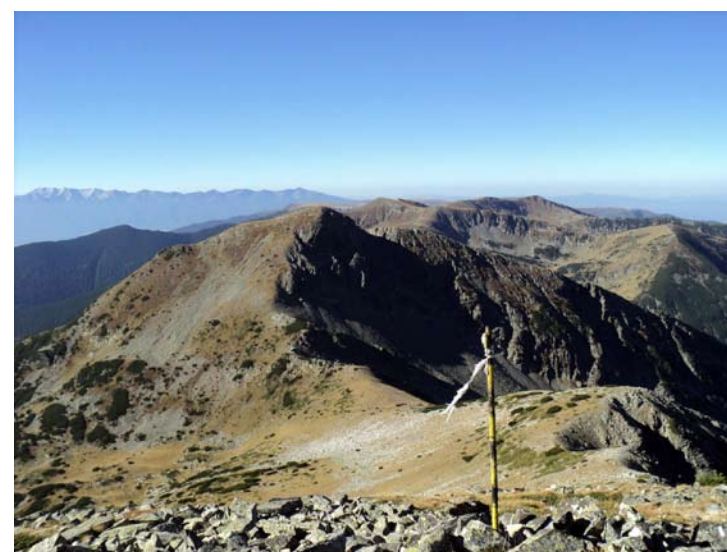
PLANINA RILA JE PODELJENA NA NEKOLIKO CELINA. ISTOČNA RILA JE NAJVEĆI I NAJVIŠI DEO PLANINE SA VRHOM SA NAJVIŠIM BALKANSKIM VRHOM MUSALA

koje otiču iz jezera. Do jezera se stiže za još nekih sat vremena laganog hoda. Između takva dva glečerska jezercica, na visini od 2.230 metara, smestio se planinarski dom ili, kako bi rekle komšije, hiža „Ribna jezera“. Posle hiže „Rilska jezera“, gde sam bio smešten prošle godine, i koja je izgledala kao hotel sa četiri zvezdice, ova je u vidno lošem stanju, bukvalno preživljava. Rekoše mi da nije renovirana od osnivanja - valjda nema interesovanja. Razmišljam, kako je to moguće kada su komšije nemerljivo veći ljubitelji planinarenja od nas... ali onda mi ponovo na pamet pada: „Ta Musala!“. Jednostavno - zapostavljaju se velika prostranstva na užtrb najvišeg vrha. Greška, i te kakva!

Imao sam još dva časa da savladam 500 metara uspona do prvog vrha. To sam i uradio, u sam smiraj dana sam bio na Josifici (2.696 m). Pogled koji se otvara na ceo masiv je veličanstven. U daljini (ne toliko daleko) vidi se Musala, u kontra-smeru svi vrhovi na grebenu koji prelazim sutra. Nisam imao previše vremena razgledanje, već sam morao do doma, da me ne bi uhvatila noć, a i da bih se dobro odmorio pred napore koji su me čekali.

Osvanuo je vedar dan sa četiri stepena u ranim jutarnjim časovima. Uneo sam dosta tečnosti i kalorija, spakovao sve stvari i krenuo u akciju. Valjalo je preći preko 20 kilometara sa stalnim usponima i silascima.

Start i najpre uspon do Kanarskog preslapa, sa koga se oko samog vrha kruži, jer ako bi išli frontalno grebenom, bili bi zaustavljeni vertikalnim kamenim zidom. Jeste malo naporno da se odmah u startu dobija, pa gubi visina, ali šta je tu je, zbog toga smo tu? Posle

sat i po hoda, eto me na drugom vrhu - Kanarata (2.691 m), u prevodu sa bugarskog - Stena (The Rock). Jutarnji pogled prelazi preko prelepih prostranstava Rile, miluje brojne vrhove, situacija ista kao kad ispred mališana stavite veliki broj različitih slatkiša, prosto ne zna kako da odoli a da ih ne uzme sve odjednom. Kada prelazite trekking traverze preko brojnih vrhova u jednom danu i kada ste limitirani vremenom... Jasno je da nema većih zadržavanja na vrhovima. Idemo dalje.

Sledi malo spuštanje, zatim uspon i ponovo spuštanje do početka kratkog penjanja na Pavlev vrh. Tu ostavljam teške stvari i penjem najpre klinovima i sajlama obeležen Pavlev vrh (ja ga lično nisam svrstao u vrh, više mi je to kao greben ka sledećem vrhu), zatim se sa njega za novih dvadesetak minuta penjem na treći vrh - Černa poljana (2.716 m). Sused mu je Aladža Slap, jako lep vrh, bugarski Materhorn, koji me je „kupio“ pa sam rešio da taj deo planine bude „na meniju“ iduće godine. Kratko zadržavanje za slikanje i gutanje okolnih vrhova i grebena, i povratak nazad preko sajli do ranca.

Odatle je sledio spust do Mramornog preslapa, a potom dvadesetominutni uspon na Ostrec (2.612 m). Sa Ostreca se lepo vidi dolina Ribnih jezera, pecaroshi, planinari koji su tek ustali i krenuli

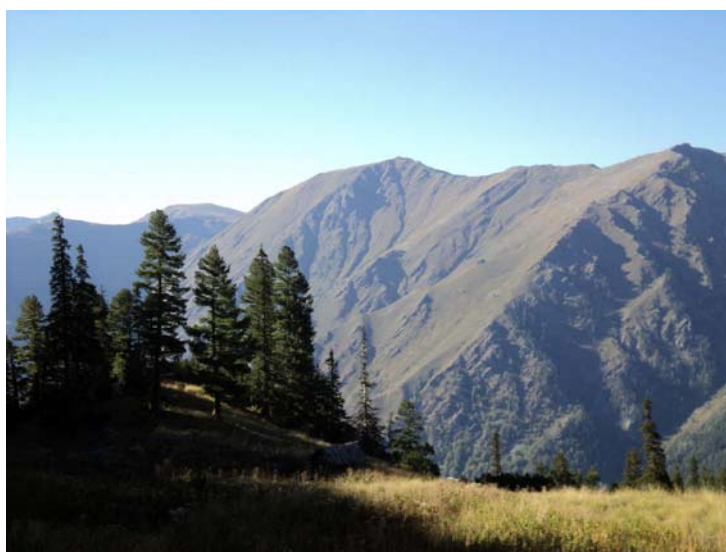
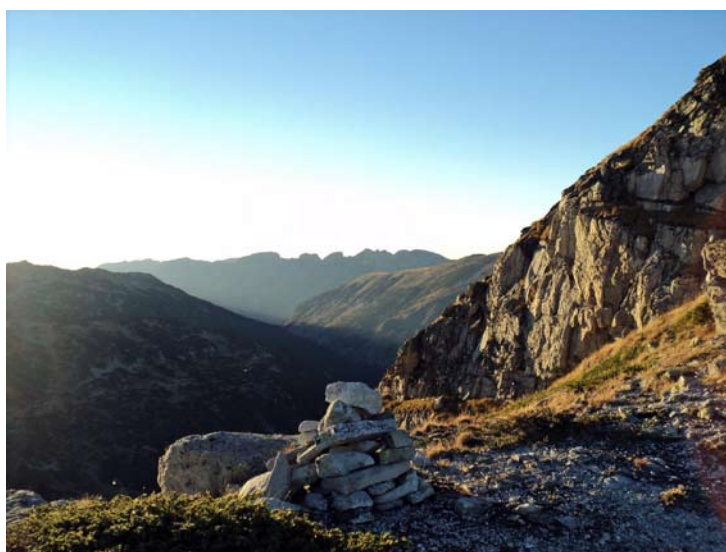
svojim stazama.

Ja gledam u daljinu grebena koja vodi do sledećeg, petog vrha u nizu. Trebalo je sat vremena da stignem do mesta gde se odvaja za vrh Rilec (2.713 m), koji je zapravo skupina nabacanog oštrog kamenja. Tu sretah jednu bugarsku baku. Kaže ima 76 godina i ne može se popeti na sam vrh. Ja joj se iskreno divim i kažem, kada

bi mi imali mlade ljude sposobne za to što ona radi u tim godinama, bilo bi to ravno čudu! Ona mi čuva stvari dok ja odem na deseto-minutnu šetnju po ivici ambisa do vrha. Rilec je tvrđava branjena svim tim stenjem, sa koga, ako se okliznete, može svašta da se desi. Na vrhu vidim planinare iz okolnih gradova, i to dosta njih. Stariji gipsaju mermernu tablu sa imenom vrha, mlađi časkaju sa njima i oduševljavaju pogledima koji se otvaraju. Posle kraće pauze i slikanja, pozdravih se sa njima i zažalih što nisam imao više vremena da provedem tu...

Dan je već ulazio u podne, a meni je do manastira ostalo još dosta hoda. Nije bilo umora i grčeva, jedino je sunce malo više stvaralo žeđ nego inače. Produžetak hodanja do jubileja. Vrh Teodosijeve karaule (2.676 m) dosegnut je posle nekih sat vremena hoda. Prostim računanjem sam dobio brojku od 100 popetih vrhova viših od 2.000 metara nadmorske visine. Tako je suđeno, da se na tom vrhu proslavi mali jubilej. Sreća i radost, elan menja umor i snaga se vraća. Još da postoji način da i vreme vratim malo unazad. Proslavio sam jubilej šaljivo, na sebi svojstven način. Zatim pokupio stvari, i preko livade Dubrava kroz novih sat vremena popeo i sedmi, poslednji vrh za to planinarenje - Baba (2.609 m). Baba je livada ravna kao tepsija. Sa nje se vidi kanjon Rile, a preko puta oštri kameni zupci Maljoviškog dela - prava idila. Sat je pokazivao na tri popodne. Još tri i po časa do mraka. Šta sad? U GPS-u je jedina validna staza ona koja preko još dva vrha spušta dole, ali to je dosta hodanja. Bio sam jako umoran, tražio sam kraću varijantu. Setih se da sam na karti gledao

kako u dolini potoka koji teče ispod vrha postoji neka stara staza do manastira. Procenio sam da teren izgleda logično za tu ideju, a dovoljno planinarskog iskustva je pružalo izvrstan materijal za improvizaciju u slučaju da nema staze. Spuštao sam se brzo kroz polja kleke i visoke trave, da bih na kraju došao do krajnje tačke, napuštene kolibe na 2.100 metara visine. Jaoj, jako zavidim tim čobanima koji su nekada davno izgonili stada i živeli tu. Kakva je to neviđena lepota! Tik iznad kanjona, a preko puta vas pozdravljaju Maljoviški divovi!

Ostavih stvari i krenuh da procunjam oko kolibe. Prvi pravac koji mi je delovao logično i prolazno - i pogodak, staza! Stara, pomalo zarasla i nekorišćena duže vreme, ali prolazna. Stuštio sam se stazom spasa i kroz dva časa nezadrživog hoda bio u manastirskom krugu. Stigao sam pre poslednjih sunčevih zraka. Taman dok sam se na česmi vraćao u život, stade jedan bugarski planinar Vlado koji je kolima išao u 30 km udaljeno selo Rila. Ispostavilo se da je i on ljubitelj prirode, bio je čak i na istom delu planine kao i ja, mimoišli smo se na nekim mestima za malo vremena.

Smestio me je da prenoćim kod prijatelja, poklonio mi koren vrlo cenjenog žen-šena i žute lincure, pozdravismo se sa nadom i željom da se

vidimo i sledeće godine i zajedno penjemo južni deo masiva.

Ja se, pak, presrećan, zahvalih na pomoći, planini kao izvoru zdravlja, Bogu koji mi je dao snage i to malo lepog vremena da provedem na najlepší mogući način, sav srećan zbog svega postignutog.

MILOŠ TAŠKOVIĆ

Zapadni delovi Rile

SEVEROZAPADNA RILA SA NAJVIŠIM VRHOM GOLYAM KUPEN I JUGOZAPADNA RILA POZNATA PO NAJSTARIJEM PRIRODNOM REZERVATU. OVAJ DEO JEDINI NEMA ALPSKI IZGLED TERENA KAO OSTALI DELOVI PLANINE.

Aconcagua je pusta i suva, bolje reći surova; Desno gore: Dolina Horcones u daljini Aconcagua (6.962m); Desno dole: Iznenađio nas sneg na planini

Aconcagua

Argentina
Planina koja ne prašta neznanje (6.962 m)

Svake godine negde krajem januara **Extreme Summit Team** organizuje ekspediciju na **najviši vrh Južne Amerike - Aconcagua (6.962 m)**. U ekspedicijama učestvuju planinari sa **ex Yu prostora**, a procenat uspešnosti, to jest izlaznost na ovaj vrh je između 80% i 90%, čime se malo ko u svetu može pohvaliti. Putovanje se započinje u **Beogradu**, a krajnje odredište je **Mendoza**, glavni grad istoimene argentinske provincije u podnožju Anda. U Mendози se provedu dva dana kako bi se regulisale sve neophodne dozvole, spakovala oprema i dobilo osiguranje na usponu.

Mendoza... Ako bi mogao da biram mesto za život onda bi moj izbor bio ovaj grad. U stvari ovo nije grad, ovo je oaza u pustinji. Ljudi su ljubazni i i predusretljivi. Pored uživanja u dobroj hrani i nadaleko čuvenom vinu pred ekspediciju uvek ima nekih obaveza, tako da potpuno opuštanje kreće tek kada se vratimo sa planine. Neki kupuju opremu koja im nedostaje, neki hranu za visinske kampove, a ja se bavim organizacijom ekspedicije - mule za transport, dozvole za uspon, informacije o vremenu na planini... Svako odrađuje svoj deo posla.

A kako izgleda uspon na Aconcagua (6.962 m), najbolje ću opisati kroz priču sa jedne od ekspedicija. **NAKON TROČASOVNE VOŽNJE** do Penitentesa, ulaska u nacionalni park Akonkagva i pešačenja do kampa Konfluensija (3.400 m), aklimatizacije do Plaza Francia (4.200 m) i tabananja do baznog kampa Plaza de Mulas (4.300 m), dočekali smo i prvi dan odmora. Tog jutra su svi napeto iščekivali pregled kod doktora

od kojeg zavisi nastavak uspona, ali za strepnju nije bilo potrebe, svi su prošli pregled tako da svi mogu da idu na Nido (5-350 m) i postavljaju šatore. Vreme je odlično, čak i previše toplo za ovu visinu. Nema nešto puno ljudi u baznom kampu što znači da će biti dovoljno mesta za šatore na Berlini (6.000 m).

Do Nida je potrebno oko pet sati hoda. Izašli smo gore i postavili šatore za naš C1 odnosno prvi visinski kamp. Ne pamtim ovako spremnu grupu kao što je ova! Svaki dan me iznenađuju sve više i više. Jedino su malo preplašeni i boje se ove surove planine. Što i nije tako loše jer znači da je poštuju. Po povratku u bazu čak se posle večere zapevalo iako smo u jednom danu napravili visinsku razliku 1.200 m (4.300 do 5.500 m)! Sledeći dan smo odmarali u Plaza de Mulas i punili baterije za naredne dane. Plan je da se

Sećanje na Jovu

OVAJ TEKST POSVEĆUJEM POKOJNOM JOVI ELČIĆU, NAJPONOSNIJEM ČLANU EXTREME SUMMIT TEAM-A, KOJI JE SVE BITKE U PLANINAMA DOBIO, ALI JE POKLEKAO PRED OPAKOM BOLEŠĆU. POSLE SAMO DVA MESECA OD KADA JE SAZNAO ZA BOLEST, NAPUSTILA NAS JE GROMADA OD ČOVEKA I OSTAVILA PRAZNINU KOJU ĆEMO TEŠKO POPUNITI.

izađe na Nido i gore noći, a onda lagana aklimatizacija ka kampu Berlina. Vreme se menja. Počeo je sneg da pada vrlo intenzivno. Ali to možemo posmatrati i sa vedrije strane: bar će ga biti dovoljno na Nidu za topljenje!

PLANINA KAO ŠTO JE ACONCAGUA mora se poštovati. U toku samo jednog dana vreme se promeni nekoliko puta. Zbog najave promene vremena i mi se moramo prilagođavati. Promenili smo plan i idućeg dana nismo otišli na Nido. Ostali smo u bazi još jedan dan i sve vreme posmatrali oblake koji su neverovatnom brzinom preletali planinu. Pao je pritisak, a vetar na vrhu dostiže 70 km/h. Odlučio sam da idemo gore naredni dan pa ćemo sa Nida videti šta će se dešavati. Postoje neka pravila za aklimatizaciju, ali ništa gore nema ako se slepo držite plana ekspedicije, jer priroda ima svoj ritam koji treba pratiti. Važan je sutrašnji dan i dobra priprema ekipe za iskušenja koja ih čekaju.

Danas je čest slučaj da ljudi planiraju ekspediciju uz pomoć interneta na osnovu tuđih iskustava. To je sve u redu, može puno dobrih zaključaka da se izvuče, ali problem nastaje kada se uslovi na planini promene. Kada čitate tuđi izveštaj sa ekspedicije treba da znate da se to desilo pod određenim okolnostima u vremenu i prostoru i da se odluke vode ekspedicije primenjivane tada teško mogu primeniti na novu situaciju. Postoji mnogo parametara u planini koji su promenljivi, a u tim situacijama lično iskustvo je neprocenjivo.

VREMENSKA PROGNOZA u baznom kampu za naredni dan je najavljivala nestabilno vreme i izveštaji su se smenjivali na svakih šest sati. Zbog najave jakog vetra odustao sam od ponovnog odlaska na Nido i noćenja gore, jer bi u tom slučaju naš „summit day“ bio u dane koji mi nisu ulivali poverenje. Odlučio sam da ostanemo još jedan dan

Jedini most na putu za BC Plaza de Mulas

Kamp C-1 Nido de Condores na 5.400 mnv

u bazi, a onda da krenemo na Nido i iz C1 pratimo dešavanja na planini. Tako smo i uradili. U kontaktu sa rendžerima na Nidu čuo sam da će biti dosta

snega, ali da će naredni dani biti odlični dani za uspon. Međutim ta trodnevna prognoza je kasnije omašila 100%. Posle dva noćenja na Nidu krenuli smo u kamp Berlin koji se nalazi na skoro 6.000 m. Imali smo sreće za dovoljno mesta za šatore, jer je pedesetak ljudi otišlo u kamp Kolera koji se nalazi na 15 minuta od kampa Berlin. Popodne je počeo da pada sneg koji se pretvorio u jaku mećavu. Zatrpao nam je šatore, pa sam se zabrinuo za sutrašnji uspon. Međutim, negde oko ponoći kada sam izašao iz šatora bilo je mirno i vedro. Tada sam pomislio da su rendžeri bili u pravu i da ćemo sutra imati odličan dan za penjanje na najviši vrh obe Amerike. Samo me je brinuo silni sneg koji će nam otežavati kretanje a još više praviti probleme u

Kamen u pustinji odličan za pauzu i odmor

Prvi uspesi

PRVI ZABELEŽEN USPON NA AKONKAGVU IZVELA JE BRITANSKA EKSPEDICIJA POD VODSTVOM EDWARDA FITZGERALDA 1897. GODINE. VRH JE KONAČNO ISPENJAN 14. JANUARA ISTE GODINE OD STRANE ŠVAJCARSKOG VODIČA MATIJE ZURBRIGGENA I JOŠ DVA ČLANA EKSPEDICIJE NEKOLIKO DANA KASNIJE.

orijentaciji. Zbog toga sam, dok su drugi spavali, sa čeonom lampom krenuo jedno dvesta metara iznad kampa kako bih pronašao adekvatan prolaz između krušljivih stena. Već tada sam znao da nas čeka mnogo muke zbog dubokog snega. Ali šta da se radi, vredi pokušati. Svi zaslužuju bar pokušaj, pa dokle ko stigne.

Sledeće jutro ustali smo oko četiri sata i krenuli sa pripremama za polazak. Ništa lepše nema od atmosfere napetosti i sjaja čeonih lampi koje šaraju po snegu u noći završnog uspona na vrh. Rekao sam im da je put do vrha sastavljen od hiljade koraka i da je svaki korak jedna pobeda. Trebalo bi da se skoncentrišu samo na taj sledeći korak i da ne misle o vrhu. On će doći sam po sebi. Zadovoljstvo puta ove noći će im ostati kao uspomena za ceo život, a par minuta na vrhu neće im mnogo značiti. Morao sam da prekinem priču, jer su svi cupkali na debelom minusu. I onda smo krenuli.

PRED POLAZAK tri Poljaka i jedna Makedonka su me zamolili da nam se pridruže na usponu i budu deo moje grupe. Primio sam ih bez razmišljanja. Oni su shvatili da po ovakvom vremenu sami nemaju mnogo šansi da popenju vrh.

U startu sa Berline krenulo nas je ukupno 18, ali su odmah već po svitanju odustala dva planinara. Prva dva sata penjanja po noći su bili kao krečenje u mraku. Dubok sneg je prekrrio staze i samo na osnovu okolnih stena moglo se nekako orijentisati. Na traverzu smo stigli dosta brzo, ali je onda zbog snežnih nanosa nastao zastoj. Svaki korak je stvarno bio velika pobeda. Više traverza nije postojala već sam pratio novi put koji mi se tada učinio najbezbednijim. Kada smo se dokopali velike stene na početku Kanalete svima je laknulo. Tu sam shvatio da nam je uspon na

Akonkagvu potpuno neizvestan jer su se tamni snežni oblaci gomilali iz pravca Čilea, a vetar ih je neumorno podizao do samog vrha. Odlučio sam da deo ekipe koji je kasnio vratim nazad zbog njihove bezbednosti. Pogoršanje vremena i njihovo probijanje vremenskih ograničenja je bio povod za to. Da su nastavili dalje mislim da bi njihova bezbednost bila ugrožena. Ovo su trenuci kada neke vođe ekspedicija padaju na ovakvom testu, dozvole nastavak uspona, a onda nose na duši teret nečije smrti do kraja života.

USPON UZ KANALETU bio je jedno od mojih najtežih fizičkih iskustava u životu. Prtio sam sneg na visini od 6.500 m, na svaki korak gore dolazio je bar jedan korak proklizavanja na dole. Najopasnija stvar je bilo kamenje prekriveno snegom jer je svako mogao da otklizna par metara nazad. A onda je počela snežna mećava. Ušli smo u oblak i u tom trenutku sam pomislio da se vratimo. Gledao sam oko sebe vremensku situaciju i dok sam pokušavao da napravim procenu, okrenuo sam se i pogledao ljude koji me slede. Njihove oči su sve govorile.

Na samo stotinak metara od vrha morao sam da vratim nazad mog dobrog prijatelja Acu. Bio je vidno iscrpljen i posle jednog proklizavanja kada se skotrljao nekoliko metara odlučio sam da ga vratim nazad. Pošto to nije mogao sam bezbedno da uradi, Aleksandar Rašin je drugarski žrtvovao svoj vrh da bi spustio Acu do početka Kanalete. Mi smo nastavili dalje. Pred samim vrhom na samo par metara ispod stao sam i okrenuo se prema njima. Rekao sam da je vrh iza mojih leđa i da ćemo gore izaći samo da se zagrimo i odmah krećemo nazad. Svi su me gledali čudno, ali kada su izašli na vrh shvatili su zašto sam to rekao. Nije bilo slikanja raznih zastava, jer se ionako ništa nije videlo. Potom smo se spustili do traverze gde su nas čekali Raša i Aca i tu smo napravili jednu veću pauzu kako bismo malo

Rekord ekspedicije
**BOBANA PETROVIĆ POSTALA PRVA ŽENA
IZ BIH KOJA JE STAJALA NA KROVU JUŽNE
AMERIKE**

NAJAVA EKSPEDICIJA EXTREME SUMMIT TEAM-A

Aconcagua expedition 2013

Uspon na najviši vrh Južne Amerike – Aconcagua (6.962 m)
Polazak: 28.01.2013.

Island Peak expedition 2013

Uspon na Island Peak (6.189 m) - Everest region, Himalaji, Nepal
Polazak: 08.04.2013.

Manaslu expedition 2013

Uspon na Manaslu (8.163 m) - Nepal
Polazak: 27.08.2013.
(ekspedicija traje 40 dana)

došli sebi. Svi su bili iscrpljeni i brinulo me je da li će izdržati do kampa Berlin.

NA VRH su posle nadljudskih napora izašli: Dragan Jaćimović, Srđan Veljović, Boža Ristić, Ranko Jašović, Ivan Đokić, Jovo Elčić, Bobana Petrović, Branko Dikić i Semir Kardović. Posle nas na vrhu je stajala i prva Makedonka na Akonkagvi - Ilina Arsova i tri Poljaka. Takođe, napominjem da je Bobana Petrović postala prva žena iz BiH koja je stajala na krovu Amerike.

SPUŠTANJE nije bilo nimalo jednostavno. Od Indipediensije je nastao pakao, vetar je pojačao, a snežna mećava je zavejala sve tragove koje smo tog jutra ostavili. Vidljivost na nekih 20-30 metara je pojačavala osećaj beznađa koji se pojavio kod nekih planinara. Iz nekog neobjašnjivog razloga bio sam potpuno miran i opušten. Hrabrost je u strpljenju.

Srđan je imao GPS uređaj za povratak, ali sam ga zamolio da ja ipak vodim, a da on vrši korekcije ako bude trebalo. Samo me je dva puta upozorio da ne idem putem kojim smo došli ali sam mu kasnije objasnio da sam pravio prečice, a to njegov GPS ne može da radi.

BILA MI JE ČAST da predvodim ovaj tim jer su svi disali kao jedan, a još veća čast što su dve dame postavile nove nacionalne rekorde u visini. Ponosan sam na činjenicu da sam probijao put do vrha sve vreme od 6.000 do 6.962 m i da je moj tim jedini toga dana izvršio uspešan uspon na najviši vrh Južne Amerike. Idućeg dana ponovo su najbolji argentinski vodiči pokušali da izvedu svoje grupe na vrh ali niko nije uspeo.

Vremenska prognoza je potpuno omašila, ali smo uspeali da se snađemo i izvučemo maksimum iz ove ekspedicije. Svi smo se spustili živi i zdravi u bazni kamp, što je i najvažnije. Tek tada me je stigao umor. **SLEDEĆEG DANA** na usponu poginula su još dva planinara što ukupno čini šest žrtava ove planine u samo dva meseca. Baš je surova ova planina, ali samo ako je ne poštuje. Na kraju bih hteo da se zahvalim Nini i Raši na sjajnom asistiranju tokom čitave ekspedicije. Oni nisu popeli vrh da bi pomogli drugima, a to mnogo više vredi. U stvari ta dobra dela nemaju cenu. Takođe, veliku zahvalnost dugujem Jovi i Bobani koji su kao doktori odradili vrhunski posao tokom uspona.

Magazin o ekologiji, zaštiti životne sredine, održivom razvoju i zdravim stilovima života

Prodaja u pretplati

**Sve informacije na telefon:
+381(0)65 888-08-57**

 Download
**TREK OVE AVANTURE MOŽETE DA
 SKINETE U SVOJ GPS UREĐAJ KLIKOM
 NA OVU ADRESU**

Krug oko Zelengore

Jedna od najatraktivnijih
planina BiH
121 km, biciklistički trek

Podaci o treku

Ukupna trasa

Dužina trase: 121 km

Ukupni uspon: 3.800 m

Najniža tačka: 570 m

Najviša tačka: 1.750 m

Kondiciona težina: 7/10

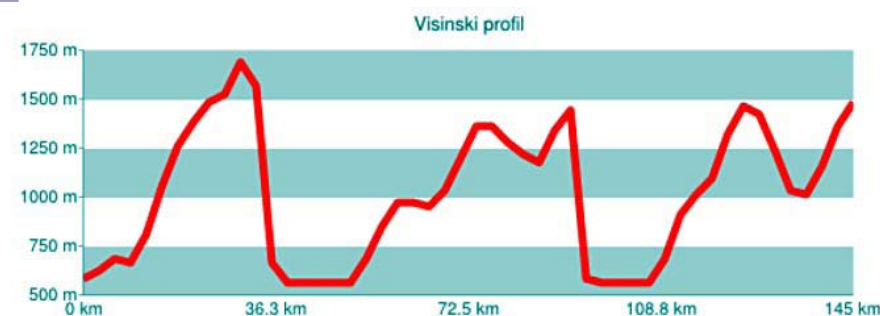
Tehnička težina: 6/10

Kažu da je Zelengora najlepša planina BiH. Njen jedinstven spoj krša i pitomine, livada i stena, visoravni i strmina, kanjona, jezera, gustih mešoviti šuma, istinski fascinira ljubitelja prirode. Nije čudno da je najlepši deo ove planine obuhvaćen nacionalnim parkom „Sutjeska“, mnogo poznatijim po Perućici, Magliću i Trnovačkom jezeru.

Zelengora je i planina sa najviše ledničkih jezera u BiH, kojih (manjih i većih, stalnih i sezonskih) ima čak desetak. Šest od njih nalaze se unutar granica nacionalnog parka. Tri treka koja smo spakovali u ovu GPX datoteku imaju nameru da vam omoguće da biciklom ili terenskim vozilom za što kraće vreme obidete što više lepote Zelengore.

Sva tri treka polaze sa Tjentišta, od raskrsnice prilaznog puta hotela „Mladost“ i magistrale – dva ka severu, jedan ka jugu. Južni predstavlja jednostavniji, kraći i lakši prilaz Orlovačkom i Jugovom jezeru (preko sela Krna Jela), a severni će vas provesti kroz kanjone Vrbničke reke i Palež, pored Crnog i Zelenog jezera i preko Pašine poljane, sve do Jugovog jezera. Trek koji prolazi kroz rampu (plaća se ulaznica 5 KM po osobi i 3 KM za vozilo) i prateći kanjon Hrvavke ulazi u srce nacionalnog parka obilazeći jezero Donje Bare i Ljubin

Grob nudi vam priliku da stignete do nekih tačaka koje su pogodne za dalji pešački obilazak najviših vrhova Zelengore, ali i da vidite katune rasute po visoravni Trebove planine.

Ekstremni biciklisti čak mogu da spoje taj trek i severnu obilaznicu oko Zelengore – dovoljno je pregurati bicikle par kilometara od spomenika na Ljubinom grobu do puta uz Vrbničku reku.

AUTOR TREKA: GANDALF

Na putu ka vrhu

Kratak predah

Napomena za trek

Jedan komentar vezan za stizanje od Paleškog kanjona do Orlovačkog jezera: na kraju kanjona put se završava slepo, zalazeći u gustiš. Stotinak metara iznad vas, desno u šumi, nalazi se makadam Kalinovik – Čemerno, koji prolazi pored Orlovačkog i Jugovog jezera. Do njega se može stići korišćenjem šumskih vlakova, kojih ima nekoliko. Ja sam u ovom treku obeležio onu koja je bila prohodna leta 2010.

Strmina je ekstremna, tako da ćete na tom kratkom potezu svakako morati da pregurate bicikle, a vlasnici terenskih vozila moraću da imaju reduktor i kramponke, uz uslov, naravno, da duže vreme nije padala kiša i da je podloga potpuno suva. Dakle, može se reći da je ovaj trek bezbedan samo u letnjim uslovima.

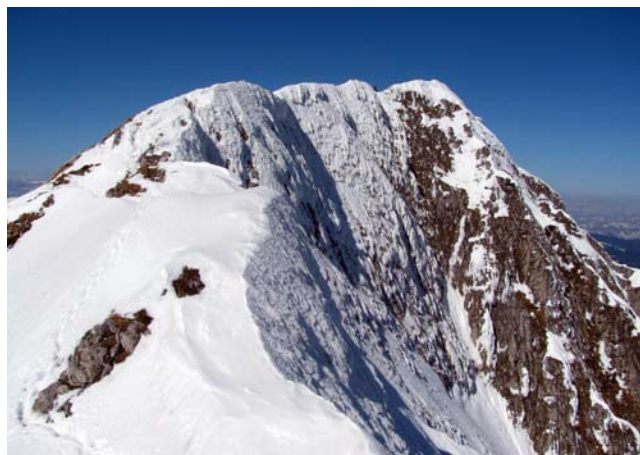

MOJI NAJVRHOVI

Kada pomislim koji su mi najdraži planinski vrhovi koje sam popeo 2012. godine, zastanem neizbežno (ajmo redom penjanja) pred Hajlom, Gerlahovskim štitom, Magićem, Mon Blanom, Taliem, Prenjom, pa Čvršnjicom...

U 2012. GODINI

HAJLA se penje obično februara, a ove godine marta meseca. To je posebna zimska čarolija i ujedno veliki izazov u ekstremnim zimskim uslovima, jer to je borba sa visokim snegom, smetovima, zaleđenim stranama, vetrom, ali i suncem koje na momente sredinom dana prži. Sve u ambijentalnim smeštajnim i drugim domaćinskim uslovima koje stvore planinarski entuzijasti iz Rožaja.

MAGLIĆ, to je samo pojam za kompleks vrhova i pravaca na istom prostoru, a ovaj put, kao i obično, prvo uz stene sa Prijedora, ali je veći doživljaj bilo penjanje Trnovačkog Durmitora, uz centralne stene, kuda prođe i odvažna Ivana, pravcem koji je u završnom delu korigovan u odnosu na neka moja ranija penjanja, i ovo će biti moj budući pravac, što neće biti često, jer treba imati sigurnog saputnika i želeći ovaj izazov.

GERLAHOVSKI ŠTIT E, to je drugačija priča! Bajka o penjanju atraktivnih stena, uz stazice, procepe, kamine, kuloare, preko nagnutih ploča, što više nad ambisima, gde se jasno pravac ne uočava, a stalno kao zarobljenik među stene tražite rešenje i izlaz, prvo misleći gde je vrh, a onda nalazeći načina da sidete.

MON BLAN Početkom avgusta ima najbolje vreme za penjanje, ali doživimo iznenađujuću oluju, kišu i udare vetra koji bacaju na kolena, pa se brže bolje hvatate za neki kamen, potom lepo vreme par dana, kao prozor u svet planine, dovoljno da ovaj najviši alpski vrh doživimo na pravi način, sa neobično širokim vidicima.

TALI, dokaz da zaista postoji talični planinski vrh, delujući kao osveženje posle Mon Blana, relaksacija i opuštanje, uz sav napor, svojim otkrovenjima osvežavajući duh penjača, bodreći ga i ne dajući mu da posustane, ovaj put posebno mi drag što sa ekipom popeh prvo direktno najviši vrh Kule, pa vrlenu Kokošju glavu, a onda pitomiji vrh Rude glavice, i u ekipi Dejana kojoj je ovo bilo prvo vatreno krštenje sa ovakvim vrhovima, no podstrek za dalje i više, sve kako taličnoj planini i planinaru priliči.

ČVRŠNICA, sinonim stenja i ferate uz stenje, iz kanjona Neretve uz vrlati Kuka, gde se od bivaka na prilazu stenama kreće uz kamene procepe, sa nabacanim kamenjem nepravilnog oblika, uz periodične metalne merdevine i sajle, sa pogledima na isturene i okomite, nekad kopljaste stene, što se smeškaju, više keze i izazivaju okolo, znajući da su nesavladive, teško dostupne i da ste sićušno biće i njihovim njedrima, koje traži izlaza gore, ka vrhu stenja, šumi, suncu.

PRENJ, ta skupina neobičnih vrhova, povezanih u celinu, da stvaraju poseban osećaj, ne bez razloga, jer ste na planini koja je car bosanskih i hercegovačkih planina, sa nabacanim zupčastim i krezubim vrhovima, raspoređenim u celine bez reda, na širem prostoru gde se nije uvek lako snaći, gde sveži zrak kao da dopire od jezera kojih ima u podnožju, a ujedno podseća koliko ovde zima može biti oštra.

U PLANU JADOVNIK, prednovogodišnje planinarenje, u pravilu **poslednjeg vikenda u godini**, sa polaskom u petak ujutro putničkim vozom do Prijepolja, smeštaj u ugodnoj domaćinskoj atmosferi, gde nas svake godine dočekuju, a izvodi se kružna tura po vrhovima, osetivši dah prvih snegova, sa doživljajima koji nas uvode u Novu godinu.

PLANINOM

knjiga vodič, drugo prošireno izdanje
Autor: Tomica Delibašić

O planinama Crne Gore i Srbije, opisi planina i staza, poziv na literaturu, brojne potrebne podatke, uz deo o planinarenju uopšte, šta planinar treba da zna i na šta da obrati pažnju.

Po pristupačnoj ceni od **500 dinara**, pozećem sa troškovima slanja 700 dinara.

Više detalja o uslovima poručivanja i kupovine:
www.tomica-planinom.com

PRENJ

Planinari iz Srbije od 21. do 23. septembra boravili su u BiH. Pohodili su Osobac (2.026 mnm), Zelenu Glavu (2.155 mnm), Otiš (2.097 mnm)...

Svi koji, kao i mi, vole da pohode visoke planine van Srbije znaju da ih to zadovoljstvo košta noći u udobnom krevetu, koju zamenjuje klupčanje i dremanje u mini busu. No, to je tako. Ovo subotnje jutro razbudilo nas je u Konjicu, gradiću na severu Hercegovine, ušuškanom na obalama Nere-tve, sa prelepim mostom i živopisnim kućama.

Subota, 22. septembar 2012. Nakon kratkog razgledanja i odlične, prave, domaće kafe, naša avantura se nastavlja. Iz Konjica sedamo u klimave kamione koji nas makadamom prevoze do Crnog Polja. Vožnja u dužini od dvanaestak kilometara, iako prilično neudobna, izmamila je iz najbudnijih

nove priče i sećanja na razne dogodovštine. Čini se da nije prošlo mnogo kada su se kamioni zaustavili, a mi stigli do tačke odakle kreće pešačenje. Naš cilj za ovaj dan je vrh Osobac. Put kreće kroz šumu, markiranom stazom, da bi zatim izašao na kraški predeo. Tu, među stenama, u jednom uzanom useku nailazimo i na prvi izvor. Naravno, izvor je uvek idealno mesto za odmor.

Nakon odmora i narednih sati hoda stižemo i do podnožja Osopca gde ostavljamo velike rančeve i sa sobom nosimo tek malo vode i koju čokoladicu. U početku pratimo stazu, markacija je ponegde vidljiva, a potom se sasvim gubi. Osobac nije vrh koji se često penje i verovatno je zato staza malo i zarasla. Vrh je tu, vidimo ga, ali kako najlakše do njega? Prirodni put i zdrava logika vode nas napred. Sa naše leve strane ukazuje nam se divna umetnost prirode – okno u steni! Da, tamo treba da stignemo. Poput šupljih vrata na Prokletijama ili srolikog okna negde na putu ka Kučkom Komu, i ovde mi se čini kao da je taj spretni umetnik ostavio otvoren prozor i da nas krišom posmatra. U jednom trenutku čini se da nas staza vodi dalje od vrha, gubeći naglo na visini, ali uskoro uviđamo da smo ipak na pravom putu. Uspon traje duže nego što smo mislili jer staza sasvim obilazi vrh. Markacije više nema, ali sada već vidimo gde treba da stignemo, tako da biramo (bar je tako izgledalo u početku) najlakši i najbolji put. Nakon borbe s krivuljima i balansiranja na ogromnim kamenim blokovima stižemo i do okna izbliza i preko ljutog krša izlazimo i na vrh (2.026 mnv).

Konačno, odmor za oči i dušu.

Silazak je lakši, jer je odgore teren pregledniji, pa nalazimo način da presečemo put i spustimo se do naših rančeva. Posle kratkog predaha nastavljamo ka domu koji više nije tako daleko. Planinarska kućica Jezerce, na visini od oko 1.665 mnv, smeštena je kraj izvora, u podnožju Taraš vrha. Nedavno je dograđena, ali još uvek nezavršena. S obzirom da u njoj nismo jedini gosti, smeštamo se gde je ko našao mesto. Prostor na „spratu“ bio je dupke pun. Sada je potrebno jesti i brzo spavati jer nas i sutra očekuje lep pešački dan.

Nedelja, 23. septembar 2012. Sunčano jutro najavilo je topao dan. Danas nas čeka dug put i valja krenuti rano. Možda ponekad surov, hercegovački krš je prelep. Svud oko nas pružaju se predivni grebeni. Gledajući ih, svako od nas je u sebi pravio planove šta bi, kako i kada moglo da se poseti i ispenje. Dom je blizu vrhova na koje danas idemo, te ne prolazi mnogo dok nismo došli do prevoja. Sa leve strane Zelena Glava, sa desne ostaje Otiš. Višak stvari smo ponovo ostavili na mestu pored kojeg ćemo proći u povratku.

Uspon na Zelenu Glavu počinje u steni. Krševito je, ali ne mnogo naporno. Dodir stene posebno prija, kao da iz nje crpim svu potrebnu energiju. Bez

Prenj

Pinom je obeležena približna pozicija Prenja u Bosni i Hercegovini. Do planine se može stići iz pravca Konjica, Jablanice i Mostara. Ucrtni trek možete preuzeti sa stranice „Staze i bogaze“ klikom na sliku treka.

žurbe, polako, diveći se prizoru koji vidimo, izlazimo na vrh (2.155 mnv). Nakon slikanja i udaranja pečata, ostaje nam još dovoljno vremena da uživamo u tom kamenom carstvu podno nas. Zaista je čudno. No, pre povratka čeka nas još jedan vrh, te valja polako krenuti. Vrh Otiš (2.097 mnv) nalazi se tačno naspram Zelene Glave i vrlo lako se do njega dolazi. Staza do vrha nije stenovita, krivuda i ubrzo svi izlazimo i na taj vrh.

Sada, kako to već biva, sledi najteži deo – silazak. Očekuje nas oko 1.000 m spusta, što je za kolena priličan napor. Iza nas ostaju hercegovačke lepote i bajkoviti predeli na kojima smo bili. Prvu pauzu pravimo kod doma Vrutak. Odmor prija, a tako i hladovina, naročito kada uzmemo u obzir da do Idbara, mesta gde nas čeka prevoz, ima još 4 sata hoda. Blizu doma nalazi se još jedan izvor, a spust se dalje

nastavlja kroz dolinu Tisovice, da bismo zatim ušli u šumu. Staza je strma, ali krivudava, a zemlja mekana. Silazak kroz šumu ponekad može biti monoton, no u veseloj priči vreme brzo prolazi. A još veselije bi bilo da nismo na vreme spazili poskoka koji je leškario na stazi.

Konačno stižemo i do Idbara, gde nas čeka pre-pakivanje, presvlačenje, a zatim put ka Sarajevu. Da li je moguće proći kroz Sarajevo, a ne otići na famozne čevape i ne prošetati Baš čaršijom? Naravno da nije. Veče je bilo prijatno, a čevapi još prijatniji. Večeru, šetnju pored Miljacke, a i naš izlet, na kraju smo zasladili slatkišima iz poslastičarnice „Egipat“, koja je, zaista, za svaku preporuku!

TEODORA STANKOVIĆ

FOTO: NIKOLA ČEKRDŽIĆ, TEODORA STANKOVIĆ

Info

Ako vas tekst **Teodore Stanković** zove u avanturu, evo kontakata za smeštaj u više domova i planinskih kuća na obroncima Prenja:

PSD „PRENJ“

Telefon: +387 61 528 562 (Sead Divanović)

www.psdprenj.ba

PD „BORAŠNICA“

Telefon: +387 61 741 797 (Sead Ribić)

E-mail: sead@pdborasnica.net,

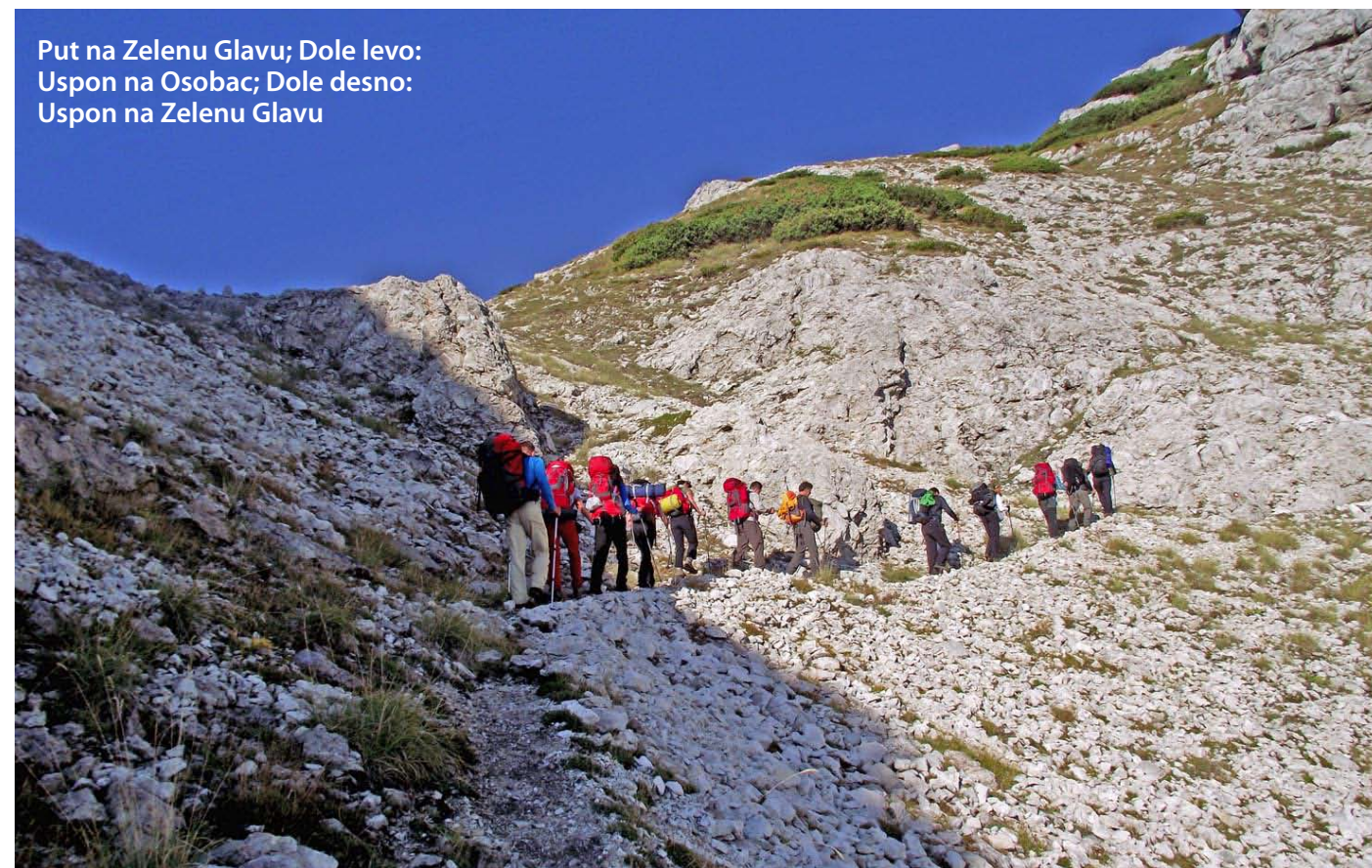
Telefon: +387 61 918 891 (Amira Temim)

amira@pdborasnica.net

www.pdborasnica.net

PD „GLOGOŠNICA“

E-mail: admin@psglogosnica.com

Put na Zelenu Glavu; Dole levo: Uspon na Osobac; Dole desno: Uspon na Zelenu Glavu

Zmajeva špilja

Otok Brač (Hrvatska) čuva neslućene ljepote koje su skrivene daleko od očiju ljudi. Za sve one željne avanturizma a i znanja, za grupice ljudi, najviše 20, posjet **Zmajevoj špilji** je pun pogodak...

Sreća je bila pa sam Zmajevu špilju na otoku Braču posjetila početkom 9. mjeseca kada su temperature idealne za ovakvu pustolovinu. Zmajeva špilja, brački pustinjački samostan, smještena je 350 metara iznad razine mora. Početna stanica je Murvica, malo naselje smješteno zapadno od Bola, a cilj je fenomen utkan u stijenama koji se posjećuje u sklopu brdskoga, gotovo četverosatnog izleta. Idealno za planinare koji osim kupanja na moru vole protegnuti noge.

Zmajeva špilja zato nije za one koje muči penjanje i koji lako odustaju. Ona je ponajprije za ljude koji vole vidjeti nešto drukčije, za takvo što se pomalo i pomučiti, i pridružiti se skupini od oko 800 ljudi što godišnje posjete nekada naseljenu duboku udubinu u vapnenačkom masivu.

KAKO DO TAMO?

Savršeno vedar i sunčan dan, pogled na Hvar i Vis u pozadini nagovijestili su dobar izlet, nismo ni slutili koliko ćemo ljepota vidjeti i koliko biti zadovoljni viđenim.

Evo nas na početku puta ka Zmajevoj špilji... Zoran Kojdić, licencirani turistički vodič za Zmajevu špilju, već je počeo zanimljivo putovanje kroz povijest. Otkrio je u našim očima onu iskricu znatiželje i nesebično svoje znanje podijelio s nama. Tolikog znanja zastidio bi se i svaki povjesničar koje je Zoran jako često spominjao i iznosio njihove teorije. Odrastao je u Murvici a kasnije se otisnuo u bijeli svijet, no ljepota i neditrnut prirodna čistoća ga je vratila u rodni kraj, te se nastanio s obitelji

Suzana ispred ostatka samostana Silvio. U blizini se nalaze i ostaci samostana Stipančić; Dole: Zmaj

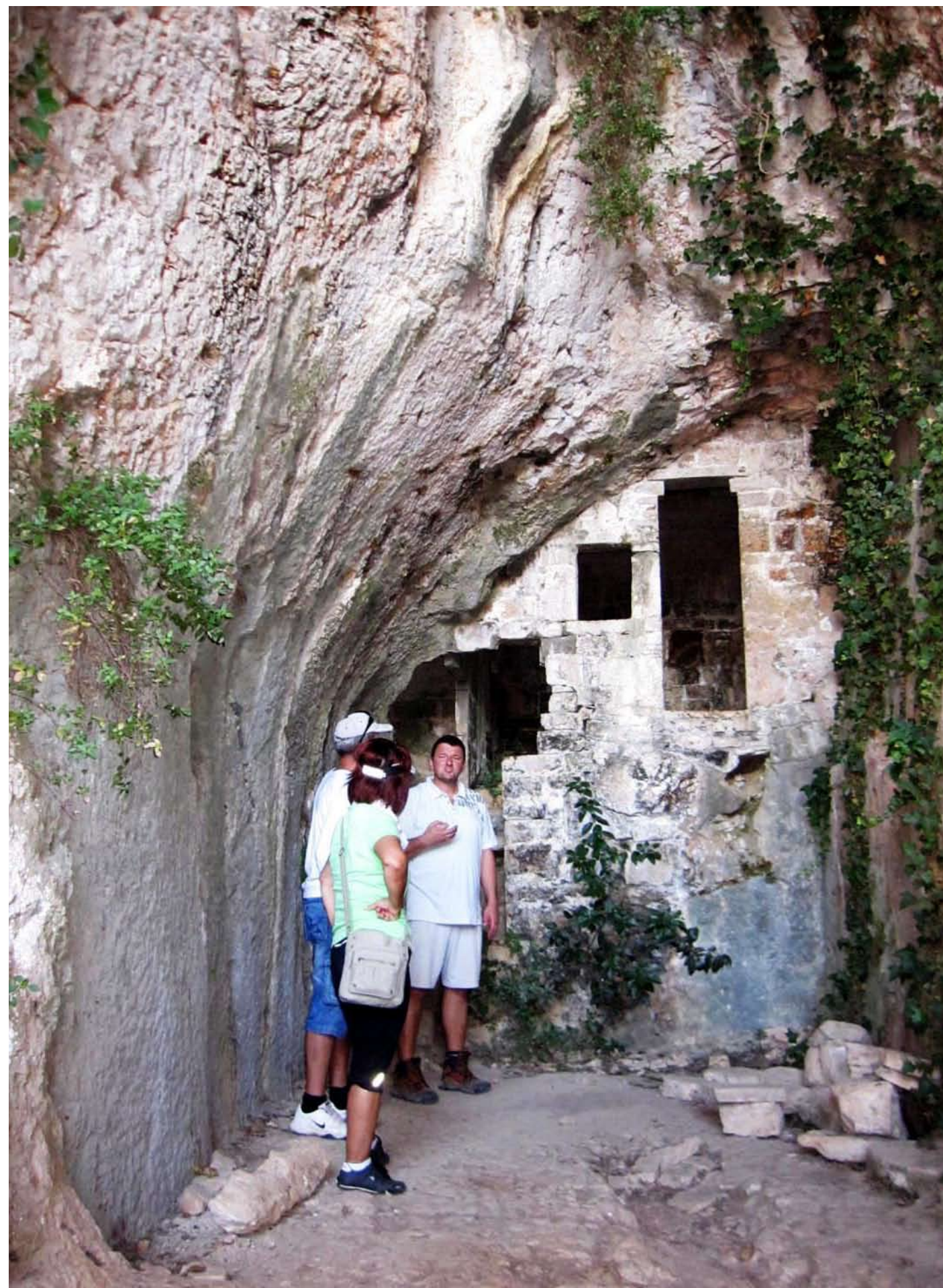
Brač
Otok Brač
nalazi se
ispred Splita.
Glavno naselje
je Supetar.
Od kopna je
Bračkim kanalom
(najveće dubine 78 m)
udaljen on 6 do 13 km.

u tom malom mjestu koje broji svega dvadesetak stanovnika. Trenutno se nalazimo ispred kuće Zoranove none (bake) za koju ga vežu iznimno draga sjećanja.

Da bi uopće krenuli ka Zma-

jevoj špilji morate autom doći do Murvice. Jedini put je kaldrma sa podosta vrtoglavih naglih spustova i krivina, a postoje prilaz sa dvije strane, jedan duži od strane Nerežišća i kraći koji ide iz Bola.

A prije svega se dogovoriti sa Zoranom da vas dočeka i povede na nezaboravno putovanje kroz povijest ovog kraja i do Zmajeve špilje jer je kod njega ključ.

O MASLINAMA I VINOGRADIMA

Priča o tome kako je u davnim vremenima ovaj kraj bio poznat po maslinarstvu, no pomodarnost i visoke cijene vina, po kojima su prodavane u Austriji, vinovu lozu donijele su u Murvicu. Povađene su stoljetne masline te su zasađeni vinogradi. No ubrzo ih je poharala smrtonosna bolest vinove loze koja uništava korijen. U Evropi se krajem devetnaestog stoljeća pojavila filoksera, ili po domaću – žilogriz, koja je do 1920. godine do te mjere uništila dalmatinske vinograde da je uz „Vinsku klauzulu“ (uredba iz 1892. kojom je austrijska vlada dala Italiji ogromne povlastice za izvoz vina u austrougarske pokrajine) glavni uzrok masovnog iseljavanja Dalmatinaca diljem svijeta.

KORAK PO KORAK

Pauze su česte, što zbog zahtjevnih staza koje je posuta sitnim kamenjem koje klizi pod nogama, što zbog Zoranove priče koja nas polako uvodi u ono što nas čeka u Zmajevoj špilji.

Stigli smo pred Zmajevu špilju. Ulaz u dublje prostorije samostana

Priče iz davnine

Zmajeva špilja je mjesto na kojem su nekadašnji svećenici dokazivali svoju duboku vjernost bogovima. Kažemo bogovima jer je Zmajeva špilja, kako tvrde hrvatske legende, posvećena Veles zmaju, jednom od likova iz bogate staroslavenske mitologije. Malo iznad na Vidovoj gori svoje je prijestolje čuvao njegov protivnik Perun, staroslavenski gromovnik ili Bog, koji je iz drevne šume nadzirao sve što se pod njim nalazilo. Dok je Mokoš bila ta koja je u proljeće izlazila iz zemlje kao dokaz ponovnog rađanja života, penjala se tokom godine na vrh i u jesen ponovo padala dolje u tlo... Po legendi zemlja je bila kao stablo, korijen je bio Veles, na vrhu krošnje Perun a njih dvojica su se stalno borili koji će osvojiti Mokoš.

bio je dobro čuvan, moglo se u dijelove gdje su boravili ljudi doći jedino uz pomoć ljestava koje su se povlačile gore i na taj način je nepoželjnim ljudima pristup bio onemogućen.

Oni koji su špilju pogledali kažu da je impresivna ne samo zato što progovara o jednom posebnom, nevjerovatnom asketskom načinu života, nego i zbog toga jer daje spektakularni pogled na daleko more. S njezine se ponistre, pomalo u šali rečeno, pruža predi-

van pogled na kompletno otočje, među ostalim i na Vis u dalekoj daljini.

- Jedna je teorija da je špilja ime dobila po tom zmaju, a u prilog njoj govore i reljefi, posebice onaj s prikazom zmajevlje glave. No ima i drugih priča. U svakom slučaju, Zmajeva špilja je, i bez obzira na mitologiju, iznimno zanimljiva bračka turistička akvizicija koju bi svakako trebalo posjetiti. No penjanje do nje zna biti ponekima naporno, posebice pri visokim

Ljetnim temperaturama, zbog čega joj običavamo ići ranije u pohod. I zanimljivo je da uvijek ima interesenata koje ni sva ta ljetna omarina neće tako lako uplašiti – kaže Kojdić, čovjek koji o Zmajevoj špilji zna ama baš sve.

Neka tumačenja govore da izdubljeni krugovi predstavljaju zviždezde, no meni je pak palo na pamet da su to planeti, najveći krug predstavlja Sunce a ostale rupe predstavljaju druge nama poznate planete Sunčevog sistema. Moja teorija se svjdjela Zoranu, a uzevši u obzor da je u pustinji Blace bilo i prvo astronomsko društvo nekako mi drži vodu moja logika.

HISTORIJA

Špilja je zapravo prirodna udubina u kamenoj gromadi koja u svom sastavu čuva zidine nekadašnjeg pustinjačkog stana. Njihovi ostaci pokazuje kako je imala nekoliko ćelija, svaka je, smatra se, imala svoju ulogu. Duboka je 25 metara, visoka dvadesetak, i u

svom sastavu ima ostatke crkvice, dvije gustirne, mjesta za čuvanje vode uklesana u kamenu. Dva veća prostora i tri ćelije različite veličine.

- Počeci glagoljaškog života u špilji datiraju iz 1450. godine, kada je tu došao prvi svećenik Juraj

Dubravić. To su bili svećenici iz Poljica koji su se u njoj nastanili. S vremenom su se oko nje stvarali ostali samostani. Drži se da se u njoj povremeno živjelo do 17. stoljeća, ona je bila svojevrsno mjesto za nirvanu, traženje duhovnog mira svećenika. No pos-

toji i teorija koja kaže da je život u špilji postojao i ranije, još u 5. ili 6. stoljeću, te da su je također koristili pustinjaci. Zmajeva špilja je zbog svog prirodnog položaja bila bogom dana za takve aktivnosti – objašnjava Kojdić.

APOKALIPSA

Špilja ima ulaz koji podsjeća na velika otvorena usta, u njoj je zbog debljine vapnenačkih zidova ugodno friško, a sada su joj jedini stanari šišmiši čiji mir pomalo remete tek radoznali turisti. Poznata je po osebujnim reljefima, zmaja, glava, s obilježjem kršćanstva. Najveći reljef je posebno zanimljiv, a predstavlja prikaz Knjige otkrivenja sv. Ivana - Apokalipsa. No mnogi se slažu u teoriji da je prvi dio reljefa puno stariji od drugog koji je uklesan 20 cm dublje i da se nekom svećeniku prikaz nije sviđao te je naredio da se taj dio reljefa uništi i ukleše zmaj kako bi prikazao Apokalipsu a skrio prvobitnu priču.

Smatra se da su prvo nastala prva dva dijela a kasnije i najzanimljiviji treći dio. Zanimljivo je da se u trećem javljaju reljefi u negativu a kada iz slikate s blicom dobijete pozitiv. Fascinantno! Ulogu sadašnjeg blica imala je svijeća koja je svojom svjetlošću davala trodimenzionalni oblik... Lijevo je Bogorodica s djetetom u naručju,

pohvalit ću se da sam to ja primijetila nakon svih vrsnih znalaca koji su tuda prošli... Zoran kaže da još do sada nije čuo objašnjenje za taj isklesani lik. Lijevo je po mišljenju Isusova glava... jer je on takav otisak ostavio na marami koju mu je pružila Veronika... A zapravo Veronika dolazi od latinskog imena marama a žena je zapravo bila nepoznatog imena... Evo negativa! A zatim i pozitiva gdje se jasno vidi lik žene sa djetetom u naručju!

U špilji postoji i ostalo znakovlje, kao što su bizantski i latinski križ. U svakom slučaju, u njoj se osjeća poseban ugođaj, atmosfera koja, kako kažu legende, vuče prema nekom davnom životu kada su svijetom hodali bogovi i zmajevi.

Polako smo završili obilazak špilje i izašli na svjetlost dana gdje nas je razveselio pogled na Zlatni rat gdje se planiramo osvježiti u moru nakon napornog hodanja.

SUZANA VIDA

HPD BRŠLJAN JANKOVAC, OSIJEK

Gore: U Murvici je dosta starih i napuštenih kuća, a ova je zanimljiva po oluku isklesanom u kamenu, vrlo lijep detalj; Dolje: More, more, more...

Info

Ukoliko se nađete na Braču i odlučite posjetiti Zmajevu špilju, **Zoran Kojdić** je čovjek koji će vam rado ispričati predivnu priču o njenom nastanku, te vas odvesti do nje.

Mobitel: +389 91 514 97 87

Osim Zmajeve špilje otok Brač ima i **Vidovu goru** s koje se pruža predivan pogled na **Zlatni rat**, te okolne otoke. Od Nerežišća do vrha Vidove gore ima svega 2,5 h ugodnog pješaćenja, a moja preporuka je: svakako obići!

Ako vam treba idealan **smještaj u lijepim apartmanima**, te **prijevoz** po otoku uz stručno vodstvo i prijevoz do Murvica, obratite se **Pavi Franjicu**.

Mobitel: +385 98 958 51 30

www.franjic-brac.com

Vjeveričjim stazama

Blizu 350 učesnika uživalo je u pješačkoj turi Kotor - Lovćen - Kotor na 4.

Pješačkom danu u organizaciji **PK „Vjeverica“** iz Kotora...

U organizaciji Planinarskog kluba „Vjeverica“ iz Kotora, 7. oktobra održan je 4. Pješački dan Kotor - Lovćen - Kotor. Na rekreativnoj turi Pračišta prijavilo se i izašlo na stazu oko 40 učesnika/ca. Na pješačkoj turi Krstac taj broj je dostigao 130 učesnika/ca, dok je u kategoriji maraton Kotor - Lovćen - Kotor na stazi bilo nešto više od 170 učesnika/ca. Program koji je bio podijeljen u tri kategorije okupio je ukupno gotovo 350 učesnika. Ovako masovan odaziv iznenadio je i nas kao organizatore, ali smo i za to bili prilagodljivi i spremni.

Pobjednik maratonske kategorije, sa izvanrednim vremenom od 3 sata i 6 minuta je Janko Gardović, član Planinarskog kluba Subra iz Herceg Novog. Drugo mjesto zauzeo je Darko Vidaković iz Herceg Novog sa vremenom od 3 sata i 27 minuta, a treće Filip Krgović, iz Podgorice za takođe izvanrednih 3 sata i 50 minuta.

U ženskoj konkurenciji situacija na prve tri pozicije bila je sledeća: 1. mjesto Aleksandra Zečević, PK „Vjeverica“ Kotor, koja je ovu dionicu prešla od 6 h i 45 minuta; 2. mjesto Mira Kostić, PK Društvo Gorica, Podgorica, 7 h i 25 minuta; 3. mjesto Bojana Janović, Srednja ekonomska škola Kotor.

Diplomu najmlađeg učesnika Pješačkog dana dobio je Vedran Bulatović, koji ima samo 10 mjeseci. Diplomu najstarijeg učesnika zaslužio je Novković Milenko PD „Gorica“ iz Podgorice, koji je odradio ovo sa svoje 63 godine.

Ne mala odgovornost spala je na organizacioni tim kluba koji je sačinjavao grupu od 20 članova raspoređenih u raznim aktivnostima - ljudi koji su radili na pripremanju, sređivanju, krčenju i markiranju staze, ljudi u ulogama vodiča ili pratioca grupa, u svim kategorijama od tri do pet osoba, tim za upise učesnika po školama i putem online prijavljivanja, tim za rad sa medijima, ekipe za kontakte sa spon-

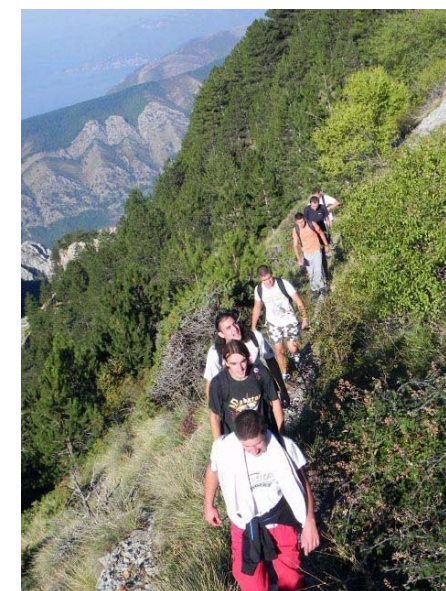

zorima, članove na svim kontrolnim tačkama koji su obezbijevali siguran prolazak, vodu i slatkiše za učesnike, mobilnu ekipu sa doktorom i nosilima na terenu, koju su sačinjavala dva tima u dva vozila, tri fotografa manifestacije, ekipe na startu i cilju staze, konačno i koordinator cijele stvari kao pratilac i kontrolor svih ovih zbivanja.

Sav taj dvomjesečni trud oko detaljne pripreme, sva ta sredstva koja su mukom nađena, svi pomagači ove ideje, sav taj pozitivan stav oko cijele

Grad Kotor

GRAD JE OPASAN 4 KILOMETRA DUGIM ZIDINAMA KROZ KOJE SE U GRAD ULAZI NA TROJA VRATA.

manifestacije donio nam je i rezultate koji su gore navedeni.

Željeli smo da pokažemo, a mislimo da smo i uspeli – da se uz malu pomoć oko zdravih ideja vrlo lako može doći i do zdravih ciljeva. U ljudima je da to prepoznaju i tako je i bilo. Kao rezultat svega govori podatak da je sve proteklo u savršenom redu i gotovo bez ijedne nemile situacije – kao i činjenica da su gotovo svi maratonci, čak i oni koji su iz pješačke ture Krstac, prešli u Maraton – uspješno završili cijelu dionicu u dužini od 32 kilometra.

Još jednom, veliko hvala svima koji su nam u organizovanju događaja pomagali, hvala učesnicima za marljivo ponašanje u Prirodi, na poštovanju zakona šume i pravila maratona. To nam garantuje sigurnost i za buduće manifestacije ove veličine.

DRAGAN JOVANOVIĆ

Info

Planinarski klub „VJEVERICA“ Kotor

Telefon: +382 (0)68 794 867

E-mail: vjeverica.kotor@gmail.com

www.vjeverica.org

Trka preživljavanja

Na ovogodišnjoj „Trci preživljavanja“, održanoj na teritoriji opštine Krupanj zapažene rezultate ostvarili su i ekipe GSS Srbije...

Krupanj Ekipe „Megacarevi“ koju su činili spasoci Gorske službe spašavanja Srbije - Bojan Dragutinović Mornar i Uroš Smiljanić - osvojila je drugo mesto u najtežoj kategoriji „Opstanak“ na ovogodišnjoj „Trci preživljavanja“, održanoj na teritoriji opštine Krupanj. U kategoriji „Avantura“ Gorsku službu spasavanja predstavljali su Zoran Đukić Sipac i Nikola Jovanović Džoni. Svoje utiske sa trke preneli su nam Uroš i Sipac.

Došao je poslednji vikend septembra i nova „Trka preživljavanja“. Kao i uvek, lokacija je nepoznata do poslednjeg trenutka. Boki Mornar i ja prijavljujemo jednu ekipu pri GSS-u, dok drugu ekipu prijavljuju Nikola i Sipac.

Lokacija starta ovogodišnje trke je izletišta Zmajevac u blizini Krupnja. Na lokaciju dolazimo u petak uveče, tamo se nalazi još dosta drugih ekipa, neke su nam poznate od ranije, dok su nam druge potpuna nepoznanica. Odlučili smo da se ne dogovaramo nešto posebno o taktici, nego da sutra i prekosutra damo sve od sebe i to je to. Subota jutro, kreće pretres ekipa i start trke. Ostaje nam samo ono sto smo obukli, nož, kresivo, mapa, kompas i pola litre vode, a ispred nas je put od preko 70 km. Krenuli smo ka prvoj kontroli, počinjemo da trčimo i da se zagrevamo, ubrzo dolazimo do nje i tamo nas svi gledaju iznenađeno jer nije prošao ni

Samo da nije ona za jednokratnu upotrebu

Izvor proteina: besna glista

minut od njihovog stizanja dotle.

Istog trenutka krećemo ka drugoj tački. Puni samopouzdanja i puni adrenalina stižemo do druge kontrole gde opet iznenađujemo kontrolore svojom brzinom. Kasnije saznajemo da smo zbog naše početne brzine među njima dobili nadimak „Munje“.

Tokom prvog dana je sve išlo savršeno do trenutka kada mene počinju da hvataju grčevi u butinama. Svaki korak postaje sve teži i teži. Nakon početnih grčeva kao da je sve počelo da se ruši jer za njima dolaze i žuljevi i povraćanje od napora. A kao šlag na tortu prestiže nas jedna ekipa što nam dodatno spušta moral. Dok oni opušteno prolaze pored nas mi moramo da pravimo česte pauze jer meni otkazuju noge posle svakih par stotina metara.

Nakon razgovora o odustajanju ili nastavljanju trke, ipak nastavljamo trku i odlučujemo da gubitak naše brzine nadoknadimo svojom upornošću.

Tokom noći vraćamo se u prednost u odnosu na druge ekipe što će nam sutradan značiti mnogo. Posle ponoći pravimo bivak i palimo vatru. Na tom mestu odmaramo par sati i malo pre svanuća krećemo dalje. Tokom nedelje nisam imao problema sa grčevima i povraćanjem, ali su žuljevi izazivali agoniju na svakoj uzbrdici i nizbrdici. Stižemo na sledeću kontrolnu tačku gde očekujemo da nam kažu da nas je prestiglo par ekipa, ali ispostavlja se da smo drugi. To nam podiže moral i kreće jurnjava do kraja. Snagom volje pešačimo dalje jer telo više i ne može drugačije da nam funkcioniše. Kontrolna tačka koju slučajno nalazimo jer smo videli flašu piva u reci, a na njoj saznajemo da nam je sledeća

Sve dodatne informacije mogu se pronaći na našoj Internet stranici:

www.gss.rs

kao i na stranici Planinarskog saveza Srbije:

www.pss.rs

4. Trka preživljavanja

ZA UČEŠĆE U OVOGODIŠNJOJ TRCI PRIJAVIO SE REKORDAN BROJ EKIPA I TAKMIČARA. U OPSTANAK KATEGORIJI ČAK 45 TIMOVA I 108 TAKMIČARA, DOK JE U AVANTURA KATEGORIJI PRIJAVLJENO 12 TIMOVA I 32 TAKMIČARA. STAZA JE U UKUPNOJ DUŽINI IZNOSILA NEGDE OKO 74KM U OPSTANAK I OKO 35 U AVANTURA KATEGORIJI.

Pobednici u kategoriji „Opstanak“

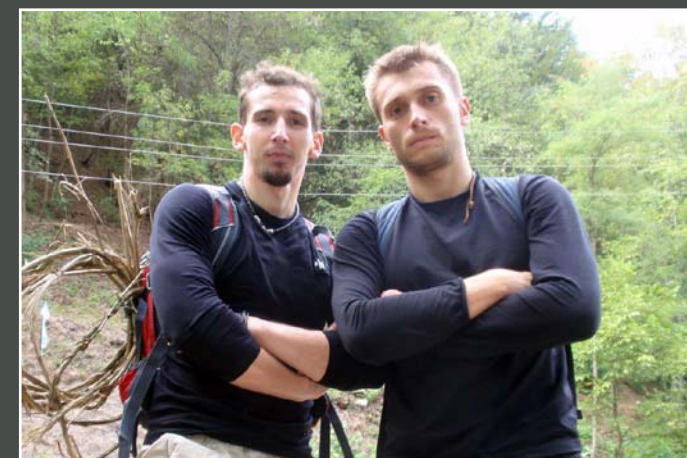
1. **Ugi Modžo** iz Beograda (Igor Vuković i Nenad Mojsilović - 183 bodova)
2. **Megacarevi** iz Beograda i Niša (Bojan Dragutinović i Uroš Smiljanić - 150,80 bodova)
3. **Uredski štakori u niskom startu** (Zlatan Kadragić, Tanja Stojanovski, Miljan Mimić - 130,38 bodova)

Pobednici u kategoriji „Avantura“

1. **Hipnotisana gomila iz Kragujevca** (Andreja Kostić, Blagojević Nemanja i Kostić Nikola - 76,39 bodova)
2. **K9** iz Beograda i Rume (Tadija Popović, Stefan Zdravković i Aleksandar Jovan - 60,79 bodova)
3. **Vojplan** – Železničar iz Novog Sada (Ankica Malinović, dr Slobodan Lalić- Dele, Petar Panić- Pera i Zvonimir Kočiš- Zvonko - 57,93 bodova)

tačka cilj. Krećemo ka njemu i izvlačimo poslednje atome snage iz sebe i iz onih kupina, jabuka, kromira i paradajza što smo pojeli usput. Oko 17 h čujemo muziku iz baznog kampa koji polako počinje da se nazire u daljini. Uz aplauz drugih učesnika laganim trkom ulazimo u cilj i saznajemo da smo stigli kao drugi. Do kraja dana se ispostavlja da je od 43 prijavljenje ekipe samo pet ekipa završilo celu trku.

I na kraju mogu reći da je „Trka preživljavanja“ opravdala naša iščekivanja: testirali smo sami sebe, našu volju, izdržljivost. Dali smo sve od sebe, izvukli svoj maksimum, iskoristili našu obuku gde smo naučeni da nikada ne odustajemo do samog kraja i na kraju smo sebi dokazali da ne postoji ta planina i to brdo koje može da nas zaustavi...

Ekipe „Flajka“ je trebalo da broji tri člana, ali posle jedne zamene i jednog otkaza, ostali smo samo nas dvojica da pratimo stope „Megacareva“. „Flajka“ je bila prijavljena za kategoriju „Opstanak“, ali zbog neiskustva i početne potrage za nepostojećim tačkama, u toku trke smo odlučili da se preorijentiramo na „Avanturu“.

Prvi deo trke su nas pratili maleri, naravno nismo klonuli duhom, već smo odlučili da se opustimo i trku završimo krajnje ležarno bez imperativa pobeđe. U toku trke smo se spojili sa jednom manje iskusnom ekipom iz Beograda koja se sastojala od dva momka i dve devojke. Tako da smo do kraja trke zajednički uživali u prirodi i avanturi.

Nakon prvih problema, trku smo nastavili u sasvim odličnom ritmu. Osvajali smo tačku po tačku, nalazili vodu, a od hrane smo imali skoro pun ranac gljiva (suncanica) ali se ispostavilo da nam nisu bile ni potrebne, jer niko od nas na kraju dana nije bio gladan. Čudno, ali velika količina vode nas je zasitila.

Noć nas je zatekla na jednoj kontrolnoj tački kod napuštene kolibe. Veče je bilo neverovatno toplo, kao da je sredina leta, ali smo ipak morali da zapalimo vatru, to nam je bio zadatak, a i prijatnije je spavati uz vatru. Ujutru smo put nastavili ležarno, tako da smo na cilj stigli negde oko 13,30, tačno na vreme za pasulj i gulaš. Uprkos što nismo ispunili primarni cilj, zadovoljno smo se vratili sa trke, puni novih uspomena i iskustava.

MIRJANA PERIĆ

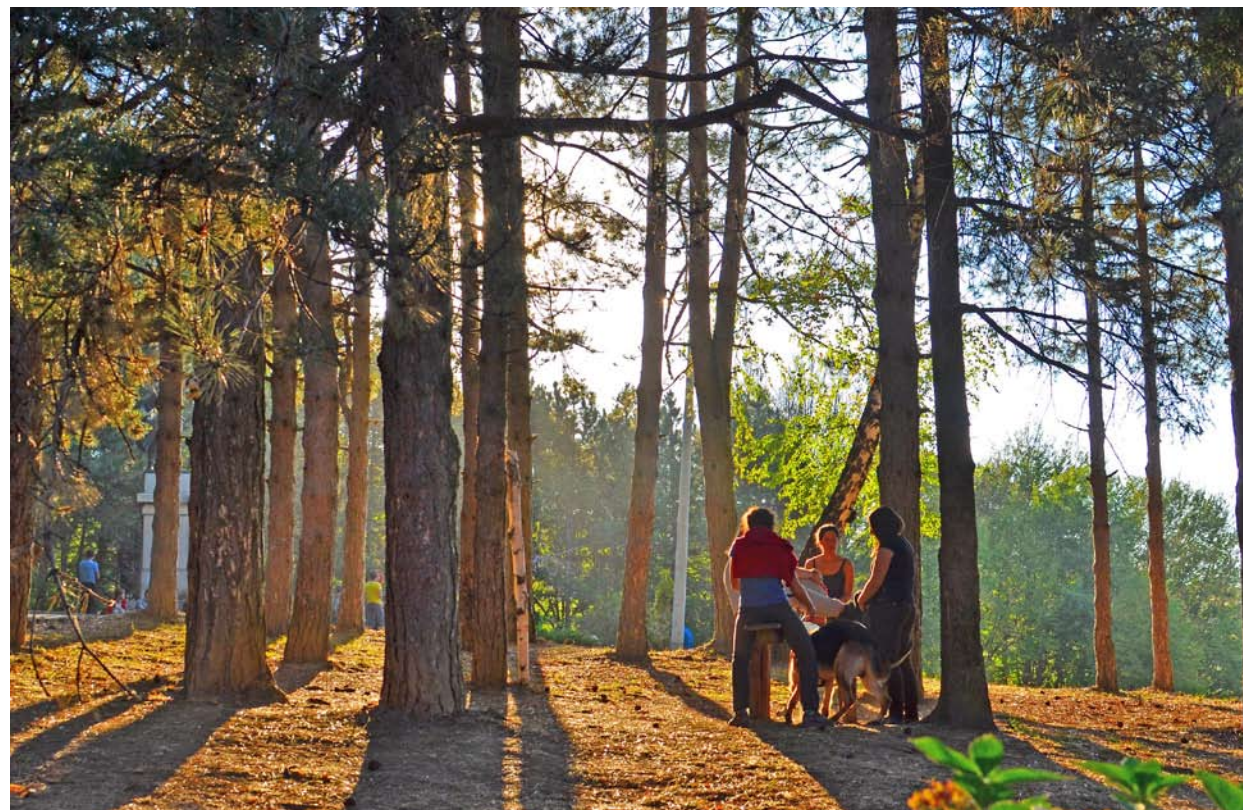

Šumska menza

Pobeda za „Pobedu“

„Trofej Beograda u planinarstvu 2012“ i 14. kolo Prvenstva Srbije
u kombinaciji u orijentiringu održani na **Rajcu (Srbija)**...

Planinarski klub „Pobeda” iz Beograda bio je i ove godine organizator akcije „Trofej Beograda u planinarstvu” i 14. kola Prvenstva Srbije u kombinaciji u orijentiringu. Pokrovitelj akcije bio je Grad Beograd preko Sekretarijata za sport i omladinu. Osim ove akcije, obeležili smo i Evropske dane pešačenja i Međunarodni dan čistih planina.

Ova manifestacija održala se 22. i 23. septembra 2012. na planini Rajac u blizini Beograda. Prema podacima kojima raspolažemo, bilo je oko blizu 1.000 učesnika. Najviše učesnika, oko 600, bilo je u pešačkim turama iz osam pravaca koji su vodili ka Rajcu kao odredištu, a ostatak su bili takmičari iz Srbije, Bosne i Bugarske, ekološka sekcija sa oko 20 učesnika, i oko 30 organizatora.

U ukupnim rezultatima, u kategoriji juniora i juniorki koje se tradicionalno boduju za Trofej Beograda, u svim disciplinama, najviše poena osvojili su juniori i juniorki PK „Pobeda”. Drugo mesto osvojili su juniori i

juniorki iz bugarskog kluba „Rilski turist” a treće mesto juniori i juniorki iz „Bjelašnice” iz Bosne i Hercegovine.

Postignuti su sledeći rezultati po disciplinama:

U planinarskoj orijentaciji:

- u kategorijama pionira i pionirki najbolji su bili pioniri PK „Pobeda” iz Beograda
- u kategoriji juniorki najbolje su bile juniorki iz kluba „Bjelašnica” iz BiH
- u kategoriji juniora najbolji su bili juniori PK „Pobeda”
- u kategoriji seniorki najbolje su bile seniorke PK „Pobeda”
- u kategoriji seniora najbolji su bili seniori PK „Balkan” iz Beograda
- u kategoriji veteranki i veterana najbolji su bili veterani i veteranke iz PK „Pobeda”.

U planinskom trčanju:

- u kategorijama juniorki i juniora, najbolje su bile juniorki i juniori PK „Pobeda”

- u kategoriji seniorki najbolje su bile seniorke iz Novog Sada

- u kategoriji seniora najbolji su bili seniori iz bugarskog kluba „Rilski Turist”.

U nadvlačenju konopca:

- u kategoriji juniorki i juniora najbolji su bili juniorki i juniori iz kluba „Bjelašnica” iz Bosne
- u kategoriji seniorki najbolje su bile seniorke PK „Pobeda”
- u kategoriji seniora najbolji su bili seniori iz Trbunja iz Srbije
- U planinskom biciklizmu:
- u kategoriji juniora prvi je bio Ivan Matović iz Gornjeg Milanovca
- u kategoriji seniora najbolji je bio Bojan Vasović iz Novog Sada
- u kategoriji rekreativaca najbolji je bio Goran Simić iz Arandjelovca

Pobednicima su uručene diplome i medalje.

U vreme održavanja Trofeja Beograda u planinarstvu, organizovano je i tradicionalno orijentiring takmičenje povodom Dana čistih planina i to 14. kolo Prvenstva Srbije u kombinaciji. Za takmičenje je ukupno prijavljeno 182 takmičara iz 16 klubova od kojih je najviše bilo takmičara iz Srbije a bilo je i takmičara iz Bosne i Hercegovine i Bugarske. Od ukupnog broja takmičara, 107 su muškarci a 75 žene, 54 takmičara su do 20 godina a 25 je bilo elitnih takmičara.

Najveći broj medalja osvojili su takmičari iz PK „Pobeda” iz Beograda. Posebno treba istaći da je u mlađim, muškim i ženskim kategorijama, od 12 do 20 godina PK „Pobeda” osvojila 50% od ukupnog broja medalja.

Za najmlađe takmičare organizovana je dečija trka u kategorijama D7 i D10. Svim učesnicima dečje trke kojih je bilo 13, dodeljene su prigodne nagrade.

SNEŽANA TODOSIĆ
FOTO: MILJAN MIMIĆ

Paklenica

Šesnaest sportista iz **Srbije** učestvovalo je na alpinističkom taboru u **Paklenici (Hrvatska)**...

U okviru programske aktivnosti Komisije za alpinizam Planinarskog saveza Srbije organizovan je alpinistički tabor u Paklenici. Poslednjeg vikenda septembra put Hrvatske pošlo je 16 penjača, željnih kvalitetnog penjanja i čistog morskog vazduha. Prevoz smo organizovali putničkim automobilima.

Stižemo u četvrtak noću i u petak ujutru, iako pomalo umorni od puta, željno prelistavamo vodič tražeći smeri koje će nas prvog dana ugostiti. Naveze su dvojne, raspoređene po znanju i iskustvu u dosadašnjem vođenju dugih smeri. Cilj tabora bio je uvođenje mlađih i neiskusnih alpinističkih pripravnika u svet alpinizma. Ovo penjalište je gotovo idealno za to jer boltovane smeri ulivaju sigurnost i najbolje su za učenje i lagano upoznavanje. Prvi dan penjale su se uglavnom lakše smeri.

Kuki i ja ulazimo u smer koji su nam Jera i Peca preporučili, ocene 6a+ po francuskoj skali (VII- UIAA). Početni ulazni cug je najteži. Konstanto je težak i za upenjavanje

ovo ipak nije bio najbolji izbor. Dug skoro celu dužinu užeta, oko 40 m, zahtevao je izdržljivost i snagu. Penjem kao prva i kada ugledam štand znam da je najteži deo prošao. Do kraja nas čeka još stotinak metara penjanja. Uskoro puca pogled na more. Fenomenalno! Kratak predah na vrhu i krećemo stazom do

NP „Paklenica“

Nacionalni park „Paklenica“ se prostire po južnoj padini planine **Velebit**, na primorskoj strani. Obiljem kratkih i dugih sportskih smerova, alpinističkim neopremljenim i tehničkim smerovima Paklenica predstavlja ne samo najznačajnije hrvatsko penjalište, već zasigurno i najpopularniju destinaciju mnogih evropskih penjača. Neposredna blizina mora verno čuvana od najkvalitetnijih stena koju naši prsti traže ono je što iznova poziva ljubitelje dobrog penjanja. Alpinisti iz Srbije ni ovog puta nisu odoleli lepotama koje ovo penjalište nudi.

podnožja. Usput razmišljamo o penjanju još jedne smeri. Međutim, umorni smo i zaključujemo da je ovo prvi dan i da treba lagano napredovati. U Klancima srećemo ostale naveze koje su bile tu negde, bliže ili dalje od nas. I oni su ispenjali po jednu smer. U kući, uveče, uz priču i dobro raspoloženje, kujemo planove za sutra, uživamo i sa nestrpljenjem čekamo novi dan.

Dana drugog ujutru pakujemo opremu, sedamo u kola i upućujemo se pod stenu. Prilazi su kratki i ne preterano zahtevni. Do najudaljenije stene stiže se za oko 30 minuta hodanja. Najduže smeri su 350 m, te ne zahtevaju teške rančeve i puno opreme. Pravo uživanje. Ponovo Kuki i ja penjemo zajedno. Smer „Circus“, 350 m, ocene 6b (7 UIAA) koji se nalazi u Velikom Čuku. Za ovo nam je trebalo tri i po sata. Smenjujemo se u vođenju i polako napredujemo. Stena je oštra, nalik žiletima. Svaki pokret je odmeren i promišljen, mogućnost ispadanja mora se svesti na minimum. Prsti se žale i kukaju, a i podlaktice se kako vreme prolazi sve više umaraju. Cug za cugom i eto nas na vrhu, istom onom gde smo juče bili. Kasno je, ali pošto se sretne sa navezom iz susedne smeri odlučujemo da brzinski popnemo smer koji se nalazi na samom ulazu u nacionalni park, najbliže parkingu i kolima, „Piksi i Diksi“. Drugačije raspoređujemo naveze ovog puta. Ja penjem sa Nikolom, a ispred nas su Kuki i Evica. Tri cuga prelepog penjanja sa samo jednim detaljem. Abzajljujemo dole i tog dana završavamo penjanje.

Treći dan, oproštanje od Paklenice. Po nepisanom pravilu uvek najlepši i najbolji dan za penjanje, možda zbog toga što znamo da je poslednji, makar ovog puta. Smer „Kara-

mara sweet temptations“ sa svojih 110 m je prava poslastica. Šlag na torti, nagrada i pohvala prethodnim danima. Penjem je sa Pecom, dobro funkcionisemo i brzo napredujemo. Trebalo nam je svega sat i po vremena zajedno sa abzajlom. Najbliže smo Klancima i najbolje vidimo kolika je gužva. Poslednji dan vikenda i lepo vreme svi žele da iskoriste. Sa svih strana čujemo uzvike na stranim jezicima. Podseća me na ulicu Kneza Mihaila u Beogradu, gomila ljudi koji se ciljno negde uputila uživa u sunčanom danu, smeje se i raduje životu. Srećna sam što sam ovde, prikupljam snagu za ono što me čeka. Brže bolje se pakujemo i odlazimo u kuću da bismo odmah potom odjurili na plažu. Iskoristiti svaki momenat koji nam se nudi pravo je umeće i zbog toga ne zaobilazimo da se okupamo u hladnoj morskoj vodi. Puni doživljaja i lepih uspomena krećemo nazad put Srbije, ka raznim gradovima iz kojih smo došli. Kruševac, Subotica, Kikinda, Novi Sad i Beograd ponovo grle alpiniste koji svoje priče, iskustva i znanja uvek rado dele sa drugima. Sunce nas ispraća i pozdravlja, a ja se nadam da će sledeća akcija uskoro biti organizovana.

KATARINA MANOVSKI, KIKINDA

Tamo-amo po Srbiji

U prodaji je nova knjiga Aleksandra Damjanovića i Nade Damjanović! Ona je svojevrsni udžbenik o lepotama Srbije...

Uvodnom delu nove knjige Aleksandra Damjanovića i Nade Damjanović „Tamo-amo po Srbiji“ stoji: ova knjiga nije ni dnevnik, ni vodič, ni štivo kome je jedini cilj da zabavi. Ona je sve to po malo. I više od toga – ona je udžbenik o lepotama Srbije.

Na 268 stranica punog kolora u knjizi se govori o mnogim, geografski različitim lokalitetima u Srbiji: planinama, rekama i jezerima, potajnicama, kanjonima i klisurama, vodopadima, pećinama, prirodnim kamenim mostovima – prerastima, ali i kulturnoj baštini i spomenicima, naseljima, o Belgijskoj pruzi, Mohovskom kanalu i sredokraći između ekvatora i pola.

Sve tekstove ilustruje više od 150 fotografija.

INFO

Knjiga se može naručiti telefonom:

+381(0)21/528-114,

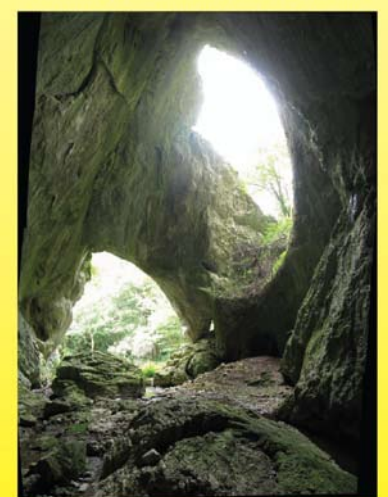
+381(0)64/37-64-666

i na e-mail:

nadadamjanovic@sbb.rs

Cena knjige je 500 dinara

Александар Дамјановић и Нада Дамјановић

Тамо - амо по Србији

Poziv na ultra-eko maraton Pančevo - Popovica na **Fruškoj gori** i najava lepog vremena još nedelju dana posle toga iniciralo je plan za jednu vožnju kroz **Bosnu** delovima kojima nisam dosad vozio bajk...

Krug Bosnom

Posle uspešno odrađenog maratona u društvu oko 50 bajkera na Fruškoj gori (156 km) i noćenja u planinarskom domu ujutro sam se spustio do Ledinaca na burek, pa onda krenuo preko Fruške gore ka Sremskoj Mitrovici i dalje ka Bjeljini. U Mačvi sam imao nenadani susret sa šabačkim bajkerom cikloturistom Legionarom, najzad i lično da se upoznamo. Zatim sam krenuo preko Drine do Bjeljine. Posle jutarnje posete Bjeljini sledila je vožnja ka Tuzli novim putevima (skoro svi putevi u Bosni su obnovljeni), uz znake za minska polja pored puta. U Tuzli sam pojeo najbolji burek u životu i oduševio se uređenom pešačkom zonom na čijem početku su i biste Meše

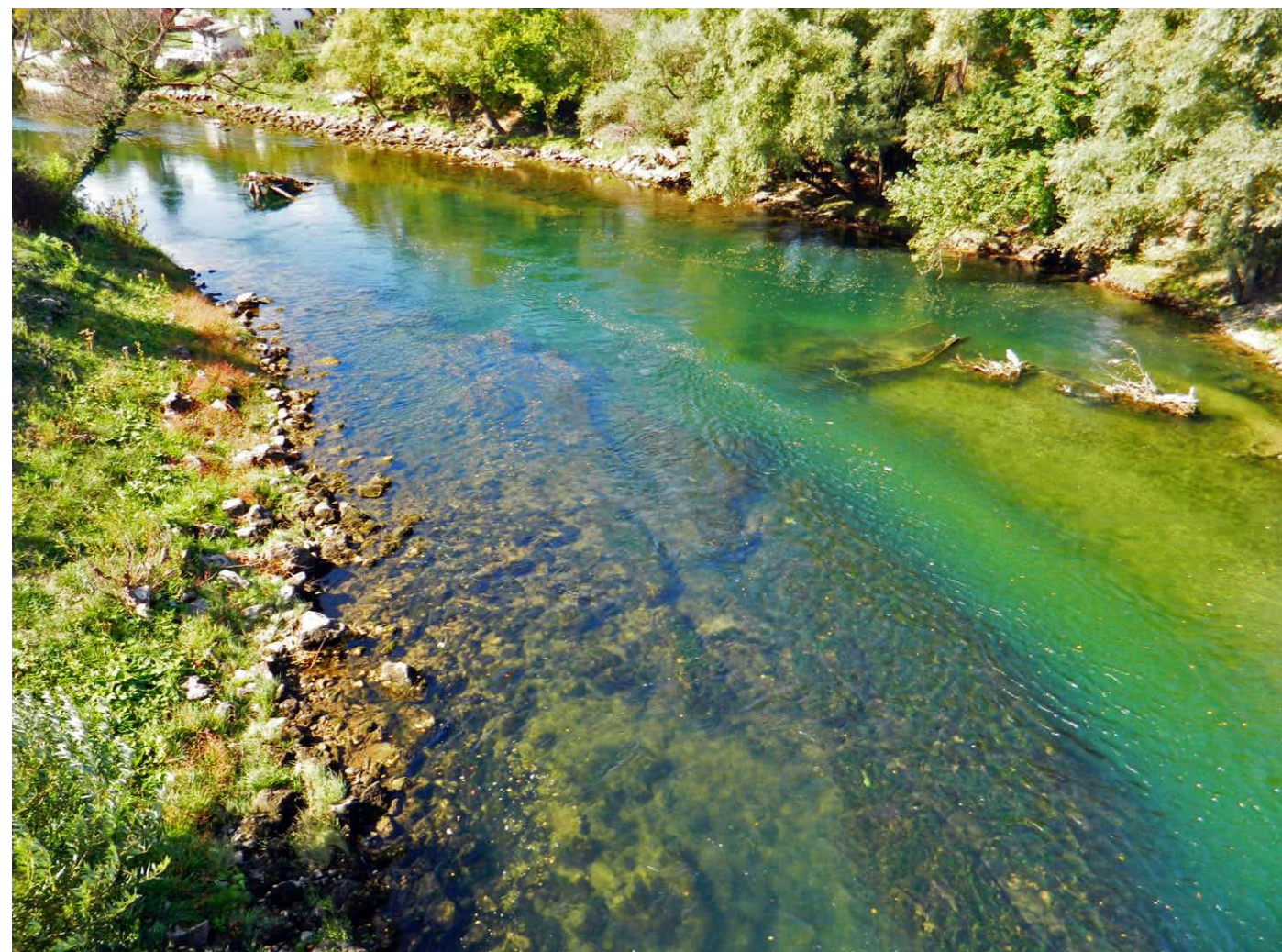
Selimovića i Ismeta Mujezinovića i samim gradom. Nastavio sam put ka Ozrenu, gde sam se sreo sa bajkerom Mirom Spasićem, a zatim sam kampovao kod prelepog manastira Sveti Nikola.

Na putu do Doboja prolazim pored prodajnog muzeja, koji sa sastoji od tri brvanre sa svim i svačim, lepo je uređen i sa solidnom

ponudom. U Doboju sam imao upoznavanje sa bajkerima. Pričao sam sa njima o turama i njihovom bajk klubu, a kasnije nastavio sa vožnjom prelepim delovima ka Banja Luci (jedino su predizborni plakati sa svih strana kvarili lepotu prirode). U Banja luci sledi susret sa Daliborom, a zatim druženje uz banjalučke čevape i nektar pivo. Obilašao sam grad, koji je lepo središten, ali su stranački bukači na sve strane (izbori su bili u toku). Moja vožnja je dalje išla prelepim kanjonom Vrbasa, koji me je oduševio i sa blagim usponima je super za vožnju bajka. Sigurno ću proći ovuda bajkom bar još jednom. Tu me u jednom momentu obilazi autom, a zatim i staje bajker Milan

Andrićev Travnik

IVO ANDRIĆ JE ROĐEN 9. OKTOBRA 1892. GODINE U TRAVNIKU, MAHALA ZENJAK BROJ 9, BOSNA I HERCEGOVINA. DETINJSTVO JE PROVEO U VIŠEGRADU. BIO JE JUGOSLOVENSKI KNJIŽEVNIK I DIPLOMATA, DOBITNIK NOBELOVE NAGRADE ZA KNJIŽEVNOST 1961. GODINE

iz Slavonije, koji je krenuo autom do Jajca, zbog jakog vetra u grudi, pa će odatle bajkom do Splita i nazad. Uživao sam u kanjonu Vrbasa, zatim podigao kamp ispred Jajca. Obišao sam vodopada Plive u Vrbas i stari grad, koji brižljivo čuvaju.

Zatim je sledila vožnja gornjim tokom Vrbasa do Donjeg Vakufa, pa preko uspona na Komar i spusta ka Travniku, uz pogled na impozantnu planinu Vlašić do grada Ive Andrića. Obilazim stari centar, Šarenu džamiju i čuvenu sahat-kulu. Tu se nalazim sa nekoliko lokalnih bajkera, koji zbog obaveza voze manje ture okolinom. Preko Viteza i Kiseljaka stižem na prelepo uređeni izvor Bosne na Ilidžu, iako ima manje vode nego obično. Ovde se susrećem se sa bajkerima iz Istočnog Sarajeva. Razmenjujemo iskustava, a glavna tema je off-road vožnja bajkom. Na putu za Sarajevo i Baš čaršiju susrećem i bajkera Erhana Kulenovića, prijatelja sa Facebook-a. Odlazimo na tufahije i urmašice i

na šetnju prelepom Baš čaršijom prepunom ljudi, golubova koje deca hrane iz ruke, radnji sa starim zanatima, filigranom na metalu i na platnu...

Krećem uskoro na prelep uspon bajkom na Romaniju, zatim vožnja po Romaniji i spust ka Zvorniku, malom gradu na Drini. Tu prelazim u Srbiju i ponovo se suočavam sa očajnim asfaltom sve do posle Banje Koviljače. Iz Šabca stiže grupa

bajkera Legionar, lone, Marko... Družimo se i pričamo do kasno uveče. Ujutro se nalazim sa drugarima Erskim i Bobanom, te bajkerskom legendom Spasom. Potom pravac Krnjača, a sutra kući.

Jedno sam siguran i sledeće godine biće vožnje po Bosni, jer ima odlične puteve i prelepe krajolike tako da je uživanje voziti i upoznavati nove krajeve i bajkere.

RAJKO JANKOVIĆ

Piše, testira i hoda: Zoran Kalinić

NE NOSITE RANAC TEŽI OD 30 ODSTO VAŠE TEŽINE. VAŠE TELO ĆE TRPETI VELIKO OPTEREĆENJE I UBRZO ĆE SE JAVITI PROBLEMI SA CIRKULACIJOM. NA KOŽI, NA MESTIMA KOJA TRPE NAJVEĆI TERET, MOGU SE POJAVITI PODLIVI

MARKET

Veliki rančevi

Rančevi su kao i obuća: čak i kada su taman, ne može uvek perfektно da odgovara obliku vašeg tela. Nakon dugotrajnog nošenja većeg tereta, cilj je da bol bude što manja...

Pronači ranac koji vam dobro „leži“ ključ je za ugodno planinarenje kada hodate pod punom opremom. Naučite trikove za kupovinu i kako da očuvate vaš ranac da i po izgledu i po funkcionalnosti bude kao nov.

KUPITE PAMETNO

Postavite sebi pet pitanja pre nego kupite ranac.

1. Koji kapacitet ranca mi treba? To zavisi od dužine i težine tura koje obično radite i, naravno, od ličnih afiniteta. Opšte pravilo je da izaberite ranac koji će zadovoljiti potebe vaše najduže ture koju radite. Uvek je lakše zategnuti i kompresovati malo veći ranac, nego pretrpavati suviše mali ranac.

2. Koji tip ranca izabrati? Ako vaš prtljag često prelazi 15 kg, izaberite ranac sa čvrstim unutrašnjim okvirom i od izdržljivog čvršćeg materijala. Kada su prazni ovakvi rančevi su obično teški od 1,5 do 2 kg.

Laganija verzija ranaca je od nešto tanjeg materijala i obično se prave sa puno korisnih džepova. Idelani su za vikend ture i sa težinama prtljaga ispod 15 kg. Ako težina stvari koje nosite obično ne prelaze pet do šest kilograma, trebali biste da razmislite o „ultra light“ rancu sa laganim aluminijumskim okvirom ili bez okvira (ruksak).

3. Veličina ranca? Niski ljudi mogu imati veću dužinu torza i obrnuto. Zato, izmerite vašu leđa i pogledajte specifikaciju brenda koji kupujete. Generalno, ako vam je torzo kraći od 40 cm, probajte „extra small“ ranac, od 40 cm do 46 cm „small“, od 46 cm do 51 cm „medium“, preko 51 cm „large“.

Većina brendova danas nudi univerzalne rančeve gde ove parametre možete lako podesiti. Međutim, kada niže osobe prilagode previsok ranac svojoj visini može se dogoditi da se pomeri centar ravnoteže (kada se zategnu graničnici do maksimuma, ranac će se podići), što će izazvati nestabilnost i osećaj zanošenja. To može biti izuzetno opasno prilikom hodanja po nestabilnom terenu i pri udarima vetra. Zato je najbolje da birate ranac u odnosu na svoju visinu, a da korekcije graničnika budu minimalne.

4. Karakteristike ranca? Da li ste tip minimaliste ili organizatora koji mora uvek da ponese „brdo“ stvari? Razmislite koji su vam sve dodaci na rancu potrebni ne samo zbog ličnog ukusa već i zbog vrste opreme koju koristite. Pored puno džepova, ranac može imati i mogućnost pričvršćivanja, cepina, dereza, užeta, štapova, šatora, skija...

5. Da li nam ranac zaista odgovara? Rančevi su kao i obuća: Čak i kada je prave veličine, ne može uvek perfektно da odgovara obliku vašeg tela. Zato ranac testirajte u prodavnici koliko god je to moguće. Ukoliko ste već pazarili, proverite svoj ranac.

■ Otpustite sve trake na rancu i napunite ga (biće dovoljno i nekoliko kilograma tereta)

■ Otkopčajte i podesite pojas na rancu. Trebalo bi da je centriran i da zakopčan ide preko kukova.

■ Zategnite remenske kaiševe, regulatore opterećenja, pojas oko kukova (tim redosledom). Sada hodajte i ocenite funkcionalnost ranca: da li vam jastučić podazida ranca dobro naleže na leđa i ne proklizava? Da li vam remenovi od ranca dobro prijanjaju preko ramena bez praznog prostora između? Da li možete da rasporedite težinu ranca između ramena i kukova, bez proklizavanja i tačaka koje vas neugodno pritiskaju?

SAVETI ZA KUPOVINU I ISTRUKCIJE ZA ODRŽAVANJE

Iako danas, putem online kupovine, po veoma povoljnim cenama možete kupiti raznu opremu u bilo kom delu sveta, to je veoma nezahvalno kada su u pitanju rančevi i obuća.

U prodavnicima: Da biste napravili pravi izbor isprobajte više ranaca da biste osetili razliku između modela i brendova proizvođača. Takođe raspitajte se o mogućnosti zamene delova ranca (primera radi, na rancu srednje veličine, potreban vam je pojas oko kukova sa većeg ranca). Kada ste napravili uži izbor, tada se bacite na posao pakovanja. Možete poneti svoju opremu ili pozajmiti nešto sa polica radnje. Proverite i vizuelno kapacitet ranca i steći pravi utisak da vam se ranac čini OK kada je napunjen.

On-line kupovina: Kupovina preko interneta može biti loša po vas, pošto ne možete da isprobate ranac na licu mesta. Ako niste sigurni u veličinu ranca koja vam je potrebna, birajte model sa kaiševima i remenima koji se mogu podešavati. Pročitajte više stvari o proizvođaču i modelu ranca, a često mogu biti od koristi recenzije i komentari ljudi koji već imaju taj model ranca. Druga opcija: ograničite se na on-line kupovinu dnevnih ranaca i ranaca koji su za manje težine.

Čišćenje ranca

Pranje: Prljavština može smanjiti efikasnost vodootpornog sloja na materijalu od kojeg je ranac načinjen, a može začepiti i rajfešluse. Zato, operite vaš ranac barem jednom godišnje. Jednostavno ga potopite u kadu sa umereno toplom vodom i istrljajte ga blagim sapunom sa sušerom ili mekom četkom.

Sušenje: Ranac ocedite, napunite starim novinama i okačite ga da se suši na prozračnom mestu.

Napomena: Nikad ne perite ranac u veš mašini, jer to može da ga ošteti. Takođe, nikad ga ne potapajte u vrelu vodu i nemojte koristiti izbeljivač ili komercijalne odstranjivače fleka. Ako ga ošurite ili tretirate jakim hemijskim sredstvima, slobodno kažite zbogom vodootpornosti.

Sitnice koje uvek treba imati u rezervi

Sitne popravke ranca

Tkanina ranca više nije vodootporna: Ako materijal upija vodu umesto da je odbija, vreme je da kupite neki water-proof sprej. Pored prodavnica planinarske opreme, ima obično da se kupi i u običnim sportskim radnjama, gde je često i jeftiniji.

Pokvaren rajfešlus: Obično se usled dugog korišćenja rajfešlus (patent zatvarač, ziper) zapuši ili ulepi od prašine ili prljavštine. Možete koristiti meku vlažnu četku ili četkicu za zube koju više ne koristite. Rajfešluse možete i podmazati. Postoje posebni lubrikanti za zipere, a mogu poslužiti i priručna sredstva. Balzam za usne takođe „radi“ posao. Ako su se zubi od zipera pomerili ili klizač proklizava, otvorite rajfešlus do kraja, nežno klještima pritisnite klizač i pokušajte da vratite u zubce u ispravan položaj, povlačenjem klizača gore-dole. Ako ne radi i dalje kako treba, rajfešlus je bolje zameniti nego završiti negde sa prosutim stvarima.

Izlizana tkanina ili rupa na rancu: Postoji poseban KIT za krpljenje ranca ili ojačavanje izlizanih mesta na tkanini. Komplet obično sadrži lepak (nešto poput super lepka) i nekoliko zakrpa raznih oblika. Zakrpe se

mogu improvizovati ili prekorijiti kupovne. Važno je samo makazama zaobliti zakrpu kako se ne bi lako odlepljivala i mora da prekrije barem 1,5 cm prostora oko rupe. Ovaj komplet sam viđao samo u inostranstvu, ali ne treba biti genije da biste od zalepili zakrpu.

Slomljena kopča: Na terenu uvek možete improvizovati tako što ćete skinuti kopču ili kaiš sa manje bitnog mesta (sa poklopca na primer) i staviti ih na mesto gde su potrebni. Ako često boravite u prirodi sa velikim rancem na leđima, razmislite o kupovini rezervnih kopči. Mogu da se kupe pojedinačno, dok sam komplet za popravku (repair kit), takođe viđao samo u inostranstvu. Od velike pomoći mogu da vam budu privesci – karabineri (one fensi džidže za ključeve koje dobijate kada u prodavnici planinarske opreme kupite vredne stvari). Pored toga što se lako postavljaju, veoma su izdržljivi. Iako su predviđeni samo za ključeve, mogu da podnesu opterećenje veće i od pet kilograma. Nikada ih ne stavljajte na probu sa važnim stvarima, ali uvek mogu zgodno da zamene pokidan remen na rancu.

Kapacitet ranca

KAPACITET RANCA SE NAJČEŠĆE IZRAŽAVA U LITRIMA, A REĐE U KUBNIM CENTIMETRIMA ILI KUBNIM INČIMA. RANAC DO 40 LITARA SE OBIČNO SMATRA DNEVNIM RANCOM. OD 40 DO 70 LITARA JE RANAC ZA VIKEND AKCIJE. PREKO 70 LITARA, RANAC ZA DUŽE TURE, PA I PORODIČNA PUTOVANJA.

REGULATOR OPTEREĆENJA

Ove trake treba da su podešene pod uglom od 30 do 45 stepeni gledano od vrha našeg ramena do vrha okvira ranca. Stegnuti ih jače, kada je potrebna bolje kontrola ranca na telu, otpustiti ih za lakše terene.

RAMENSKI KAIŠEVI

Zategnuti ih kada želite da opterećenje ide više na ramena, a otpustite ih kada teret hoćete da preusmerite više na kukove.

LUMBALNI JASTUČIĆ

Čuva donji deo leđa od opterećenja. Ne bi trebao da proklizva dok je ranac na leđima.

POJAS ZA KUKOVE

Široki kaiš najbolje raspoređuje težinu na telo. Treba da se podesi oko kukova da nema praznine između tela i kaiša. Olakšava nošenje ranca, jer rasterećuje težinu i pritisak sa ramena ka kukovima.

POKLOPAC

Lako dostupni džep, pogodan za držanje dela opreme koja će često trebati tokom hodanja ili za lomljive i osetljive stvari.

KOMPRESIONA TRAKA

Zategnuti je jače kada je potrebno stabilizovati teret. Može da posluži i za kačenje druge opreme

GRUDNI KAIŠ

Stabilizuje remenske kaiševe i ranac dok hodate. Pravilo koje važi za žene: kaiš treba da stoji iznad grudi, ne preko ili ispod

ALUMINIJUMSKE ŠINE

(nalaze se ispod pokrovne tkanine i izolacije) daju strukturu i podršku rancu, te prenose težinu na pojas oko kukova. Nekada su postavljane spoljašnje, a danas su uglavnom unutrašnje.

ULOŽAK

Može biti od tvrde plastike ili nekog drugog materijala ispod tkanine. Takođe prenosi opterećenje na pojas koji ide preko kukova

ČEMU SVE TO SLUŽI, A UZ TO I NE RADI?!

Mnogobrojne remenovi, kaiši i razne pínkle na rancu mogu delovati vrlo zbunjujuće, pa čak i neptrebno. Međutim, tokom dugotrajnog nošenja većeg tereta one su od presudnog značaja. Povlačenjem remenova, vi zapravo menjate težište ranca, odnosno teret preusmeravate na ramena ili kukove. Tim „raspoređivanjem“

pritiska omogućićete povremeni odmor raznih delova tela. Rasterećivanje ramena: U bokovima na fotografiji iznad nalaze se jednostavna obješnjenja šta treba da otpustite, a šta zategnete ukoliko želite da smanjite pritisak na ramena. Od pomoći vam, takođe, može biti i grudni kaiš. Ukoliko ga otpustite ramenski kaiševi će se razmaknuti

i vratni deo će se rasteretiti. Zategnete li ih, ramena će trpeti veće opterećenje. Rasterećivanje kukova: Na gornjoj fotografiji se ne vidi mali remen koji se nalazi sa strane, iza pojasa za kukove. Stegnite ga i ranac će bolje naleći na lumbalni deo. Ukoliko je otpušten, ranac će se klatiti, što može da izazove dodatno opterećenje.

TEST OPREME: FERRINO OVERLAND 80+10

Zašto sam išao čak u Rumuniju da bih kupio ranac i zbog čega sam izabrao baš ovu marku?

Ferrino je 140 godina stara robna marka, a sve je započeo vlasnik farbare u italijanskog gradu Torinu - Cesare Ferrino. On je eksperimentisao sa impregnacijom platna i proizveo gomilu vrlo praktičnih materijala, od kojih su izrađivani šatorska krila i dušeci na naduvavanje. Mic po mic, u proizvodnju je ulazilo sve više različitih artikala, tako da je danas **Ferrino** jedan od najpoznatijih proizvođača opreme za ekstremne ulove. Njihovi rančevi, tvrde mnogi najbolji su u svojoj klasi.

To je veoma lak ranac velike litraže, sa gomilom korisnih džepova i pregrada. Remenovi su čvrsti, a kopče izrađene od tvrde, ali elastične plastike, tako da se lako otkopčavaju i zakopčavaju. Čak i ukoliko ih gazite ili prignječite vratima od gepeka (sve to slučajno „testirao“ na sopstvenom novom rancu) ostaće cele i funkcionalne.

Ranac izgleda veoma kompaktno, a kada ga stavite na leđa shvatate da se i ponaša tako. Odlično leže na kukove i ramena, a jednostavnim pomeranjem remenova pronalazi se

savršena mera. Kanali za cirkulaciju vazduha su duboki i zaista funkcionišu, dok je tapacirung na celim leđima imponozantan. Sve to doprinosi udobnosti. Ukratko: ovaj model je idealan za dugotrajno nošenje, komforan je i funkcionalan, boja mu je dečaka i nema

razloga zašto ga ne bih pozeleo. Hm...

Evo razloga: cena **Ferrino Overland 80+10** ranca u Srbiji je oko **135 evra**. Složićemo se da su u outdoor aktivnostima neophodna „kapitalna“ ulaganja, ukoliko želite da sačuvate zdravlje i uživate u prirodi, ali cena nije bila ni malo popularna na ovu skupoću.

Konsultovao sam Internet i otkrio da u susednoj **Rumuniji**, ukoliko spojim lepo i korisno (planinarenje i shopping), isti ranac mogu kupiti za oko **30 evra** nižoj ceni. To sam i učinio. Na osnovu plana putovanja, u gradu Sibiju pronašao sam prodavnicu i tokom pauze pazario odličan ranac. u istoj prodavnici pronašao sam gomilu sitnica koje mogu da vam budu od koristi za popravku i održavanje ranaca i šatora. Većina je bila po smešnoj ceni.

Ovaj model sam izabrao na osnovu iskustva drugih sa raznih foruma i nekoliko probi u domaćim prodavnicama.

KAKO SE PAKUJE RANAC? SAVETI ZA PUTOVANJE I PEŠAČENJE

Mnogi će reći da je za pakovanje ranca potrebna samo sirova sila, jer će po sistemu „zgužvaj i naguraj“ svih 200 kg potrebne i nepotrebne opreme nekim čudom ipak završiti u vašem 70-litarskom rancu. Uozbiljimo se! Za pakovanje ranca neophodan je sistem.

Čvrste i šiljate stvari: Sve ono što može da probuši vaš ranac ili, pak, pri udaru o stenu ošteti tkaninu, dobro zamotajte mekim stvarima i stavite u središnji deo ranca. Ukoliko koristite nesklopiva sečiva (a zašto ne koristite sklopive brice?) obavezno obezbedite gumene navlake **Hemijska sredstva:** Kreme za sunčanje, sredstva za odbijanje insekata i održavanje lične higijene obavezno zamotajte u dvostuku kesu. Ako dođe do curenja, neće vam biti umazane stvari i oštećen ranac.

Meke stvari: Postoji više vrsta pakovanja ranca, ali je osnovno pravilo da odevne predmete nikada ne gužvate ili slažete po slojevima kao u ormaru. Redukcijom njihove zapremine dobićete daleko više prostora u rancu. Savijte ih koliko god puta možete (pantalone rolajte), kako bi zauzeli najmanju moguću

Saveti za pakovanje ranca za višednevni boravak u prirodi

zapreminu, pa ih umotane u najlon kese stavljajte u praznine oko čvrstih stvari. Meke stvari grupišite tako da znate gde se šta nalazi, te da vam sve bude pri ruci, kako ne biste svaki put kada vam zatrebaju čarape morali da ispraznite ranac do pola. Kada vam ranac služi kao putnička torba, možda je najjednostavniji sistem „**pakovanje po vertikama**“. U centar ranca poslažite čvrste stvari, pa ga dok stoji uspravno podelite na četiri vertikale. Na primer: u spolnu levu stavite urolane majice, u spolnu desnu poslažite pantalone, u unutrašnju levu (ona koja vam naleže na leđa) ugurajte smotuljke čarapa i donjeg veša, a u unutrašnju desnu „**drugi sloj**“ (polar).

Napomena: Koristite sintetičke (PVC i silikonske) materijale, jer su i do 50 odsto lakši, a izdržljiviji.

Avantura od 360 stepeni

www.panoramasrbije.com

Pronađite i pogledajte najlepše turističke destinacije u Srbiji - virtuelno, sa okretanjem u svakoj prostoriji u punom krugu od 360 stepeni, kao da ste na licu mesta i nadamo se da ćete ih posetiti. Takođe, možete pogledati virtuelne prezentacije značajnih lokacija, objekata i kompanija. Pre svega, cilj nam je da svima koji žele da upoznaju i posete Srbiju, preko ovog sajta omogućimo realan

panorama srbije
najlepše turističke destinacije u Srbiji sa razgledanjem u 360 stepeni

prikaz prirodnih bogatstava, smeštaja za odmor, vrstu usluge i lokacije kako bi ste tačno znali šta vas očekuje na destinaciji.

www.aleksandartijanic.rs
info@aleksandartijanic.rs
mob: +381 63 210 983

Ahilova biljka

Naučite da prepoznate, uberete i upotrebite samoniklo jestivo i lekovito bilje, upoznajte raskoš sveta šumskih pečurki... U ovom broju upoznajte biljku **hajdučicu**...

Hajdučica, hajdučka trava, sporiš, stolisnik (*Achillea millefolium*) višegodišnja je aromatična zeljasta biljka, koja može da naraste i do 80 cm visine. Iz trajnog horizontalnog korena u proleće izrastu prizemni kružno raspoređeni listovi izdijeljeni na mnoštvo perastih listića, otuda jedan od naziva - stolisnik. Uskoro iz te rozete izraste uspravna gola (ili sa sitnim dlačicama) stabljika oko koje naizmenično u krug rastu manji listovi sa kratkom peteljkom. Na vrhu stabljike pojavi se mnoštvo belih do ružičastih sitnih cvetova, poređanih u gusti ravan krug. Na kraju iz cvetića se razviju mnogobrojni mali duguljasti plodići srebrnasto - sive boje. Biljka cveta od maja do kraja vegetacije.

Listovi i cvetovi su prijatno aromatični, zbog čega mi biljku, u biljnim mešavinama, svrstavamo u grupu aromatičnih dodataka.

STANIŠTA: Hajdučka trava je veoma rasprostranjena biljka, sa skromnim zahtevima - otporan je na vrućinu,

UPOTREBA U ISHRANI

U ishrani hajdučica ima ulogu aromatičnog i lekovitog dodatka. Lečenje kroz hranu je najbolji način lečenja, a prijatan ukus - kao dodatak, popravljajući ukupan doživljaj jela, a pomaže kod resorpcije hrane. Kao takva ova biljka može biti dodatak salatama, supama, čorbama, varivima, sirevima, prelivima, umacima, „SREMUŠ“ biljnim mešavinama i slično. Koliko god bilo minijaturno, seme se može koristiti kao klice - pre svega u mešavinama. Sok - hladni vitaminski napitak, položio je sve ispite u „SREMUŠ“ praksi. Napitak je inače veoma prijatnog ukusa, pravi se bez termičke obrade - kao hladni vitaminski napitak, osvežavajući je i iznad svega lekovit (ne sme preći u stanje vrenja).

UPOTREBA U LEČENJU

Ne bavim se lečenjem, pa ne smem da navodim sve što ova biljka zaslužuje. Hajdučka trava (otkud li joj ovakav narodni naziv?) latinsko ime dobila je po grčkom junaku Ahilu - ima „čudnu naviku“ da daje snagu. Inače, nije je glas da je veoma lekovita biljka i svašta joj se pripisuje. Nema podataka o negativnim uticajima na zdravlje. Malo biljaka u sebi ima tako mnogo, skladno ukomponovanih, lekovitih sastojaka. Pre svega ima ulogu gorkog izazivača lučenja želučanih sokova. Ako se, kroz ishranu (aperitiv, hladni napitak i sl.) koristi sa drugim sličnim biljkama, doprinosi zdravlju je nezamislivo veliki. U literaturi se mogu naći razni bajkoviti opisi upotrebe ove biljke u popravljaju zdravlja. Mi preporučujemo sve to, ali kroz hranu - ishrana iz Prirode. Koristi se kod katara želuca i creva, poboljšava rad bubrega, za smetnje u jetri i žuči, čisti i jača krv i probavne organe, pomaže kod gihta i reumatizma, kod početnog perioda šećerne bolesti, za razna krvarenja, povećava aktivnost crevnih žlezda, sprečava razvoj klica. Uvarak od hajdučice pomaže kod ispucalih ruku, ranjivih bradavica majki koje doje, kožnih problema i slično. Veoma je bogata praktična primena hajdučke trave i u narodnoj medicini. Biljka, sa ovako širokim spektrom pozitivnog delovanja i dugačkim spisakom problema kod kojih pomaže, prosto zaslužuje adekvatnu pažnju svakog pojedinca, koji želi da je koristi. Prostor za ovaj tekst nije dovoljan za sve o njoj.

Radenko Lazić

VIŠE INFORMACIJA O KONCEPTU ISHRANA IZ PRIRODE „SREMUŠ“ MOŽETE PRONAĆI NA: WWW.SREMUS.ORG

sušu i hladnoću. Izbegava vlažna staništa. Raste kao običan i čest korov, pojedinačno ili u velikom mnoštvu, po livadama, pašnjacima, uz puteve, uglavnom na suvim sunčanim mestima i do 2.000 mnnv.

BERE SE: Beru se nadzemni delovi biljke - list, cvet i seme. Velika rasprostranjenost nije razlog za čupanje iz korena. Preporučujemo sakupljanje (po opštim pravilima sakupljanja bilja) gornje trećine (ili još bliže cvetu) stabljike sa cvetom i prizemnih listova. Nikako čupanje biljke iz korena, pa odbacivanje korenog dela. Stabljika i koren su drvanasti i sa mnogo manje korisnih sastojaka, pa je sakupljanje tih delova uništavanje populacije. Suši se u hladu na promaji.

SADRŽI: U 100 grama sveže biljke možemo naći: 30 mg vitamina C, 13 mg karotina, dosta gorkih materija (ahilein), tanina, flavonida, više u cvetovima - etarskog ulja (sprečava razvoj klica), organske kiseline (cerotinsku, oleinsku, linolensku, palmitinsku, salicilnu, mravlju, sirćetnu, izovalerijansku, cerilni alkohol), smole, inulin, asparagin, gumu, belančevine, fitosterin, fosfate, nitrare, kalijumove soli...

OPREZ: Ako se biljka dobro upozna, oprez nije neophodan.

REKLI SU O SREMUŠU
NI JEDNA BILJKA NA ZEMLJI NIJE TAKO
DELOTVORNA ZA ČIŠĆENJE ŽELUCA,
CREVA I KRV I KAO DIVLJI LUK

Hajdučka trava pre
formiranja cvasti

Preporučujemo:

- 1. U proleće:** razne sveže salate obogatite sitno iseckanim dodatkom od svežih listova hajdučke trave.
- 2. Hladni vitaminski napitak** napravite tako što ćete kilogram cvetova hajdučice prelići sa deset litara vode, dodati deset kesica limuntusa i sačekati jedan dan ili noć. Ocedena tečnost predstavlja koncentrat koji može da opstane više od godinu dana. Upotrebljava se razblaživanjem u odnosu 1:3 ili po Vašem ukusu i zaslađivanjem - najbolje medom.
- 3. U sos ili preliv** ubacite željenu količinu sitno iseckanog svežeg lista hajdučice.

Iz literature:

- 1.** Velika je ponuda čajnih mešavina sa hajdučkom travom. Konsultujte literaturu i odaberite Vašu kombinaciju. Imaćete samo koristi.
- 2. Sedeća kupka:** 100 g hajdučke trave (cela biljka) neka preko noći odstoji u hladnoj vodi. Narednog dana sadržaj zagrejte da proključa, pa dodati u vodu za kupanje.

Planinski vrhovi u Srbiji

Iz štampe je izašla knjiga Ise Planića „Planinarski vrhovi Srbije“, koja je svojevrsni podsetnik i spisak atraktivnih planinarskih destinacija...

Knjiga „Planinski vrhovi Srbije“, autora Ise Planića detaljno opisuje planinski reljef Srbije i urađena je kao vodič, prvenstveno namenjen planinarima, ali u mnogome može da pomogne i rekreativcima i ostalim zaljubljenicima u prirodu. Ovo je pre svega spisak vrhova, bez njihove kategorizacije, jer je, kako kaže autor, knjiga zamišljena kao podsetnik, priručnik i baza podataka koja planinarskoj i široj javnosti ukazuje na bogatstvo i raznolikost planinskih predela Srbije.

Cena knjige je 1.000 dinara.

Knjigu možete da poručite od autora putem sledećih kontakata
e-maila: planiciso@hotmail.com
ili telefona: 065/809-40-65

Speleološka šetnica

Planinari iz **Jajca (BiH)**, okupljeni oko **Kluba „Prijatelji prirode”**, već četiri godine rade na promociji i unapređenju planinarenja i srodnih outdoor sportova, uključujući i speleologiju...

Klub „Prijatelji prirode“ iz Jajca osnovan je 13. 12. 2008. godine kao Udruženje građana sa osnovnim ciljem unapređenje planinarstva i planinarskog turizma, kao i zaštita čovjekove okoline. Iako mlado udruženje, u svojim redovima ima zavidan broj iskusnih planinara sa planinarskim stažom i preko trideset godina i članova raznih zanimanja koji obogaćuju rad Kluba (inženjeri šumarstva, šumari, prosvjetni radnici, studenti raznih studija, istoričari, lovci...). Preko 50 % od ukupnog broja

članova su mladi koji djeluju kroz Komisiju za rad sa omladinom, odnosno kroz planinarske sekcije u školama gdje su formirane. U međuvremenu je Klub organizovao i izveo na desetine izleta za građanstvo, prije svega za djecu (u julu 2011. godine na Vlašiću, 210 učesnika – učenika osnovnih škola, uspelo se do Paljenika povodom Svjetskog dana zaštite okoliša). Ti naponi su urodili plodom i došlo se do formiranja planinarskih sekcija u osnovnim školama u Jajcu. Iste napore je podržalo Općinsko vijeće

dodjelom skromnih sredstava za organizovanje i izvođenje Osnovne planinarske škole.

U 2011. godini formirana je Jedinica za potrage za nesrećenim u planinskim bespućima i spašavanje sa visina pri Općinskom štabu Civilne zaštite. Odmah se pristupilo pripremama za opremanje i stručnim osposobljavanjem članova Jedinice. Taj proces još traje.

Za nepune tri godine obilježeno je desetine kilometara planinarsko-turističkih staza sa putokaznom i informativnom signalizacijom (obilježja na vrhovima, kolibama, ispred špilja i niz tabli ekološkog sadržaja). Povodom Dana turizma, 25. 09. 2010. godine, stavljena je na korištenje speleološka šetnica na Dnolučkoj planini, u to vrijeme prva i jedina takve vrste u BiH. Do sada je što organizo-

vano što individualno, šetnicu obišlo preko 250 turista. I u 2011. godini, uz potporu sredstava iz Općinskog budžeta za NO se nastavilo sa nadogradnjom iste. Tako je cijela staza obilježena, popraćena putokazima i info tablama, osigurani pristupi do svih objekata. Šetnica je markiranim putevima povezana sa Jajcem preko Brvanaca, Javorka i Huma i sa Ranča planine preko Potajnice, Bukovika i Kika.

Na samom početku postojanja Klub je izgradio izletišta „Hendek“ u sela Šibenica u neposrednoj blizini slapova na Surduku. Lokacija i postojeći objekti se koriste za redovne aktivnosti Kluba i boravak građana u prirodi, te je zbog toga urađeno niz pristupnih staza i staza za duže i kraće šetnje.

U sklopu visokogorskog planin-

Info

Za sve informacije o našem klubu, kao i o aktivnostima može se naći na našoj internet stranici: www.kppjajce.com

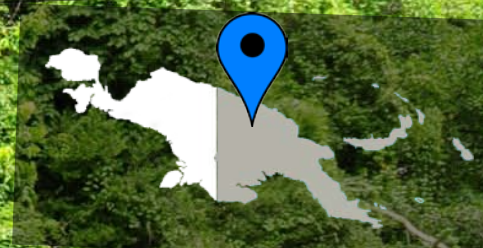
arenja članovi Kluba su se popeli na desetine vrhova na planinama BiH, među njima i na Maglič, najviši vrh BiH. U 2011. godini grupa od pet članova bila je na Triglavu u Juliskim Alpama. U 2012. godini ekipa visokogoraca odlazi na organizovani uspon na Musalu (2.925 mnnv) u Bugarsku, a u saradnji sa PS BiH, povodom 120 godina organizovanog planinarstva u Bosni i Hercegovini. Takođe se pridružujemo i na proslavi rođendana Planinarskog saveza u usponu na Maglič iste godine.

Sa određenim tur-operatorima u Jajcu su obavljani dogovori oko vođenja njihovih gostiju u jajačke planine. Obilježavajući drugu godinu rada Planinarski Savez BiH je Klubu dodjelio priznanje, a osmorici članova Kluba značke PS BiH (5 bronzanih, 2 srebrene i jedna zlatna)

I ove godine je Klub prijatelji prirode Jajce organizovao tradicionalni obilazak Speleološke šetnice. Na nas poziv odazvalo se SD „Ponir“ Banjaluka, tako da se nastavilo sa istraživanjem speleoloških objekata na lokalitetu Dnolučke planine. Urađena su četiri objekta i napravljeni njihovi crteži. Bilo je ovo još jedno nezaboravno druženje i uživanje u prirodnim ljepotama našeg kraja, a Šetnica pokazuje da je postala pravi hit među običnim građanima.

KLUB „PRIJATELJI PRIRODE“ JAJCE

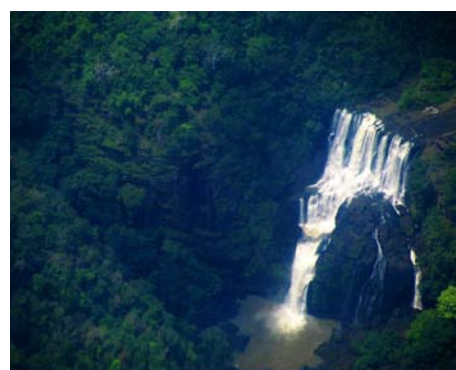
Retko koju turističku destinaciju nije gori glas, jer **Papua Nova Gvineja** zaista nije „mačji kašalj“. Jedino ovde možete da se fotografirate na ražnju ili u loncu, ali i iskusite značenje reči „brza hrana“...

Papua nova gvineja

Minja Tomić

PROFESOR GEOGRAFIJE, BLOGER, PUTNIK NAMERNIK,
SLUČAJNI TURISTA, TEST VOZAČ RAZNIH BEDEKERA

Egzotično i nedovoljno istraženo područje, okruženo prelepim plažama i kristalno čistim morem, kulturološki je, ali i geografski rebus za zapadnjake. Tu je mnoštvo biljnih i životinjskih vrsta, skrivenih duboko u srcu prašume, koje naučnici tek treba da otkriju. Kada govorimo o Papua Novoj Gvineji, zapravo mislimo na netaknutu divljinu, gde domoroci žive tradicionalno, kao na početnom stadijumu ljudskog razvoja. Možda zbog toga ovo ostrvlje bije glas da još uvek čuva „džepove“ u kojima se praktikuje kanibalizam. Iako to privlači gomu turista, neosporan je podatak da su takve navike u plemenima iskorenjene, te da je poslednji ljudožder „pojeden“ sredinom prošlog veka.

IZAZOV ZA AVANTURISTE

Papua Nova Gvineja nalazi se u Jugoistočnoj Aziji, na istočnoj strani drugog po veličini ostrva na planeti – Nove Gvineje. Prestonica

Port Moresby važi za jedan od najopasnijih gradova na svetu, pa se preporučuje poseta grada u većim grupama. Ni u ostalim naseljenim mestima nije baš bajno, jer najveći deo stanovništva u velikom siromaštvu živi u urođeničkim plemenima i klanovima i bavi se isključivo poljoprivredom.

Reljef je raznolik - od prekrasnih peščanih plaža do planina okovanim snežnim ledenim vrho-

Gore: Tradicionalna „šminka“ plemena ljudoždera; **Rouna** vodopad, koji se nalazi nedaleko od Port Morezbija; **Zastava** Papua Nove Gvineje; **Dole:** Port Morezbija

vima, ostrva vulkanskog porekla i tropskih kišnih šuma - džungli. Prašume Papue Nove Gvineje su imponantne. Čak 15% preostalih svetskih netaknutih, devičanskih oblasti prašume nalazi se upravo ovde. Nažalost, ovaj raj na zemlji trenutno je pod lupom raznih korporacija koje iz njih žele da izvuku profit.

Oni koji imaju malo više avanturističkog duha mogu da se upuste u ekspedicije i pešačenja po delu istraženog dela ostrva. Deo ove čarolije možete da postanete na licu mesta uz pratnju obučanih, stručnih vodiča. Ali i pre samog polaska u šetnjicu, još dok ste u „civilizaciji“, prašuma će možda delovati divlja i neprohodna, vlažna i prepuna komaraca čak i kada je u toku „manje vlažna“ sezona i kada još uvek niste zašli u zonu ovih dosadnjakovića. Pa ipak, prelepi leptiri i rajске ptice svedočanstvo su da ipak postoji ravnoteža u prirodi, ovde očigledno uspostavljena na odnosu dve krajnosti.

Sepik River, ništa manja i čak mnogo opasnija od Amazona, veliki je izazov i za najhrabrije koji odmor izjednačavaju sa adrenalinskim uzbuđenjima. Putovanje kanuom niz Sepik River jedini je način da se Papua vidi i doživi iznutra, da se oseti njena prava, divlja, surova i opasna duša. Pa ipak, prava avantura i adrenalinski šok počinje tek kada se iskrcate i uputite u unutrašnjost, u srce same džungle. Hodanje je prenaporno, džungla pregusta, a stopala uglavnom vlažna, te ako ste na višednevnom kampovanju preteče ospasnost od pojave gljivica i infekcija.

LJUDI KROKODILI

Poseta urođeničkim selima pravi je izazov, ali i rizik jer u svakom od njih vladaju drugačija pravila. Ljubazni domaćini će vas srdačno ugostiti ali svakim svojim pogrešnim gestom ili potezom postajete plen i „deo gozbe“. Da, mit o poslednjim ljudožderima na svetu na ovim prostorima je deo turističke ponude... Možete se fotografisati na ražnju ili u loncu, a ukoliko ste raspoloženi, ljubazni

domaćini će vas ofarbati u ratničke boje svog plemena.

Svako selo u području Sepika ima mušku kuću koja je tabu ženama. To je najveća kuća u selu ukrašena je plemenskim rezbarijama. Kod nekih plemena, u procesu inicijacije dečacima se urezuju ožiljci po telu. Zatim svaki dečak prolazi mesec dana izolacije u muškoj kući i uči tajne njihove animističke kulture te preleva užasan proces skarifkacije. Slabiji iskrvare na smrt dok se oni koji izguraju do kraja, stapaju sa duhom, najčešće krokodila - cara močvare, te i sami postaju krokodili.

Danas se ovde teško živi. Ljudi u unutrašnjosti imaju krive i mršave noge, razbarušenu kosu i duboke bore već u ranoj adolescenciji. Umiru vrlo mladi zbog teškog i mučnog života. Beli čovek je doneo nove, „civilizovane“ navike koje su samo pogodovala da ljudi prirode postanu zavisni od „prospetiteta“ i još siromašniji.

Autohtona plemena koja naseljavaju ove šume izolovana su od spoljnog sveta i oslanjaju se isključivo na prašumu, čije je očuvanje veoma značajno za održavanje njihovog načina života i blagostanja. Njihovo poreklo je nepoznato jer nikada nisu imali pisanu reč. Nema podataka odakle potiču i kako su se uklopili u stravičnu samoću i izolaciju, ali arhelolozi tvrde da su tu su već hiljadama godina. Pesme su u monotonom ritmu koji se ponavlja bes krajno, u nedogled, nalik na mrmljanje praćeno bubnjevim. Muzikolozi tvrde da je sto svedočanstvo o drevnim ritualima zajedničkih predaka koji su se do današnjih dana sačuvali na retkim tačkama planete – kod australijskih Aboridžina i plemena Amazonije.

GOROKA FESTIVAL

Goroka je malo planinsko selo gde se uz bubnjeve, ples, pevanje i žive pokrete boja održava jedan od najlepših festival na Papui. Ovde se uz brojne običaje do skora „upražnjavalo“ nošenje ogrlice od ljudskih prstiju. Naime, sa tela mrtvaka bi se odsecali prsti, sušili potom na vatri, te nizali na ogrlicu. Nošenje ovakve ogrlice poka-

zivalo je koliko se zapravo žali za preminulom osobom, a ujedno, ona je predstavljala i neku vrstu talismana protiv bolesti i zaštitu njenom vlasniku tokom ratovanja.

Goroka festival predstavlja godišnje okupljanje ratnika, kako bi tokom plesa mogli da balce oko na buduću nevestu. Inače, u ovom se mestu žena mora platiti ako želiš da se oženiš njome i to podosta košta, toliko da se mnogi žene „na veresiju“. Poslednji rok za podmirenje duga ženinoj porodici je kada prvi sin stasa u doba inicijacije.

Zanimljivosti

SAGO - skrob izlučen iz jezgra stabla sago palme, glavno je jelo naroda u Papua Nova Gvineji. Sago se proizvodi u obliku perlica, vrlo sličnim tapioka perlicama, više neutralnog ukusa idealan za kombinovanje sa drugim namirnicama.

Iako se u zemlji govori preko **800 UROĐENIČKIH JEZIKA**, u službenoj upotrebi su engleski, tok pisin i hiri motu.

Stanovnici **KARTERET OSTRVA** postali su prve žrtve klimatskih promena. Iseljavanje ih je doduše spasilo katastrofe, ali brzina kojom se nivo mora povećava pretili da potopi čitavo ostrvo do 2015. godine.

OPASNOSTI U RAJU

Nekoliko ostrva su pristupačna i nude turistima obilje mogućnosti za sportove na vodi i ronjenje. Staza Kokoda se proteže skoro 100 km i spaja severnu i južnu obalu, te predstavlja pravi izazov čak i za iskusne trekere.

Papua je pravi podvodni raj za fotografe i najbolja lokacija za ronjenje. Duž obale nalaze se neverovatni koralni grebeni. Imajte na umu da ove tople vode bujaju od života, a da je gazda velika bela ajkula.

Kako tamo oputovati?

PUTOVANJE NA PAPUA NOVU GVINEJU NIJE NIMALO JEDNOSTAVNO, A NI JEFTINO. PUTUJE SE PREKO INTERKONTINENTALNIH AERODROMA U EVROPI (FRANKFURT ILI MILANO) DO SINGAPURA, PA POTOM DO AUSTRALIJSKOG GRADA DARVINA. UKRATNO: VELIKA GNJAVAŽA

NOVINARNICA
.net